

DISCRIMINATIECIJFERS IN 2024

EEN RAPPORT
OVER REGISTRATIES VAN
DISCRIMINATIE-INCIDENTEN
DOOR DE POLITIE, EN MELDINGEN BIJ
ANTIDISCRIMINATIEVOORZIENINGEN
EN ANDERE ORGANISATIES
IN NEDERLAND

APRIL 2025

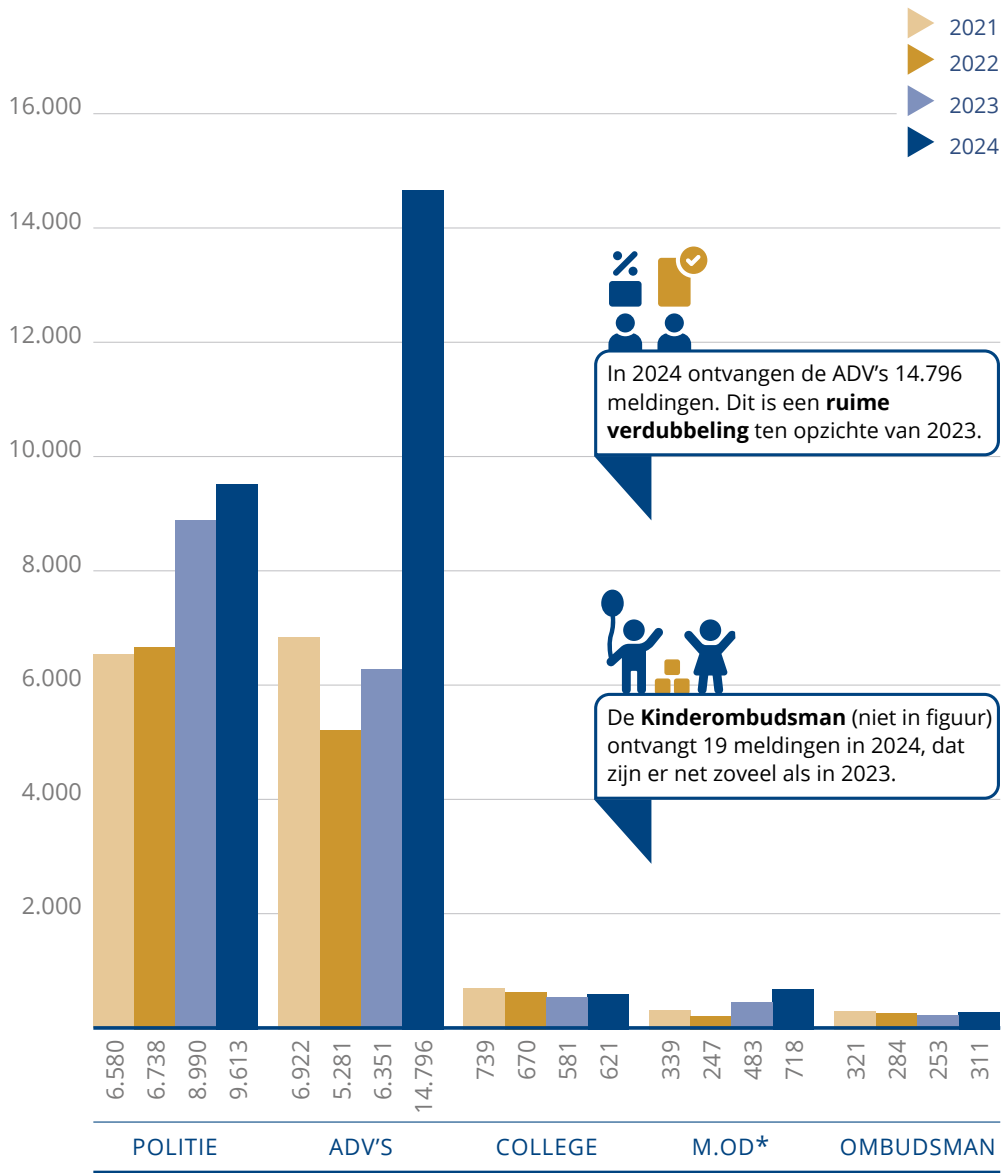
Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Samenvatting	> 3	Hoofdstuk 5		Noten	> 47
Inleiding	> 7	De wijze van discriminatie		Bijlage 1	
Doelstelling en functie van het rapport		5.1 De wijze van discriminatie bij de politie en ADV's	> 28	<i>Regionale verschillen en overeenkomsten</i>	> 48
Hoofdstuk 1		5.2 De wijze van discriminatie bij overige instanties	> 29	B1.1 Registraties en meldingen	> 49
Omschrijving en interpretatie van de cijfers		5.3 Opvallende ontwikkelingen in de cijfers	> 29	naar politie-eenheid	> 49
1.1 Over welke cijfers hebben we het?	> 8	5.4 De meest geregistreerde wijzen van discriminatie	> 30	B.1.2 Veranderingen in de registraties en meldingen	> 49
1.2 Hoe kunnen we de cijfers interpreteren?	> 9	Hoofdstuk 6		Bijlage 2	
Hoofdstuk 2		Waar spelen de discriminatie-incidenten zich af?		<i>Toelichting cijfers</i>	> 52
Maatschappelijke ontwikkelingen rond discriminatie in 2024		6.1 Maatschappelijk terrein bij ADV's	> 34	B2.1 Vergelijkbaarheid van registraties	> 52
2.1 Maatschappelijke ontwikkelingen en debat	> 11	6.2 Maatschappelijk terrein bij overige instanties	> 35	B2.2 Politie	> 52
2.2 Maatschappelijke gebeurtenissen door de jaren heen	> 14	6.3 Opvallende ontwikkelingen in de cijfers	> 35	B2.3 Antidiscriminatievoorzieningen	> 53
Hoofdstuk 3		6.4 Meest geregistreerde terreinen	> 36	B2.4 College voor de Rechten van de Mens	> 54
Discriminatie-incidenten in 2024		6.5 Meldingen van discriminatie door overheidsinstanties	> 38	B2.5 Meld.Online Discriminatie	> 55
3.1 Aantal discriminatiemeldingen en -registraties	> 16	6.6 Discriminatie op het internet	> 38	B2.6 Nationale ombudsman	> 55
3.2 Ontwikkelingen in de totaalcijfers	> 16	Hoofdstuk 7		B2.7 Kinderombudsman	> 55
3.3 Incidenten met een groot aantal ADV-meldingen	> 17	Discriminatie van kinderen en jongeren		B2.8 Definities van discriminatie	> 56
Hoofdstuk 4		7.1 Wat weten we al over discriminatie van kinderen?	> 40	Bijlage 3	
Discriminatiegronden		7.2 Wat zien we in de registraties en meldingen?	> 42	<i>Tabellen</i>	
4.1 Discriminatiegronden bij politie en ADV's	> 19	7.3 Conclusie: meerwaarde registratiecijfers	> 45	Totaal aantal discriminatieregistraties	> 58
4.2 Discriminatiegronden bij overige instanties	> 22			Discriminatiegrond	> 59
4.3 Opvallende ontwikkelingen in de cijfers	> 22			Wijze van discriminatie	> 61
4.4 Meest geregistreerde discriminatiegronden	> 22			Maatschappelijk terrein	> 62
4.5 Meervoudige en intersectionele discriminatie	> 26			Verdeling naar politie-eenheid	> 64

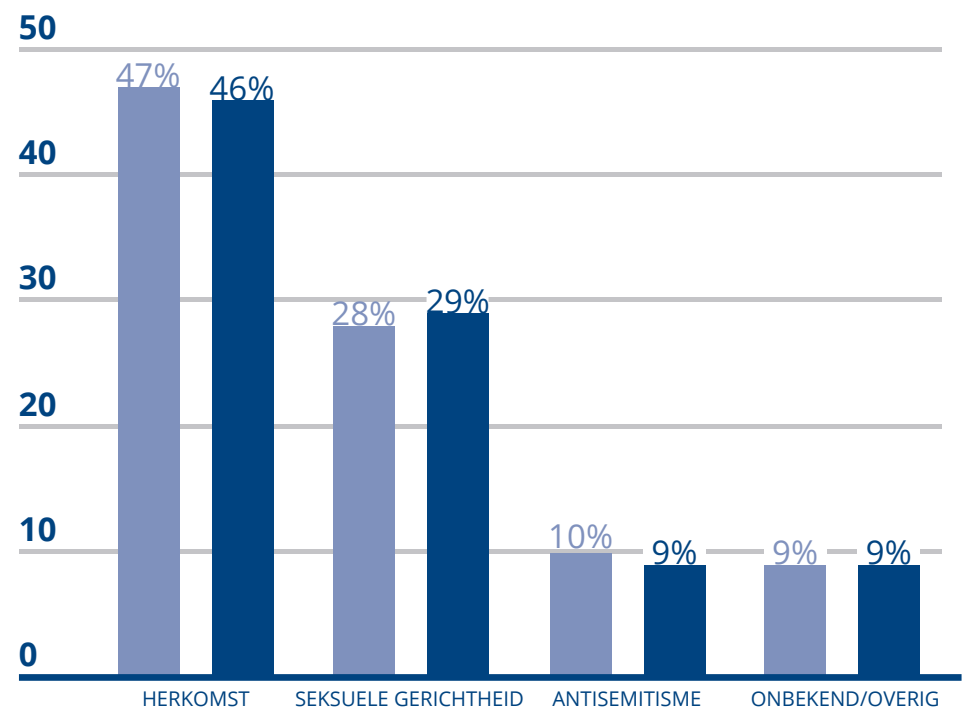

CIJFERS DISCRIMINATIE

- ▶ Dit rapport presenteert een volledig overzicht van alle registraties van discriminatie die in 2024 bij een officiële meldinstantie zijn vastgelegd.
- ▶ Het rapport geeft inzicht in hoeveel incidenten en meldingen van discriminatie bekend zijn bij instanties en waar deze over gaan. Het rapport schetst de ontwikkelingen in de cijfers over de afgelopen 4 jaar.
- ▶ Het rapport geeft geen inzicht in de totale omvang van discriminatie in Nederland, omdat de meeste incidenten niet worden gemeld.
- ▶ De cijfers van de verschillende instanties kunnen niet zonder meer worden opgeteld, omdat ze meldingen op verschillende manieren vastleggen.
- ▶ Ontwikkelingen in de cijfers kunnen duiden op veranderingen in discriminatie, maar ook op veranderingen in de meldingsbereidheid of registratiepraktijken.
- ▶ Campagnes en maatschappelijke ontwikkelingen kunnen invloed hebben op het aantal meldingen. Waar mogelijk geven we in het rapport een toelichting op deze ontwikkelingen.
- ▶ In 2024 waren er bij de ADV's veel clustermeldingen: clusters aan meldingen over of naar aanleiding van hetzelfde incident. Deze clustermeldingen verklaren een deel van de stijging in het aantal meldingen bij ADV's.

▶ **Discriminatie-incidenten** bij politie, meldingen bij ADV's, Meld.Online Discriminatie en de Nationale ombudsman en verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, 2024

SAMENVATTING

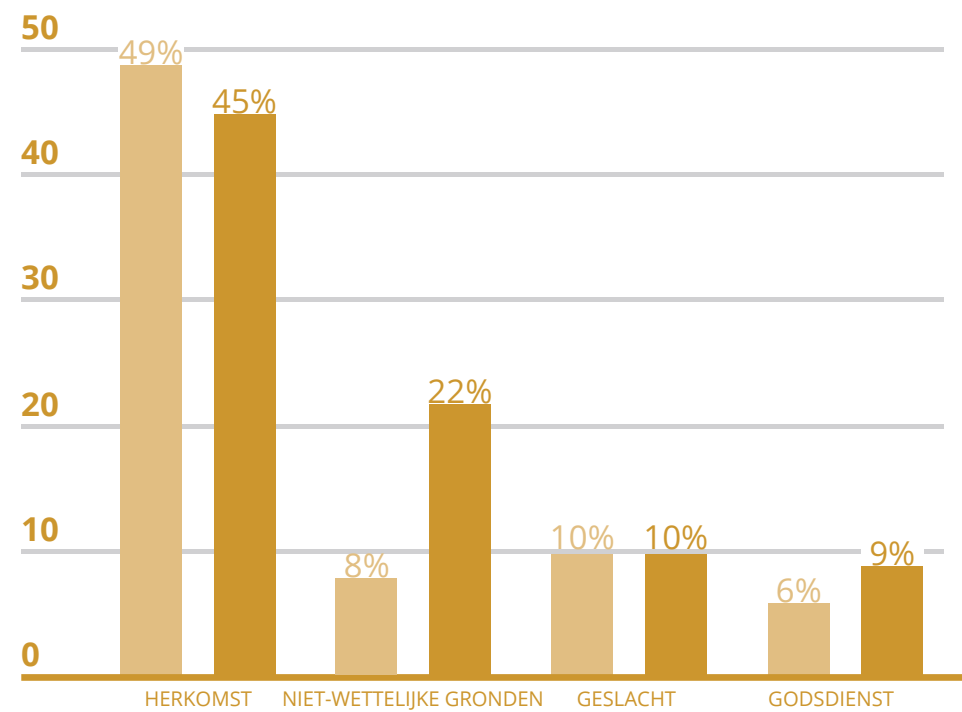
► **Discriminatiegronden** in geregistreerde incidenten bij de politie in 2023 en 2024

Bij de politie worden aanzienlijk meer incidenten geregistreerd over **seksuele gerichtheid** dan bij de ADV's.

Ook over de discriminatiegrond **antisemitisme** worden bij de politie meer incidenten geregistreerd dan bij de ADV's.

► **Discriminatiegronden** in meldingen bij ADV's in 2023 en 2024

Bij de ADV's zijn in 2024 meer meldingen binnengekomen over **niet-wettelijk beschermde gronden** en **godsdienstdiscriminatie**.

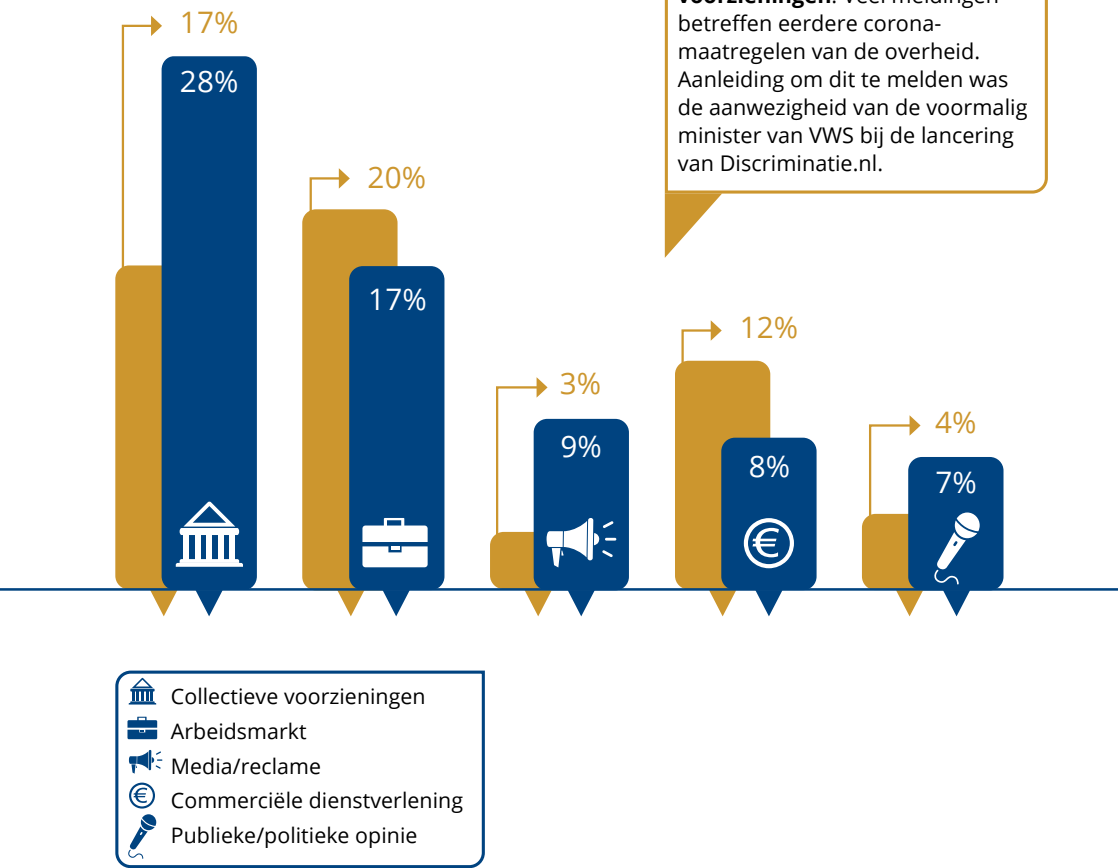
Over een aantal incidenten ontvingen ADV's veel meldingen. Hierdoor is het **percentage meldingen** over een aantal gronden veel hoger dan in 2023.

SAMENVATTING

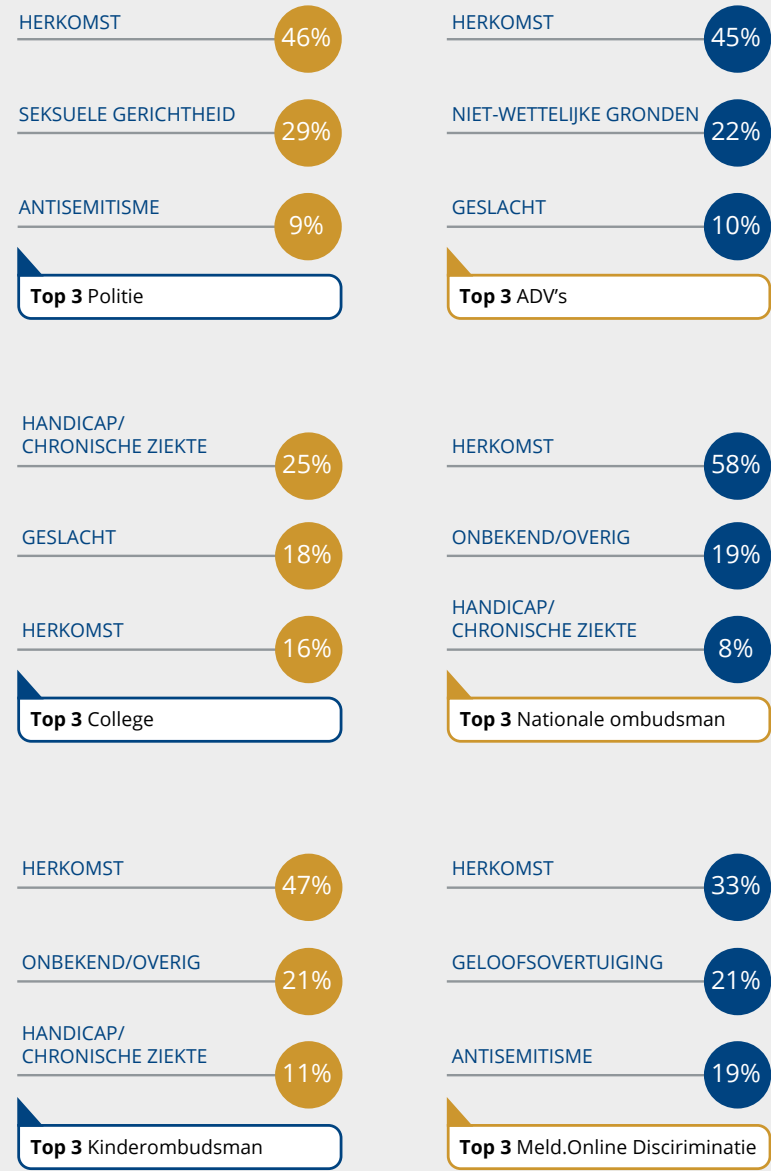
Het aantal meldingen van **internetdiscriminatie** bij Meld.Online Discriminatie stijgt met bijna 50%. De meeste meldingen hebben betrekking op sociale media.

De meldingen van **discriminatie door overheden** bij de Nationale ombudsman gaan met name over de politie, gemeenten en 'migratie', waar COA en IND onder vallen.

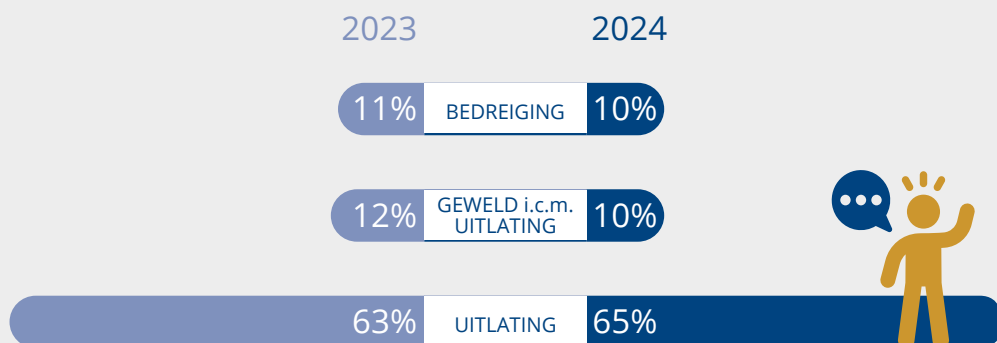
In 2024 ontvangen ADV's de meeste meldingen over **collectieve voorzieningen**. Veel meldingen betreffen eerdere corona-maatregelen van de overheid. Aanleiding om dit te melden was de aanwezigheid van de voormalig minister van VWS bij de lancering van Discriminatie.nl.

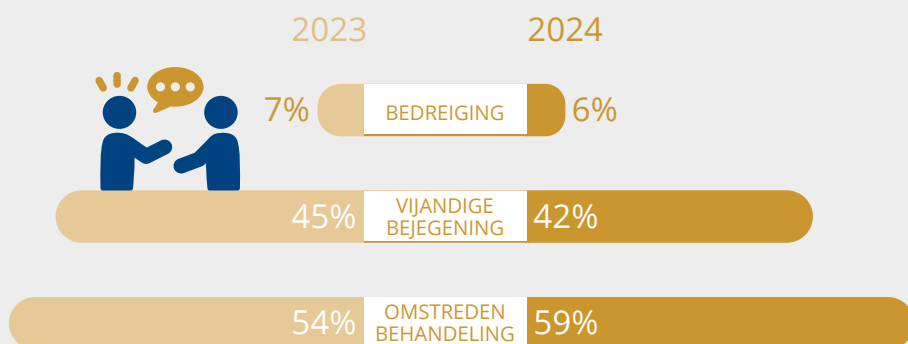
► **Maatschappelijk terrein** in meldingen bij ADV's in 2023 en 2024

► **Top 3 Discriminatiegronden 2024** geregistreerd door politie, ADV's, het College, de Nationale ombudsman, Kinderombudsman en Meld.Online Discriminatie

► **Wijze van discriminatie** in geregistreerde incidenten bij de politie in 2023 en 2024

► **Wijze van discriminatie** in meldingen bij ADV's in 2023 en 2024

THEMAHOOFDSTUK

► DISCRIMINATIE VAN KINDEREN EN JONGEREN

- Discriminatie van kinderen en jongeren is een onderbelicht probleem. Dit rapport bevat daarom een verdiepend hoofdstuk over dit thema.
- Beschikbaar onderzoek geeft weinig inzicht in de mate waarin kinderen en jongeren discriminatie ervaren, maar wel in de aard van hun ervaringen.
- Uit eerder onderzoek blijkt dat kinderen en jongeren worden gediscrimineerd op basis van herkomst, seksuele gerichtheid, beperking en andere gronden. Dit uit zich in pesten door leeftijdsgenoten, uitsluiting door volwassenen en ongelijke behandeling door autoriteitsfiguren.
- School is de voornaamste omgeving waar discriminatie plaatsvindt, maar ook in de vrije tijd en thuis komen incidenten voor.
- Discriminatie-ervaringen van kinderen en jongeren zijn zichtbaar in registraties bij de politie, meldingen bij ADV's en de Kinderombudsman.
- Deze ervaringen worden echter niet systematisch als kinddiscriminatie geregistreerd, waardoor er geen betrouwbare cijfers beschikbaar zijn. Kwalitatieve analyse van registraties bevestigt dat instanties vergelijkbare discriminatie-ervaringen vastleggen als in ander onderzoek wordt beschreven.
- Bijna alle meldingen worden door ouders gedaan; kinderen melden zelf zelden discriminatie.

In dit rapport presenteren we de cijfers van de Nationale Politie (hierna: politie) en antidiscriminatievoorzieningen (hierna: ADV's) over discriminatie. In de analyse zijn daarnaast gegevens opgenomen van andere organisaties die discriminatiemeldingen registreren: het meldpunt voor discriminatie op het internet (Meld.Online Discriminatie), het College voor de Rechten van de Mens (hierna: het College), de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman. Discriminatie is het ongelijk behandelen van mensen op basis van kenmerken die er in die situatie niet toe (mogen) doen. Bijvoorbeeld een woning niet krijgen vanwege je herkomst, door de burens getreiterd worden vanwege je seksuele gerichtheid of geen stageplek krijgen vanwege het dragen van een hoofddoek. Gemeenten voldoen aan de rapportageverplichting die zij hebben in het kader van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) door de gemeentelijke ADV-data te leveren voor dit landelijke rapport. Met de jaarlijkse rapportage over meldingen en registraties van discriminatie, houden de betrokken organisaties breed zicht op de cijfers en delen zij welke soorten incidenten bij hen bekend zijn.

Wat is de doelstelling van dit rapport

Dit rapport biedt een overzicht van de discriminatie-incidenten en -meldingen die in Nederland in 2024 zijn vastgelegd door instanties met een wettelijke (of officiële) taak om discriminatiemeldingen of -incidenten te registreren en/of te behandelen. Het geeft daarmee inzicht in de meldingen van discriminatie die bekend zijn bij deze instanties. Het rapport heeft daarnaast tot doel een jaarlijks beeld te geven van discriminatie in Nederland. Het rapport heeft dit jaar ook weer een thematisch hoofdstuk (hoofdstuk

7), waarin een thema dat relevant is in het kader van de discriminatiecijfers verder wordt toegelicht. Dit jaar gaat het om discriminatie van kinderen en jongeren, een thema dat tot dusver in dit jaarlijkse rapport relatief onderbelicht is gebleven.

Welke inzichten biedt dit rapport?

Het rapport geeft inzicht in hoeveel incidenten en meldingen van discriminatie bekend zijn bij officiële instanties. Indirect kan het rapport daarmee ook een indicatie geven van (ontwikkelingen in) de meldingsbereidheid en gevolgen van veranderende registratiepraktijken, bijvoorbeeld wanneer een campagne om meldingen te stimuleren samenvalt met een duidelijke stijging in het aantal meldingen. De discriminatiecijfers geven *geen inzicht in de totale omvang van discriminatie*. Verreweg de meeste ervaringen of incidenten worden immers niet gemeld bij de betreffende instanties.¹ De cijfers zeggen wel iets over de aard van discriminatie in Nederland. Door te kijken naar de verdeling van de discriminatieregistraties en -meldingen over discriminatiegronden, maatschappelijke terreinen en wijzen van discriminatie en door casusbeschrijvingen te bestuderen, brengen we in beeld wat voor soort discriminatie-incidenten zich voordoen in Nederland.

Zo zien we welke typen incidenten regelmatig voorkomen, welke patronen in de verschillende categorieën en deelreinen terugkomen, en soms ook welke impact discriminatie-incidenten hebben op de betrokkenen. Verschuivingen in de cijfers, landelijk of regionaal (zie bijlage 1), kunnen een resultaat zijn van maatschappelijke ontwikkelingen en/of van veranderingen in de meldingsbereidheid en meldingstoegankelijkheid (landelijk of op lokaal of regionaal niveau).

LEESWIJZER

HOOFDSTUK 1 geeft een toelichting op de herkomst van de cijfers en de manier waarop we ze moeten interpreteren.

IN HOOFDSTUK 2 schetsen we een aantal belangrijke gebeurtenissen en maatschappelijke discussies in 2024. Deze vormen de context waarin we de gepresenteerde cijfers moeten plaatsen.

IN HOOFDSTUK 3 presenteren we de totale aantallen meldingen en registraties bij politie, ADV's, Meld.Online Discriminatie, verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, en meldingen bij de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman.

IN HOOFDSTUK 4, 5 EN 6 bespreken we achtereenvolgens de discriminatiegronden, wijze van discriminatie (verschijningsvorm) en het maatschappelijk terrein waar de discriminatie-incidenten en -ervaringen zich afspeelden.

HOOFDSTUK 7 gaat verder in op het thema Discriminatie van kinderen en jongeren.

Mensen die discriminatie ervaren, kunnen dat bij verschillende organisaties melden. Soms maken mensen gericht melding van discriminatie, soms is discriminatie één van de aspecten van een melding, aangifte of waarneming. In dit hoofdstuk leggen we kort uit welke gegevens in dit rapport worden gepresenteerd. Voor de geïnteresseerde lezer is een uitgebreide toelichting opgenomen in bijlage 2.

1.1 Over welke cijfers hebben we het?

1.1.1 Discriminatie-incidenten geregistreerd door de politie

Politiedeskundigen registreren alle aangiften, meldingen en eigen waarnemingen in het bedrijfsprocessensysteem Basis Voorziening Handhaving (BVH). De politie rapporteert via dit rapport jaarlijks over de discriminatie-incidenten die in de BVH zijn geregistreerd. De lijst met discriminatie-incidenten bevat meldingen, aangiften en eigen waarnemingen van discriminatie, en meldingen, aangiften en eigen waarnemingen van incidenten met een mogelijk discriminatie-aspect. Dat er een discriminatie-aspect is, wil niet altijd zeggen dat de betrokkene het ook als discriminatie heeft ervaren, herkend of benoemd. De rechter bepaalt uiteindelijk of het gaat om een strafbaar feit: strafrechtelijke discriminatie. Als er meerdere meldingen, aangiften of eigen waarnemingen zijn over hetzelfde incident, dan wordt dit maar één keer opgenomen in de cijfers.

1.1.2 Meldingen en klachten bij antidiscriminatie-voorzieningen (ADV's)

Mensen die discriminatie ervaren of waarnemen kunnen hiervan melding maken bij een ADV. ADV's registreren alle

meldingen en staan de melder op verschillende manieren bij. Bij de ADV-cijfers tellen alle meldingen mee, ook als er meer meldingen waren over hetzelfde gebeurtenis. Incidenten van discriminatie die ADV's zelf hebben gesignaleerd en vastgelegd, maar waar geen melding van is gedaan door een individuele melder, zijn niet meegeteld in de cijfers.

1.1.3 Meldingen bij het meldpunt voor online discriminatie (Meld.Online Discriminatie)

Het meldpunt Meld.Online Discriminatie (hierna MOD) registreert meldingen over online uitingen (bijvoorbeeld websites, sociale media en blogs) die de melder als discriminerend ervaart. Het meldpunt beoordeelt vervolgens of deze uitingen strafbaar kunnen zijn. Als dat zo is, vraagt het meldpunt de beheerders of eigenaars van de website of het platform om de uiting te verwijderen. In dit rapport zijn alleen de meldcijfers opgenomen en gaan we niet in op de aantallen die volgens het meldpunt mogelijk strafbaar zijn.

1.1.4 Registratiecijfers van het College voor de Rechten van de Mens

Mensen die vermoeden dat zij gediscrimineerd zijn, kunnen contact opnemen met het College voor de Rechten van de Mens. Het College beantwoordt en registreert alle vragen en meldingen die gaan over discriminatie. Deze kunnen ook anoniem ingediend worden. Bij vragen en meldingen worden geen eisen gesteld aan de informatie die aangeleverd wordt. Daarnaast kan iemand een discriminatieklacht of een verzoek tot een oordeel indienen. Bij het indienen van een klacht of verzoek tot een oordeel worden wel eisen gesteld aan de informatie die hiervoor aangeleverd wordt. Het College toetst vervolgens of deze klacht in strijd is met de gelijkebehandelingswetgeving. In dit rapport gaan we in

op de verzoeken om een oordeel bij het College, en op de meldingen die het College ontvangt. In het jaarverslag en [online dashboard](#) over discriminatie van het College is ook informatie over de afhandeling van de verzoeken door het College te vinden.

1.1.5 Klachten bij de Nationale ombudsman

Mensen met klachten over overheidsinstanties kunnen bij de Nationale ombudsman terecht. Deze behandelt klachten over gedrag van de rijksoverheid, aangesloten decentrale overheden en uitvoeringsorganisaties. Een deel van de klachten die de Nationale ombudsman ontvangt, gaat over discriminatie door de overheid. Ook zaken die niet over de overheid gaan worden geregistreerd, maar deze worden niet behandeld omdat de ombudsman daar geen mandaat voor heeft. Deze gevallen worden wel meegenomen in de cijfers in dit rapport, omdat het wel meldingen zijn van mensen over discriminatie. De Nationale ombudsman registreert een klacht in de categorie discriminatie wanneer een burger aangeeft dat daar sprake van was. Indien het mandaat van de Nationale ombudsman het toelaat, kan de ombudsman bij dergelijke meldingen ook tot een oordeel komen. In dit rapport zijn de meldcijfers over discriminatie opgenomen. Deze worden aangeduid als meldingen van discriminatie.

1.1.6 Klachten bij de Kinderombudsman

Iedereen – kinderen, ouders, professionals en hulpverleners – kan een klacht voorleggen aan de Kinderombudsman, of om hulp en advies vragen bij situaties waarvan ze vermoeden dat kinderrechten niet worden nageleefd. Bij de klachten die de Kinderombudsman ontvangt, zitten ook klachten over discriminatie. Als een ouder, professional of kind zelf aangeeft dat het gaat om discriminatie, dan registreert de

Kinderombudsman dat. In dit rapport presenteren we de klachten over discriminatie. Het komt voor dat een klacht wel geregistreerd is als een klacht over pesten, maar niet als een klacht over discriminatie. In de analyse is daarom bij klachten over pesten door een onderzoeker van de Kinderombudsman beoordeeld of het hierbij ging om een discriminatie-ervaring. Dit wil zeggen: of het ging om pesten op basis van één van de gronden zoals ze beschermd zijn in Artikel 2 van het Kinderrechtenverdrag. In dit rapport spreken we over de klachten die de Kinderombudsman ontvangt als meldingen.

1.2 Hoe kunnen we de cijfers interpreteren?

1.2.1 Bestaat er overlap tussen cijfers van de verschillende instanties?

De diverse organisaties registreren de meldingen en incidenten op hun eigen manier en voor verschillende doelen. De cijfers die we in dit rapport presenteren, zijn dan ook verschillend van aard en in de manier waarop ze tot stand zijn gekomen. Daarom tellen we ze niet bij elkaar op, maar zien we ze als elkaar aanvullende informatiebronnen.

Het is mogelijk dat gebeurtenissen bij twee organisaties worden gemeld, waardoor er een overlap tussen meldingen en registraties kan zitten. Dat komt ook doordat de verschillende organisaties samenwerken en in specifieke gevallen naar elkaar doorverwijzen, afhankelijk van de wijze van discriminatie en de context waarin het incident zich afspeelt. Het is niet bekend hoe vaak melders daadwerkelijk de stap naar een andere instantie zetten.

1.2.2 Wat is de betekenis van registratiecijfers?

Uit onderzoek weten we dat er onderrapportage van

discriminatie is. Ook als mensen discriminatie herkennen, stappen zij nog niet vanzelfsprekend naar een instantie om hier melding van te doen.

Gemiddeld doet slechts 1 op de 10 mensen die discriminatie ervaart ergens melding, blijkt uit het recentste kwantitatieve onderzoek naar discriminatie-ervaringen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).² Daarbij kan het ook gaan om een melding bij de eigen werkgever of opleiding. 3 procent van de mensen die discriminatie ervaren meldt dit bij de politie, 1 procent bij een ADV, en minder dan een half procent bij het College. 4 procent meldt bij een andere dan de genoemde instanties.

Dat betekent dat bij de interpretatie van de registratiecijfers voorzichtigheid geboden is. De cijfers in dit rapport laten verschillende ontwikkelingen zien, zowel in het totaal aantal discriminatie-incidenten als in de gronden, maatschappelijke terreinen en verschijningsvormen waar ze over gaan. Deze ontwikkelingen kunnen duiden op:

- ▶ Daadwerkelijke veranderingen van discriminatie in Nederland.
- ▶ Veranderingen in de mate waarin mensen discriminatie herkennen, benoemen en melden.³
- ▶ Veranderingen in de manier waarop incidenten en meldingen worden geregistreerd (in het afgelopen jaar hebben op dit punt geen relevante veranderingen plaatsgevonden).

Waar mogelijk geven we in dit rapport verklaringen voor ontwikkelingen in de cijfers. Uitgebreide duiding van een toe- of afname in de meldcijfers is meestal niet mogelijk door een gebrek aan kwalitatieve informatie en context.

TERMINOLOGIE

In dit rapport hebben we het over meldingen, registraties, en geregistreeerde incidenten. De politie registreert *incidenten* waarbij discriminatie (mogelijk) een rol speelt. Deze incidenten noemen we ook *registraties*. Voor de meldingen en klachten van ADV's, het College, Meld.Online Discriminatie, de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman gebruiken we de term *meldingen*. Tot slot ontvangt het College ook *verzoeken tot een oordeel*.

Discriminatiemeldingen en geregistreerde incidenten laten maar een deel van de daadwerkelijke ervaringen van discriminatie zien. Discriminatie is ook regelmatig het onderwerp van publieke en politieke discussies. Soms leiden deze discussies of ontwikkelingen tot extra meldingen bij de verschillende instanties. In andere gevallen hebben de ontwikkelingen geen invloed op het meldgedrag van mensen. In dit hoofdstuk geven we context bij de geregistreerde incidenten en meldingen door enkele belangrijke onderwerpen uit te lichten die in 2024 in het maatschappelijke debat aan de orde kwamen. De onderwerpen in dit hoofdstuk zijn geselecteerd omdat ze hebben geleid tot maatschappelijke discussie en soms ook tot meldingen bij meldinstanties.

2.1 Maatschappelijke ontwikkelingen en debat

2.1.1 Lancering Discriminatie.nl

Op 9 januari 2024 werd door de demissionaire minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) het landelijke meldpunt en de gemeenschappelijke naam van Discriminatie.nl gelanceerd. Dit nieuwe landelijke meldpunt, waarin 19 regionale antidiscriminatievoorzieningen samenwerken, heeft als doel de vindbaarheid en naamsbekendheid van meldpunten te vergroten. De hoop is dat meer inwoners bereid zijn om discriminatie te melden. Het landelijke meldpunt kreeg een nieuwe website en er werd campagne gevoerd met de slogan "Discriminatie.nl: Meld het wél". Deze samenwerking vormt een eerste stap naar een landelijke organisatie die rechtstreeks door het Rijk gefinancierd zal worden. Hiermee wordt een structurele aanpak van discriminatie verder versterkt.

2.1.2 Kabinetsaankpak discriminatie

Na de Tweede Kamerverkiezingen van 2023 vond in 2024 de kabinetsformatie plaats. In februari spraken de formerende partijen in het eindverslag van de eerste informateur af om de Grondwet, grondrechten en democratische rechtsstaat te waarborgen. Onder andere de vrijheid van godsdienst werd expliciet benadrukt. Dit leidde tot het intrekken van enkele omstreden wetsvoorstellen van de PVV, zoals het schrappen van strafbepalingen rond discriminatie en haatzaaien.

Het hoofdlijnenakkoord bevatte de ambitie om 'daadkrachtig op te treden' tegen discriminatie. Tegelijkertijd kwam er kritiek, onder andere van Discriminatie.nl, dat grote zorgen uite over het risico op stigmatisering van asielzoekers en het gebrek aan aandacht voor moslimhaat en het slavernijverleden. Het College voor de Rechten van de Mens zijn zorgen over de onduidelijke financiële dekking van de bestrijding van discriminatie. De Nederlandse Orde van Advocaten oordeelde dat verschillende maatregelen van het uiteindelijke regeerprogramma in strijd waren met de beginselen van de rechtsstaat.

In november 2024⁴ en december 2024⁵ informeerde de minister van Justitie en Veiligheid de Tweede Kamer over de structurele financiering, borging en capaciteitsuitbreiding van het Expertise Centrum Aanpak Discriminatie Politie (ECAD-P), met middelen uit het regeerprogramma. Netwerkpartners en interne stakeholders hebben op basis van een tweejarige pilot aan de hand van een evaluatie geconstateerd dat de politie met ECAD-P een stevig fundament heeft neergelegd voor de aanpak van discriminatie. Daarbij hebben zij de noodzaak van formalisering en structurele borging uitgesproken.

2.1.3 Omstreden uitspraken van politici en bewindslieden

Meerdere discriminerende of omstreden uitspraken van politici en bewindspersonen zorgden dit jaar voor ophef. Zo zijn uitspraken van de (toen nog beoogde) minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening over het verband tussen jodenhaat en de islamitische cultuur door het OM beoordeeld als ‘in beginsel strafbaar’, maar werd besloten om geen vervolging in te stellen. In 2025 oordeelde het Gerechtshof van Amsterdam dat de uitspraken beledigend maar niet onnodig grievend waren. Uitspraken van de minister van Volksgezondheid en de minister van Asiel en Migratie over mensen die een hoofddoek dragen leidden tot verhitte debatten in de Tweede Kamer. Daarnaast veroorzaakten eerdere uitingen van beoogde ministers over de zogenaamde ‘omvolkingstheorie’ voor opschudding. In september corrigeerde de minister-president de staatssecretaris Openbaar Vervoer en Milieu, nadat deze weigerde afstand te nemen van de ‘minder Marokkanen’-uitspraken waarvoor PVV-leider Wilders in 2020 is veroordeeld.

ADV's ontvingen diverse meldingen over de verschillende uitspraken van de bewindslieden. In het geval van de minister van Volksgezondheid werd bovendien aangifte bij de politie gedaan van discriminatie en groepsbelediging.

2.1.4 Gaza-oorlog, antisemitisme, moslimdiscriminatie en debat over integratie

De oorlog tussen Hamas en Israël veroorzaakte in Nederland spanningen en verhitte debatten. Demonstraties tegen het optreden van Israël in Gaza gingen soms gepaard met antisemitische uitingen, vernielingen en geweld tussen politie en demonstranten. Op 7 november

kwam het tot een reeks geweldsincidenten rondom een voetbalwedstrijd tussen Ajax Amsterdam en Maccabi Tel Aviv, waarbij sprake was van (mogelijk) strafbare feiten met een discriminatie-aspect op de gronden antisemitisme en moslimdiscriminatie. Dit veroorzaakte een fel debat, in de politiek en media, waarin antisemitisme in verband werd gebracht met moslims en een verondersteld gebrek aan integratie. In dit verband zorgden onder andere uitspraken van de staatssecretaris Participatie en Integratie over islamitische jongeren voor opschudding. Dit was voor het samenwerkingsverband van moskeekoepels K7 reden om aangifte te doen van discriminatie, aanzetten tot haat en groepsbelediging. De staatssecretaris Toeslagen en Douane besloot haar functie neer te leggen vanwege de polariserende omgangsvormen in het oplaaiende integratiedebat.

In het verlengde van het debat over de gebeurtenissen in Amsterdam, zorgde een Kamerdebat over een motie van Kamerlid Becker om gegevens bij te houden over “culturele en religieuze normen en waarden van Nederlanders met een migratieachtergrond” voor controversen. De motie werd aangenomen door een meerderheid van de Kamer, maar kreeg felle kritiek vanuit de samenleving. Als gevolg van de kritiek betuigden enkele partijen spijt te hebben van hun steun voor de motie. De Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme drong er bij het kabinet op aan de motie niet uit te voeren. Het Sociaal en Cultureel Planbureau benadrukte in een reactie dat het vanuit een onafhankelijke positie opereert en een ‘samenlevingsperspectief’ centraal stelt in aankomend onderzoek naar diversiteit en samenleving in Nederland. Bij ADV's kwamen veel meldingen binnen over de motie.

Eind november stuurde de minister van Justitie en Veiligheid de Strategie Bestrijding Antisemitisme 2024-2030 naar de Tweede Kamer. Deze strategie, opgesteld in samenwerking met de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding (NCAB), beschrijft het kabinetsplan voor de jaren 2024-2030. Vanaf 2025 wordt er jaarlijks 4,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de aanpak van antisemitisme, gericht op de drie hoofdpunten: beschermen, monitoren en opvolgen; onderwijs en preventie; herdenken en vieren.

2.1.5 Racisme-ervaringen van Rijksambtenaren

Begin 2024 publiceerde het ministerie van BZK een kwantitatief onderzoek onder Rijksambtenaren naar ervaring van racisme op de werkvloer. Hieruit blijkt dat 1 op de 10 rijksambtenaren in de afgelopen 12 maanden racisme heeft ervaren, met een significante oververtegenwoordiging van rijksambtenaren met een migratieachtergrond. 1 op de 4 leidinggevendenden is getuige geweest van racisme in de organisatie. Door kwalitatief vervolgonderzoek in opdracht van hetzelfde ministerie wordt duidelijk dat de ervaringen uiteenlopen van expliciete racistische beledigingen tot onderhuidse, subtiele vormen van uitsluiting. Ook zijn de getroffen rijksambtenaren niet tevreden over de ondersteuning die zij vanuit hun leidinggevendenden, vertrouwenspersonen of andere steunpunten ontvangen.

De minister van BZK stuurde een reactie op het onderzoek naar de Tweede Kamer met een reeks beleidsvoornemens, waaronder scholing voor leidinggevendenden en het inrichten van een apart meldpunt. Een groep rijksambtenaren stuurde nog voor publicatie van het onderzoek een brandbrief naar de minister waarin zij aangeven dat hun ervaringen niet serieus genoeg worden genomen. Zij zijn bezorgd dat de positie van

rijksambtenaren met een migratieachtergrond steeds verder achteruitgaat.

2.1.6 Aanscherping strafrecht

Met ingang van juli 2024 werd artikel 137c van het Wetboek van Strafrecht (dat groepsbelediging strafbaar stelt) uitgebreid. Het werd expliciet verboden om in het openbaar de verschrikkingen van misdrijven tegen de menselijkheid (waaronder de Holocaust) en oorlogsmisdaden te vergoelijken, te ontkennen of te bagatelliseren. Het ontkennen van de Holocaust was al verboden op grond van een arrest van de Hoge Raad, en nu is dat verbod vastgelegd in wetgeving.

In december 2024 nam de Tweede Kamer een wetsvoorstel aan over de invoering van het discriminatoir aspect als strafverzwaringsgrond bij strafbare feiten.⁶ Als bewezen wordt verklaard dat een feit begaan is met een discriminatoir aspect, kan de op een strafbaar feit gestelde vrijheidsstraf met een derde worden verhoogd.

2.1.7 Seksuele straatintimidatie strafbaar en eerste verdachten voor de rechter

Sinds 1 juli 2024 is seksuele straatintimidatie strafbaar. Handhaving van dat verbod gebeurt op een aantal plekken door gespecialiseerde handhavers. Een half jaar later waren er enkele tientallen zaken in behandeling bij het OM en werden in verschillende gevallen straffen opgelegd aan daders. De eerste veroordeling op basis van de nieuwe wet heeft inmiddels plaatsgevonden. Alhoewel het verbod op straatintimidatie lastig te handhaven is, zijn betrokkenen positief over de normstellende werking van de wet. In verschillende gemeenten werden bovendien

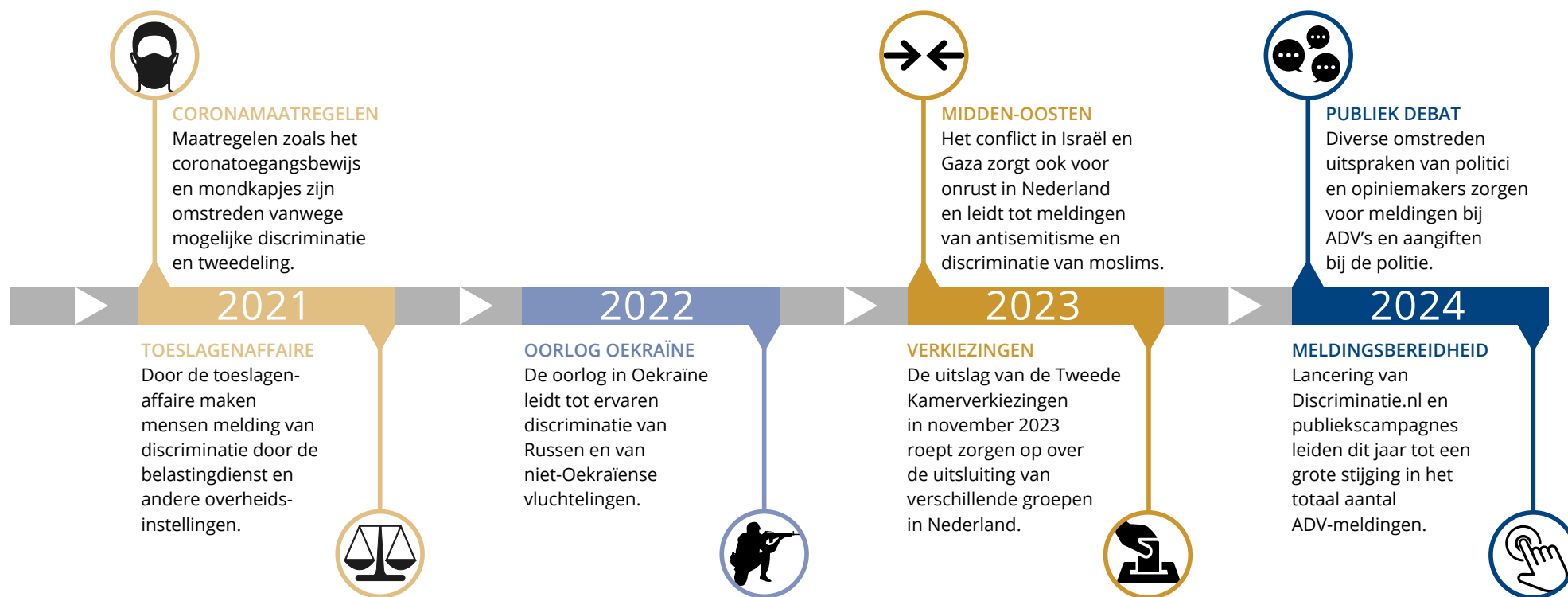
publiekscampagnes uitgerold om de preventieve norm tegen straatintimidatie te versterken. Seksuele (straat)intimidatie is een vorm van discriminatie op grond van geslacht. Onder andere het College ontvangt regelmatig verzoeken om een oordeel in gevallen van seksuele intimidatie.

2.1.8 Discussie over asielbeleid kabinet

Het asielbeleid van het nieuwe kabinet hield de gemoederen in politiek, media en samenleving herhaaldelijk bezig. De discussie over een eventuele noodwet, het uitroepen van een asielcrisis en de strengheid en versoering van het asielbeleid werd met een felheid gevoerd die in de ogen van veel mensen polarisatie in de hand werkte. Dat was ook terug te zien in de meldingen van ADV's: enerzijds kwamen er meldingen binnen van mensen die zich zorgen maakten over uitspraken en generalisaties over asielzoekers in het debat; anderzijds stapten mensen naar ADV's omdat zij zichzelf achtergesteld voelden door voorzieningen voor vluchtelingen, zoals een inrichtingskrediet voor een nieuwe woning voor statushouders.

2.2 Maatschappelijke gebeurtenissen door de jaren heen

Niet alle ontwikkelingen die in dit hoofdstuk beschreven worden, hebben direct aanwijsbare invloed op de meldingen en registraties. In de afgelopen jaren zijn er soms (eenmalige) incidenten of ontwikkelingen geweest die voor een stijging van het aantal meldingen en registraties zorgden. De tijdlijn op de volgende pagina laat zien welke maatschappelijke ontwikkelingen of incidenten in de afgelopen jaren mede van invloed zijn geweest op het aantal geregistreerde meldingen en incidenten. Deze gebeurtenissen zorgden in verschillende mate voor een stijging van het aantal meldingen en incidenten.

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van het totaal aantal door de politie geregistreeerde discriminatie-incidenten en meldingen bij de antidiscriminatievoorzieningen (ADV's), het College voor de Rechten van de Mens, Meld. Online Discriminatie, de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman. De cijfers vergelijken we met de drie voorgaande jaren.

3.1 Aantal discriminatiemeldingen en -registraties

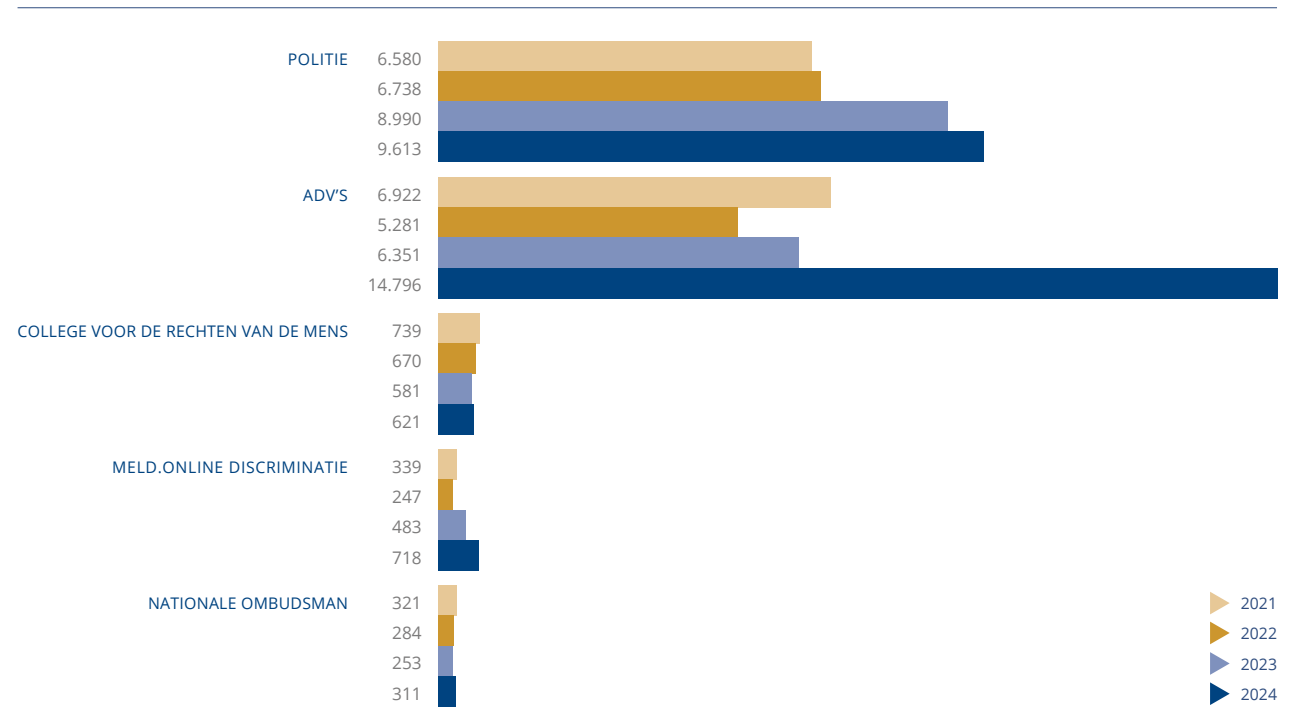
Figuur 1 laat het totaal aantal geregistreeerde incidenten en meldingen per instantie zien. De politie registreert 9.613 incidenten in 2024. Bij de ADV's komen 14.796 meldingen binnen. Het College voor de Rechten van de Mens ontvangt 621 verzoeken om een oordeel over discriminatie. Daarnaast ontvangt het College 1.847 meldingen van ongelijke behandeling. Bij Meld.Online Discriminatie worden 718 meldingen van online discriminatie gedaan. De Nationale ombudsman ontvangt 311 meldingen van discriminatie door overheidsinstanties en de Kinderombudsman (niet in de figuur te zien) ontvangt 19 meldingen van discriminatie.

3.2 Ontwikkelingen in de totaalcijfers

Hieronder beschrijven we de opvallendste ontwikkelingen in het totaal aantal geregistreeerde discriminatie-incidenten en meldingen per organisatie.

3.2.1 Politie: stijging zet gestaag door

De politie registreert 9.613 incidenten in 2024, 623 meer dan in 2023. Hiermee zet de stijgende trend van de afgelopen jaren door, zij het wat minder sterk dan in het voorgaande jaar. Het aantal door de politie geregistreeerde incidenten stijgt al sinds 2018 gestaag. Dit kan mogelijk mede verklaard

Figuur 1 Overzicht van discriminatie-incidenten bij politie, meldingen bij ADV's, Meld.Online Discriminatie en de Nationale ombudsman en verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens 2021-2024

worden door het feit dat de politie de afgelopen jaren structureel geïnvesteerd heeft in de aanpak van discriminatie.

3.2.2 ADV's: ruime verdubbeling van aantal meldingen

ADV's ontvangen 14.796 meldingen in 2024. Dat is een ruime verdubbeling van het aantal meldingen ten opzichte van 2023. In de afgelopen jaren schommelde het aantal meldingen rond de 6.000. De grote stijging in 2024 kan mogelijk deels verklaard worden door een hogere meldingsbereidheid en naamsbekendheid van Discriminatie.nl als gevolg van de lancering van de nieuwe naam, website en

bijbehorende campagne. Daarnaast is bijzonder vaak melding gedaan over een aantal incidenten. Dergelijke clustermeldingen tellen op tot ruim 5.200 meldingen en kunnen dus een deel, maar niet de hele toename van het aantal meldingen verklaren. In paragraaf 3.3 lichten we de clustermeldingen verder toe.

3.2.3 Overige instanties: meer meldingen bij alle instanties

Met uitzondering van de Kinderombudsman is er bij alle overige instanties een stijging van het aantal meldingen te zien. Met name bij Meld.Online Discriminatie is die stijging fors: het aantal meldingen stijgt van 483 naar 718, een toename van 49 procent. Dit wijst op een steeds grotere naamsbekendheid van het meldpunt. Bij het College stijgt het aantal verzoeken van 581 naar 621. Ook bij de Nationale ombudsman neemt het aantal meldingen na een daling in 2023 weer toe naar 311. Bij de Kinderombudsman komen, net als in 2023, weer 19 meldingen binnen in 2024.

3.3 Incidenten met een groot aantal ADV-meldingen

Regelmatig zijn er incidenten in de samenleving, media of politiek die tot veel gelijksoortige meldingen leiden. Soms zijn de meldingen het gevolg van een oproep van organisaties of personen om melding te maken. Deze meldingen omschrijven we in deze rapportage als clustermeldingen: het gaat om een 'cluster' aan meldingen over of naar aanleiding van hetzelfde incident. De beweegredenen van mensen om dit soort meldingen te doen verschillen. Alle meldingen worden door de ADV's individueel behandeld, afgestemd op de beweegredenen van de melders.

In 2024 zijn er uitzonderlijk veel van dit soort cluster-

meldingen. Omdat deze meldingen van invloed zijn op de discriminatiecijfers en op verschillende plekken in dit rapport worden benoemd, beschrijven we hieronder de incidenten met de meeste meldingen.

Zoals in hoofdstuk 2 beschreven, lanceert de toenmalige demissionair minister van BZK op 9 januari 2024 het landelijke meldpunt van Discriminatie.nl. Tijdens de coronapandemie was hij minister van Volksgezondheid en daarmee een van de gezichten van het overheidsbeleid tegen de pandemie. Toentertijd (in de jaren 2020-2022) voelden veel mensen zich gediscrimineerd door de coronamaatregelen, zoals de vaccinatiecampagne en het coronatoegangsbewijs, en door enkele uitspraken van de minister. De lancering van Discriminatie.nl in 2024 door deze minister is aanleiding voor ruim 2.300 mensen om (opnieuw of met terugwerkende kracht) melding te maken van hun discriminatie-ervaring tijdens de coronapandemie. Deze meldingen zijn grotendeels geregistreerd als een omstreden behandeling op grond van niet-wettelijk beschermde discriminatiegronden op het maatschappelijk terrein van collectieve voorzieningen.

Meer dan 1.100 meldingen gaan over uitspraken van televisiepersoonlijkheid Johan Derksen over Tweede Kamerlid Habtamu de Hoop. In het programma Vandaag Inside stelt Derksen dat De Hoop geen recht van spreken heeft over discussies rond de Friese taal, omdat hij 'geen Fries' zou zijn. Het Kamerlid, geboren in Ethiopië, opgegroeid in Friesland en opgevoed door Friese ouders, reageert afwijzend op de aantijging en ontvangt veel steun uit media en politiek. 375 van de meldingen worden geregistreerd in Noord-Nederland. De meldingen zijn geregistreerd als een vijandige bejegening op grond van herkomst op het terrein van media/reclame.

► Tijdens de coronaperiode werd ik als niet-gevaccineerde gediscrimineerd en uitgesloten van het sociale leven in Nederland.

ADV-melding

► Johan Derksen vindt dat iemand geen Fries is als je daar niet bent geboren. Maar hij zei dit omdat deze man een donkere huidskleur heeft.

ADV-melding

De motie-Becker over het verzamelen van gegevens over religieuze en culturele normen en waarden van Nederlanders met een migratieachtergrond (zie paragraaf 2.1) leidt tot meer dan 1.000 meldingen bij ADV's. Zowel mensen die zich persoonlijk door hun achtergrond gediscrimineerd voelen, als mensen die aanstoot nemen aan de motie in algemene zin, maken melding. Deze meldingen zijn grotendeels geregistreerd als omstreden behandeling op grond van herkomst en godsdienst op het terrein van collectieve voorzieningen.

Er is een motie aangenomen, waaruit blijkt dat ik als inwoner met een migratieachtergrond mij moet verantwoorden over waarden, normen en integratie. Waarom hoeft de Nederlander zonder migratieachtergrond dit niet?

ADV-melding

Meer dan 500 mensen maken melding van een vacature voor hoofdredacteur van omroep Ongehoord Nederland (ON) waarin wordt gezocht naar "een journalistiek zwaargewicht (m/v, geen "x")". Door de specificering 'geen "x"' worden mensen die zichzelf niet als man of vrouw identificeren uitgesloten van de vacature. Deze meldingen zijn geregistreerd als een omstreden behandeling op grond van geslacht op het terrein arbeidsmarkt.

De uitspraken van (toen nog beoogd) minister van Volkshuisvesting in het tv-programma *Sophie & Jeroen* dat in "landen met een islamitisch geloof Jodenhaat bijna onderdeel is van de cultuur" (zie hoofdstuk 2.1) zijn voor ruim 180 mensen aanleiding om naar een ADV te stappen. Deze

meldingen zijn geregistreerd als vijandige bejegening op grond van godsdienst op het terrein van publieke/politieke opinie.

Ik wil melding doen van de racistische uitspraken van het Kamerlid dat beweert dat moslims antisemit zijn vanuit hun afkomst en religie. Dat mensen in zo'n positie deze beweringen maken geeft mij als moslim een onveilig gevoel.

ADV-melding

Discriminatie is het ongelijk behandelen van mensen op basis van kenmerken die er in die situatie niet toe (mogen) doen. Bijvoorbeeld een woning niet krijgen vanwege je herkomst, door de burens getreiterd worden vanwege je seksuele gerichtheid of geen stageplek krijgen vanwege het dragen van een hoofddoek. De kenmerken waarop mensen gediscrimineerd worden noemen we discriminatiegronden. Dit hoofdstuk gaat in op de verdeling van meldingen en registraties over de verschillende discriminatiegronden en de verschuivingen daarin.

4.1 Discriminatiegronden bij politie en ADV's

Figuren 2 en 3 laten zien hoe de discriminatie-incidenten die door de politie zijn geregistreerd en de meldingen die door de ADV's zijn ontvangen, zijn verdeeld over de discriminatiegronden. Voor een volledig overzicht en absolute aantallen verwijzen we naar de tabellen in bijlage 3.

Naast de discriminatiegronden die apart in de wetgeving opgenomen zijn, hebben we informatie opgenomen over registraties en meldingen van antisemitisme en moslimdiscriminatie. Vanwege de maatschappelijke en politieke belangstelling voor deze vormen van discriminatie geven we deze gronden apart weer. Hierbij is het volgende van belang:

► Antisemitische incidenten vallen juridisch gezien onder discriminatie op grond van 'ras' (de juridische term voor herkomst) of discriminatie op grond van godsdienst. De politie registreert antisemitisme als aparte discriminatiegrond. Bij de ADV's wordt de subgrond 'Joods' (bij meldingen op grond van herkomst en godsdienst)

gehanteerd. Voor deze rapportage trekken we deze meldingen af van de gronden herkomst en godsdienst en geven we deze als antisemitisme weer.

► Ook incidenten van moslimdiscriminatie kunnen zowel onder discriminatie op grond van godsdienst als herkomst vallen. In dit hoofdstuk wordt duidelijk gemaakt welk deel van de registraties en meldingen van discriminatie op grond van godsdienst over het islamitische geloof gaat. Bij de politieregistraties is dit gebaseerd op een aparte analyse van de registraties. Bij de ADV-cijfers is dit gedaan op basis van de registratie van de subcategorie 'islamitisch' (bij meldingen op grond van godsdienst).

Tot slot laten we zien hoeveel van de meldingen en registraties van discriminatie op grond van geslacht gericht zijn tegen transgender personen, ook vanwege de maatschappelijke en politieke belangstelling voor deze vorm van discriminatie.

4.1.1 Discriminatiegronden bij politie

Bij de politie is de verdeling van de geregistreerde incidenten over de verschillende discriminatiegronden nagenoeg gelijk gebleven. Herkomst is als grootste categorie goed voor bijna de helft van de incidenten (46 procent), seksuele gerichtheid volgt met 29 procent van de incidenten. 9 procent van de incidenten heeft betrekking op antisemitisme, 4 procent op de grond godsdienst, 2 procent op handicap en 1 procent op geslacht. Bij 9 procent van de incidenten is de discriminatiegrond onbekend of 'overig'.

4.1.2 Discriminatiegronden bij ADV's

Bij de ADV's zien we enkele verschuivingen in de verdeling van meldingen over de verschillende discriminatiegronden.

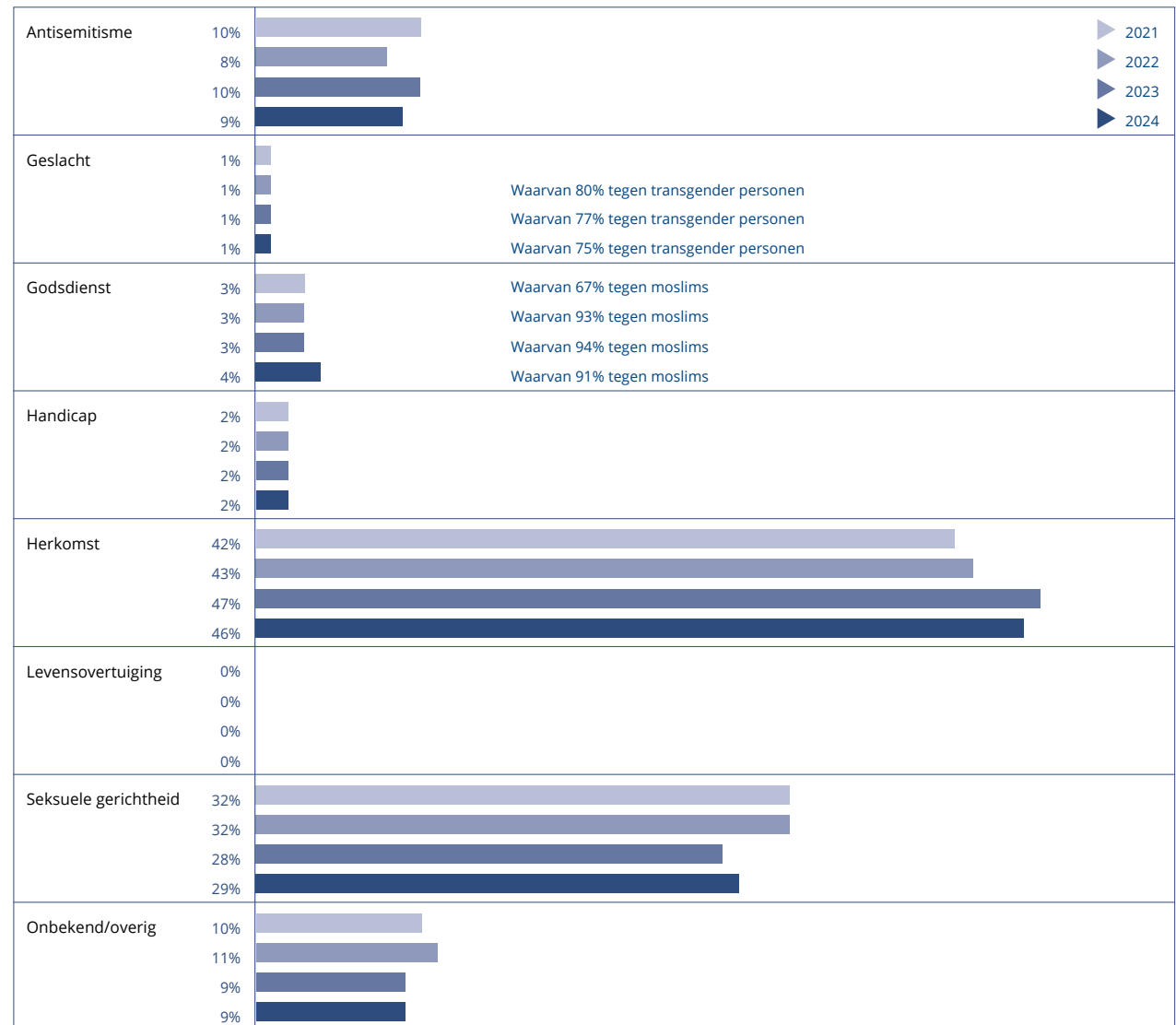
DISCRIMINATIEGRONDEN

Politie, ADV's en andere organisaties hanteren verschillende indelingen van discriminatiegronden waarop de registratie is gebaseerd. De politieregistraties waarover we in dit rapport schrijven, gaan over discriminatie op een van de zes gronden die in het Wetboek van Strafrecht strafbaar zijn gesteld: ras (in dit rapport 'herkomst' genoemd), geslacht, godsdienst, levensovertuiging, seksuele gerichtheid en handicap. Daarnaast worden bekladdingen en vernielingen met hakenkruisen geregistreerd, ook als de discriminatiegrond daarvan niet kon worden vastgesteld. ADV's richten zich op de gronden die worden genoemd in de gelijkebehandelingswetgeving die voortvloeit uit de Algemene wet gelijke behandeling en aanverwante wetgeving (zoals de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij arbeid). De gronden zijn leeftijd, seksuele gerichtheid, godsdienst, levensovertuiging, ras, geslacht, nationaliteit, handicap of chronische ziekte, politieke overtuiging, burgerlijke staat, soort contract (vast of tijdelijk) en arbeidsduur (fulltime of parttime). Ook meldingen over ongelijke behandeling en discriminatie op niet-wettelijke gronden worden door ADV's geregistreerd, zoals discriminatie op grond van sociale positie of uiterlijk. Andere organisaties die discriminatie-ervaringen registreren en die in dit rapport worden genoemd, werken met een ander (wettelijk) kader. De geregistreerde gronden komen daardoor niet helemaal overeen. In dit rapport houden we de categorieën aan die de organisaties zelf hanteren.

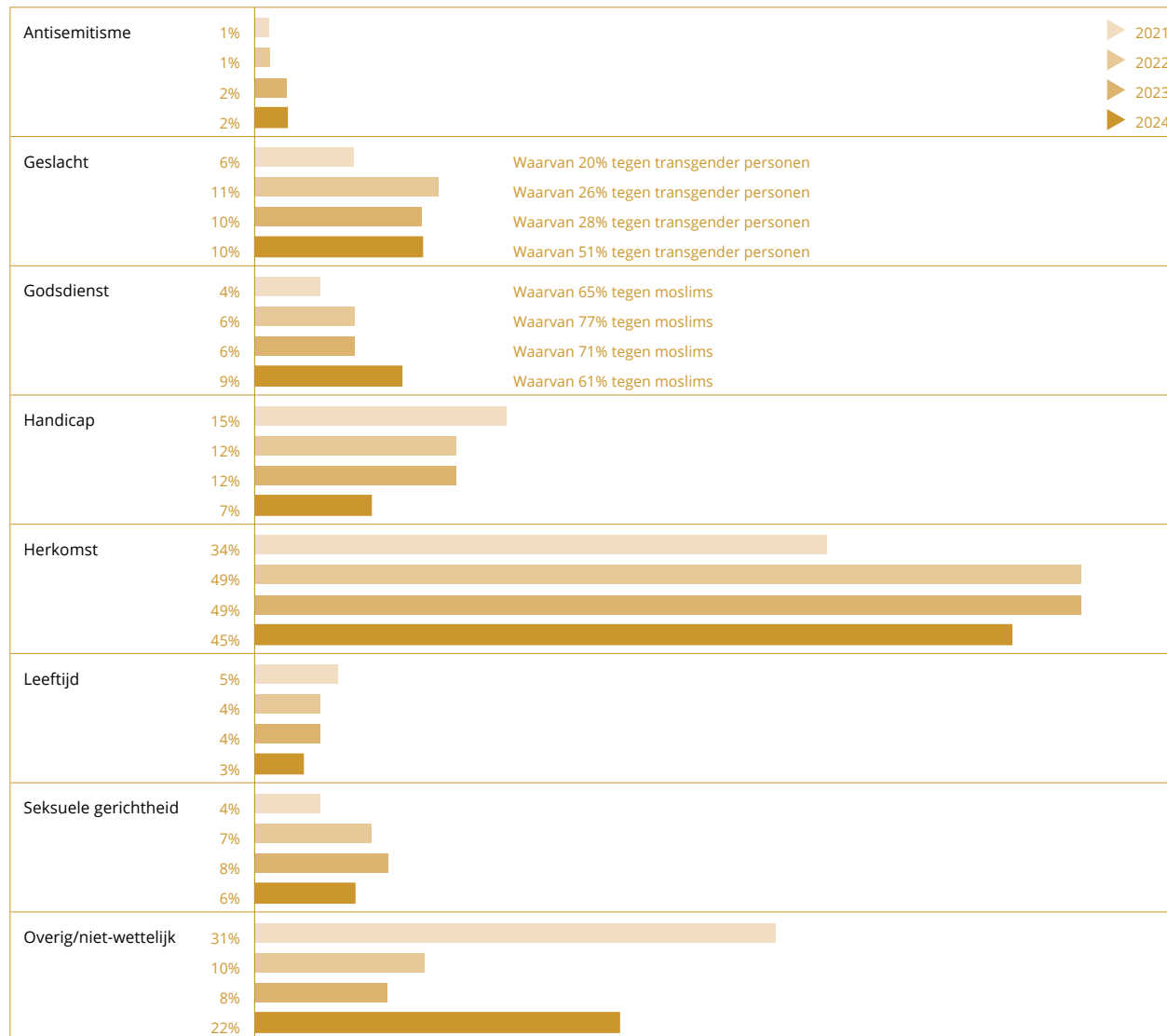
Terwijl de meeste meldingen nog steeds over de discriminatiegrond herkomst gaan (45 procent), is 'overig/niet-wettelijk' in 2024 de op één na grootste categorie met 22 procent van de meldingen. Meldingen in deze categorie gaan over gronden die niet wettelijk beschermd zijn, zoals uiterlijk, kleding of vaccinatiekeuzes. Geslacht is met 10 procent van de meldingen de derde discriminatiegrond, gevolgd door godsdienst (9 procent), handicap (7 procent), seksuele gerichtheid (6 procent), leeftijd (3 procent) en antisemitisme (2 procent). Meldingen over de andere discriminatiegronden komen minder vaak voor en zijn niet in de figuur weergegeven. In absolute aantallen is er, met uitzondering van de grond 'arbeidscontract', bij alle discriminatiegronden een (soms forse) stijging te zien.

► Een non-binaire melder geeft aan zich gediscrimineerd te voelen door een bank op grond van geslacht. De bank weigert de geslachtsregistratie aan te passen en blijft de melder aanspreken op een manier die niet overeenkomt met diens identiteit.

ADV-melding

Figuur 2 Discriminatie-incidenten politie naar discriminatiegrond in 2021-2024

Figuur 3 ADV-meldingen naar discriminatiegrond (selectie) in 2021-2024⁷¹⁸

TERMINOLOGIE

In dit rapport gebruiken we de term 'discriminatie op grond van herkomst' in plaats van 'discriminatie op grond van ras', omdat het begrip 'ras' verschillend geïnterpreteerd kan worden en hierdoor voor verwarring kan zorgen. We verwijzen met 'herkomst' wel naar het juridische begrip 'ras' zoals vastgelegd in het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie. Daarin wordt onder 'ras' verstaan: huidskleur, afkomst en nationale of etnische afstamming. De discriminatiegrond 'nationaliteit' wordt door ADV's, College en de Nationale ombudsman apart geregistreerd en wordt ook in dit rapport waar relevant als aparte categorie weergegeven.

4.2 Discriminatiegronden bij overige instanties

De top 3 discriminatiegronden voor de verzoeken tot een oordeel, die in 2024 door het College voor de Rechten van de Mens zijn ontvangen, zijn handicap of chronische ziekte (25 procent), geslacht (18 procent) en herkomst (16 procent). Dit is dezelfde verdeling als in 2023.

Het grootste deel van de 311 meldingen bij de Nationale ombudsman gaat over discriminatie op grond van herkomst of huidskleur, soms in combinatie met geloof (181 meldingen). 25 meldingen gaan over handicap of chronische ziekte, 19 over leeftijd. Bij 60 meldingen is de discriminatiegrond onbekend. Ook bij de zaken van de Kinderombudsman zien we dat de meeste registraties over discriminatie gaan over 'huidskleur' of 'herkomst'. Het betreft hierbij veelal pestgedrag op school waarbij het pesten gebeurt op basis van herkomst, meestal tussen individuele kinderen of tussen een individueel kind en een docent. In enkele meldingen betreft het groepen kinderen die tegenover elkaar komen te staan.

Bij Meld.Online Discriminatie gaat 33 procent van de meldingen over herkomst, 21 procent over geloof, 19 procent over antisemitisme en 8 procent over gender. Meer informatie over de cijfers van Meld.Online Discriminatie is te lezen in paragraaf 6.6.

4.3 Opvallende ontwikkelingen in de cijfers

4.3.1 Veel meer ADV-meldingen op grond van godsdienst en niet-wettelijk beschermde gronden

In de ADV-cijfers zien we een grote stijging van 8 procent in 2023 naar 22 procent in 2024 in de categorie overig/

niet-wettelijk. In absolute aantallen gaat het om een verzesvoudiging van het aantal meldingen: van 522 naar 3.201. Dit komt vooral door de clustermelding van begin 2024 over de coronamaatregelen in de jaren 2020 tot 2022 (zie paragraaf 3.3).

In 2024 gaat 9 procent van de ADV-meldingen (1.325 meldingen) over godsdienstdiscriminatie, duidelijk meer dan in 2023 (6 procent). Een deel van de meldingen over de motie-Becker en de meldingen over de uitspraken van de (beoogde) minister van Volkshuisvesting zijn onder deze discriminatiegrond geregistreerd, wat een deel van de stijging verklaart (zie paragraaf 3.3). Verder zijn er meldingen over diverse uitspraken door politici of opiniemakers in de media die als discriminerend voor moslims worden ervaren.

4.3.2 Verhoudingsgewijs minder meldingen op grond van beperking

Het aandeel meldingen van discriminatie op grond van handicap neemt in 2024 af van 12 naar 7 procent van het totaal aantal ADV-meldingen. In absolute aantallen stijgt het aantal meldingen wel van 768 in 2023 naar 969 in 2024. Door de clustermeldingen in de andere categorieën neemt de relatieve omvang van de discriminatiegrond handicap echter duidelijk af.

4.4 Meest geregistreeerde discriminatiegronden

In deze paragraaf beschrijven we de meest geregistreeerde discriminatiegronden bij de ADV's en de politie.

4.4.1. Herkomst

Bij de politie gaat 46 procent van de geregistreeerde incidenten (4.421 incidenten) over discriminatie op

► Een Syrisch gezin dat net zes weken in Nederland is, wordt lastiggevalen door jeugd. Er is een ruit vernield en tegen de familie gezegd: "We gaan oorlog maken en jullie moeten weg." Politieregistratie

grond van herkomst. Daarmee is dat duidelijk de vaakst geregistreeerde discriminatiegrond. Veel van de incidenten betreffen conflicten of pesterijen tussen bekenden. Denk aan burenruzies, pesterijen tussen klasgenoten op school of mensen die door jongeren in de buurt worden lastiggevalen. Het discriminerende aspect blijkt in veel gevallen uit racistisch taalgebruik of beledigingen, soms geeft de aangever zelf aan te vermoeden dat er sprake is van discriminatie of racisme.

Ook bij de ADV's is herkomst weer de discriminatiegrond met de meeste meldingen: 6.614 ADV-meldingen, 45 procent van het totaal, gaan over herkomst. Twee clustermeldingen (zie paragraaf 3.3) zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor ongeveer 2.100 meldingen: de uitspraken over Kamerlid De Hoop en de motie-Becker. Los van deze twee voorvallen zijn de meldingen zeer divers. Uit figuur 9 in hoofdstuk 6 blijkt dat discriminatie op grond van herkomst op alle maatschappelijke terreinen veelvuldig wordt gemeld. De meldingen gaan bijvoorbeeld over mensen die op hun werk worden lastiggevalen door collega's vanwege hun huidskleur of om melders die in de buurt worden gepest. Ook worden sommige melders in een winkel of horecagelegenheid niet bediend of onbeschoft behandeld vanwege hun vermeende afkomst.

De boodschappen van een Turkse vrouw worden aan de zelfscankassa gecontroleerd, terwijl de computer niet om een steekproef vroeg en de medewerker die bij de zelfscankassa stond er bij het scannen naast stond. De melder geeft aan dat de controle is uitgevoerd vanwege de afkomst van zijn vrouw.

ADV-melding

Bij de discriminatiegrond herkomst kunnen ADV's één of meerdere subcategorieën registreren waarmee de specifieke herkomst waar de discriminatie betrekking op heeft kan worden benoemd. Gedurende 2024 zijn de subgronden die geregistreerd kunnen worden aangepast om deze beter te laten aansluiten bij de meldingen. Door deze technische wijziging zijn over 2024 geen volledige gegevens beschikbaar over de subgronden. Anders dan in voorgaande jaren staat er op deze plek in het rapport dan ook geen tabel met de subgronden.

Wel kunnen we een indicatie geven van enkele belangrijke subgronden. Een groot deel van de meldingen wordt geregistreerd in een algemene categorie die betrekking heeft op mensen met een migratieachtergrond. Daarnaast worden veel meldingen onder de sub-grond anti-zwart racisme geregistreerd. Kleinere sub-gronden hebben betrekking op meldingen over discriminatie van witte Nederlanders, meldingen van anti-Aziatisch racisme en meldingen over antiziganisme (gericht tegen Roma, Sinti of woonwagenbewoners).

4.4.2. Seksuele gerichtheid

De politie registreert 2.745 incidenten van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid, 29 procent van het totaal. Net als in voorgaande jaren is dit na herkomst de grootste categorie.

Veel incidenten vinden plaats in de buurt, tussen mensen op straat of tussen burens. Deze incidenten variëren sterk in de mate van agressie of geweld. Zo kan het gaan om eenvoudige woordenwisselingen waarin het woord 'homo' als scheldwoord wordt gebruikt. Er is ook sprake van incidenten

Tijdens een familiefeest zei de oma van de melder dat zij gewoon de juiste man moest vinden om van haar fase af te komen. De melder is lesbisch.

ADV-melding

waarin stevige bedreigingen worden geuit ("Je gaat dood, homo") of waarin ernstig fysiek geweld wordt gebruikt. Een deel van de incidenten gaat over agenten die worden uitgescholden met 'homo' of 'k*homo'.

Twee mannen lopen op straat en worden achtervolgd, bedreigd en beledigd door verdachte die een bierfles kapotslaat en daarmee dreigt. Hij roept onder andere "k*flikker, blijf uit mijn buurt k*homo's, jullie zijn vies". De verdachte pakt een kettingslot uit zijn fietstas en slaat daarmee een van de twee mannen op zijn hoofd.

Politieregistratie

Bij de ADV's gaat 6 procent van de meldingen over seksuele gerichtheid (951 meldingen). Verhoudingsgewijs is dit minder dan in 2023, al is het absolute aantal meldingen wel bijna verdubbeld. Een deel van de meldingen gaat over mensen die in het openbaar worden uitgescholden vanwege hun seksuele gerichtheid. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer zij samen met hun partner over straat lopen, of wanneer zij zichtbare uitingen zoals een regenboogvlag of regenboogspeld dragen. Vaak worden de beledigingen door onbekenden geuit, maar soms gaat het om bekenden. Enkele meldingen spelen zich af in de privésfeer, bijvoorbeeld tijdens (familie)feestjes.

4.4.3. Overig en niet-wettelijk beschermd

In de categorieën 'overig' (politie) en 'niet-wettelijk beschermd' (bij de ADV's) gaat het om incidenten en meldingen die niet binnen de vaste categorieën of de wettelijk beschermde discriminatiegronden vallen, of waarbij niet duidelijk is welke discriminatiegrond in het geding is. Bij de politie gaat 9 procent (888 registraties) van de incidenten over 'overige'

gronden. Daarbij gaat het meestal om bekladdingen of vernielingen met hakenkruizen waarbij uit de context niet duidelijk blijkt of dit gericht is tegen een specifieke groep zoals Joden, moslims of migranten.

Bij de ADV's gaat 22 procent (3.201 meldingen) van de meldingen over discriminatie op niet-wettelijk beschermde gronden. Zoals hierboven vermeld gaat het gros van deze meldingen over de coronamaatregelen in de jaren 2020 tot 2022 (zie paragraaf 3.3). Bij andere meldingen voelen melders zich bijvoorbeeld gediscrimineerd als student, als roker, als autobezitter of is de discriminatiegrond onduidelijk.

4.4.4. Antisemitisme

In 2024 heeft 9 procent (880 registraties) van de door de politie geregistreerde incidenten betrekking op antisemitisme. Een aanzienlijk deel van de incidenten is gericht tegen (verondersteld) joodse personen en instellingen. Deze incidenten spelen zich af in de woonomgeving, op straat of in het openbaar vervoer. Het aantal bekladdingen is gestegen van 58 in 2023 naar 78 in 2024. Het merendeel betreft antisemitische posters, stickers en graffiti. Een klein deel van de registraties betreft de leus "From the River to the Sea, Palestine will be free" die als discriminerend wordt ervaren, en het vernielen van Israëlische vlaggen. Ook een groot deel van de incidenten betreft meldingen van politiemedewerkers die tijdens hun werk worden uitgescholden met 'k*jood', zowel tijdens een aanhouding of controle als zonder directe aanleiding. In deze en ook in een flink deel van scheldpartijen tussen burgers lijkt het woord 'jood' als algemeen scheldwoord gebruikt te worden. De registraties over voetbal in relatie tot antisemitisme zijn gedaald, van 98 in 2023 naar 64 in 2024.

UITGELICHT

ONGEREGELDHEDEN VOETBALWEDSTRIJD

Hoewel het aandeel registraties naar aanleiding van de (gewelddadige) ongeregelheden rond de voetbalwedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv op 7 november 2024 in de discriminatiecijfers 2024 van de politie gering is (11 in totaal), is door onderzoek van de politie zelf een groot aantal verdachten in beeld gekomen. Enkele verdachten zijn in 2024 al veroordeeld. Daaronder zijn 4 personen die zich (ook) schuldig hebben gemaakt aan discriminatie, waarvan 3 in relatie tot antisemitisme. Het onderzoek naar andere verdachten loopt nog.

Bij de ADV's komen 269 meldingen van antisemitisme binnen, 2 procent van het totaal. Veel van deze meldingen gaan over uitingen over joden of Israëliërs – online, in de media of op straat (bijvoorbeeld stickers of bekladdingen). Vaak is er bij deze meldingen een verband met de oorlog in Gaza. Het gaat zowel om algemene uitingen over joden, bijvoorbeeld in de context van demonstraties, als over ervaringen van joodse mensen die verantwoordelijk worden gehouden voor de acties van de staat Israël, los van hun eigen standpunt of perspectief.

► **Een man verliet de synagoge toen hij verdachte in diens werkbusje tegenkwam. Verdachte zou een Hitlergroet hebben gebracht richting de man, die Joods is.**

► **Op een fietspad is op meerdere plekken met graffiti de tekst aangebracht: “Joden zijn niet welkom.” Daarbij zijn hakenkruizen getekend.**

Politieregistraties

4.4.5. Geslacht

Net als in voorgaande jaren heeft 1 procent van de door de politie geregistreeerde incidenten betrekking op de discriminatiegrond geslacht (121 incidenten). De meeste registraties binnen deze grond gaan over discriminatie van transgender personen, namelijk 75 procent van alle registraties op grond van geslacht (91 incidenten). De (zichtbare) transgender identiteit van de slachtoffers is meestal de directe aanleiding voor de incidenten. In de meeste gevallen is sprake van discriminatie door burens of in de eigen buurt, op enige afstand gevolgd door discriminatie op straat waarbij de genderidentiteit van de slachtoffers

meestal de directe aanleiding is voor het incident. Daarna volgen discriminatie op school en binnen de familie.

10 procent van de ADV-meldingen heeft betrekking op geslacht (1.502 meldingen). 748 meldingen gaan over trans personen (waar naast meldingen over discriminatie van transgender personen ook de subcategorie non-binair onder valt), 51 procent van alle meldingen op grond van geslacht. Hieronder vallen ook meer dan 500 meldingen over de vacaturetekst van publieke omroep Ongehoord Nederland waarin expliciet naar mannen en vrouwen werd gevraagd (zie paragraaf 3.3).

383 meldingen gaan over discriminatie van vrouwen (25 procent van de grond geslacht). Het grootste deel hiervan speelt zich af op de arbeidsmarkt, waarbij 173 meldingen te maken hebben met zwangerschap of moederschap (12 procent). Daarbij zijn de melder vaak vrouwen die geen contractverlenging hebben gekregen of zijn afgewezen bij een sollicitatie omdat zij zwanger zijn, door aan zwangerschap gerelateerde klachten ziek zijn gemeld of ouderschapsverlof willen opnemen. Naast de meldingen op de arbeidsmarkt zijn er diverse meldingen die te maken hebben gehad met seksuele intimidatie in de openbare ruimte, bijvoorbeeld op straat of in het openbaar vervoer.

4.4.6. Godsdienst

De politie registreert 386 incidenten van discriminatie op grond van godsdienst, 4 procent van het totaal. De meeste registraties gaan over moslimdiscriminatie, namelijk 350. Dit is 91 procent van het totale aantal registraties op de grond godsdienst. Van deze registraties gaat ruim een kwart over vrouwen met een hoofddoek en enkele registraties over

► **Een vrouw heeft een contract voor 6 maanden. Haar contract zal waarschijnlijk niet worden verlengd omdat zij regelmatig afwezig is vanwege vruchtbaarheidsbehandelingen. Zij vraagt zich af wat zij daartegen kan doen.**

ADV-melding

vrouwen in een boerka of nikab. In een deel van de incidenten lopen geloof en herkomst door elkaar, bijvoorbeeld wanneer moslims op grond van hun geloof worden beledigd en tegelijkertijd worden opgeroepen om “naar hun eigen land” terug te keren. Van deze samenloop van godsdienst en herkomst is sprake in 42 gevallen. 15 geregistreerde incidenten gaan over discriminatie op basis van het christelijk geloof, in andere gevallen is niet duidelijk om welk geloof het gaat.

De melder werkt bij een BSO. Zij is door een vader onheus bejegend vanwege het dragen van een hoofddoek. Toen de vader zijn dochter kwam ophalen zei hij tegen meldster: “Ik heb niet voor DIT gekozen toen ik mijn kind hier onderbracht” en “dat dit hier in het openbaar rondloopt”. Tijdens zijn woorden wijst hij naar het gezicht van de melder en haar hoofddoek.

Politieregistratie

Meldingen over godsdienstdiscriminatie zijn in 2024 goed voor 9 procent van de ADV-meldingen (1.325 meldingen). 61 procent hiervan gaat over moslimdiscriminatie. Een groot aantal meldingen gaat over de uitspraken van de beoogde minister van Volkshuisvesting, een kleiner deel over de motie-Becker (zie paragraaf 3.3). Ook andere incidenten leiden tot meerdere meldingen: 17 meldingen hebben betrekking op de uitingen en vernielingen van de supporters van voetbalclub Maccabi Tel Aviv in Amsterdam; 15 meldingen gaan over de uitspraken van een islamitische leraar dat moslims verplicht zouden zijn om niet-moslims te haten; 7 meldingen gaan over de afwijzing van een meisje bij een oliebollekraam vanwege het dragen van een hoofddoek.

Verder zijn er diverse meldingen van mensen die door het dragen van een zichtbaar teken van hun geloof, met name een hoofddoek of een kruisje, worden beledigd of aangesproken op hun geloof.

4.4.7. Handicap

2 procent van de door de politie geregistreerde incidenten gaat over de discriminatiegrond handicap (170 incidenten). Hierbij gaat het in de meeste gevallen om incidenten waarin het woord ‘mongool’ als scheldwoord wordt gebruikt, al dan niet gericht tegen mensen met een beperking.

De ADV’s registreren 969 meldingen van discriminatie op grond van handicap, 7 procent van het totaal. Net als in voorgaande jaren spelen veel meldingen op deze grond zich af op het terrein van collectieve voorzieningen of op de arbeidsmarkt. Voorbeelden zijn meldingen over slechte fysieke toegankelijkheid in de openbare ruimte of meldingen van mensen die door een chronische ziekte of beperking hun baan verliezen of zich verplicht ziek moeten melden. Meldingen zijn afkomstig van melders met fysieke, auditieve, visuele en psychische of mentale beperkingen.

4.5 Meervoudige en intersectionele discriminatie

ADV’s kunnen per melding meerdere discriminatiegronden registreren. In deze gevallen kan het gaan om meervoudige of intersectionele discriminatie. We spreken van meervoudige discriminatie wanneer een persoon meerdere keren achter elkaar en op grond van verschillende kenmerken wordt gediscrimineerd. Denk bijvoorbeeld aan een reeks beledigingen waarin een persoon zowel op diens herkomst als diens seksuele gerichtheid wordt aangesproken. Met intersectionele discriminatie bedoelen we vormen van

De melder zit in een rolstoel en voelt zich gediscrimineerd door klike-plaats voor haar huis waardoor zij de deur niet uit kan. Zij heeft dit aangekaart bij de gemeente maar die doet niets.

ADV-melding

uitsluiting waarbij de specifieke combinatie ('intersectie') van verschillende kenmerken in een specifieke context voor discriminatie zorgt. Dit wordt ook wel kruispuntdenken genoemd. Het gaat dan bijvoorbeeld om zwarte vrouwen en vrouwen van kleur, die net als witte vrouwen kunnen worden uitgesloten om hun vrouw-zijn, maar daar bovenop ook nog eens om hun huidskleur.

De ADV's registreren bij 1.136 meldingen meerdere discriminatiegronden, 8 procent van het totaal. Het is niet duidelijk in hoeverre de registratie van meervoudige en intersectionele discriminatie consequent wordt toegepast door ADV's; het percentage meldingen met meerdere gronden lijkt door de jaren heen redelijk stabiel. De combinaties van gronden die in 2024 vooral voorkomen zijn:

- ▶ Herkomst en godsdienst
- ▶ Herkomst en geslacht
- ▶ Herkomst en handicap/chronische ziekte
- ▶ Herkomst en seksuele gerichtheid
- ▶ Geslacht en seksuele gerichtheid

- ▶ Herkomst en godsdienst
592 meldingen, bijvoorbeeld incidenten waarbij vrouwen worden beledigd vanwege het dragen van een hoofddoek en hun (vermeende) buitenlandse herkomst.
- ▶ Herkomst en geslacht
94 meldingen, bijvoorbeeld melder die geen promotie krijgen en vermoeden dat dit komt door hun kleur en gender.
- ▶ Herkomst en handicap/chronische ziekte
65 meldingen, bijvoorbeeld een melder die door haar buurman wordt gepest vanwege haar migratieachtergrond en de psychische beperking van haar zoon.
- ▶ Herkomst en seksuele gerichtheid
57 meldingen, bijvoorbeeld een melding over voetbal-supporters die "alle Turken zijn homo's" scanderen.
- ▶ Geslacht en seksuele gerichtheid
68 meldingen, bijvoorbeeld meldingen van homoseksuele trans personen die worden lastiggevallen in de openbare ruimte.

- ▶ De melder stond per ongeluk foutgeparkeerd waardoor een vrachtwagenchauffeur niet bij een winkel kon lossen. De chauffeur schreeuwde dat melder haar 'muts' (hoofddoek) af moest doen zodat ze beter naar hem kon luisteren. Hij vloekte tegen haar en kwam bedreigend naar haar toe.
ADV-melding

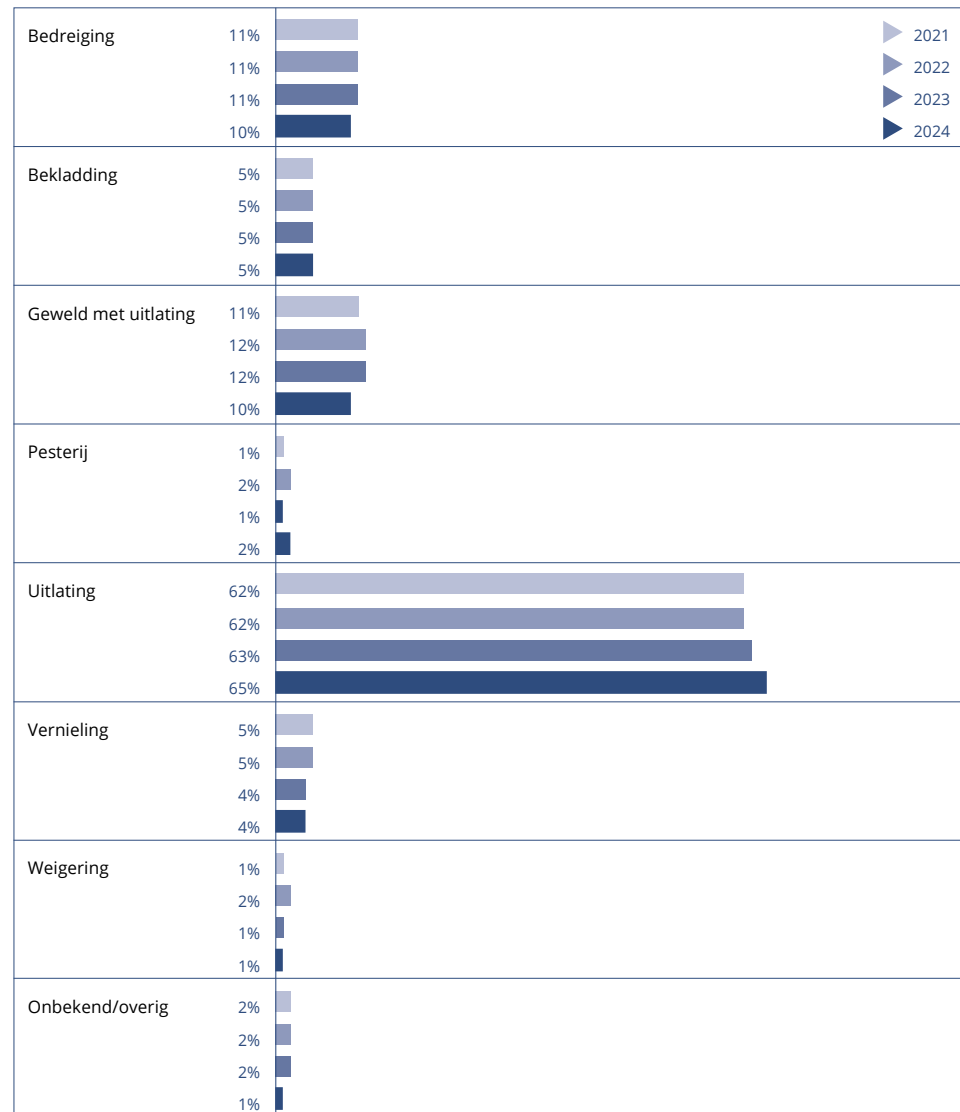
In dit hoofdstuk gaan we in op de wijze waarop discriminatie zich voordoet in de geregistreerde incidenten, van geweldsincidenten in de buurt tot afwijzingen bij sollicitaties. De organisaties gebruiken verschillende categorieën en aanduidingen voor de discriminatiewijzen. Hierdoor kunnen de categorieën voor een deel niet goed met elkaar vergeleken worden.

5.1 De wijze van discriminatie bij ADV's en politie

Figuur 4 en figuur 5 laten de percentages van de wijze van discriminatie zien die in de registraties van de politie en ADV's is vastgelegd. De absolute aantallen zijn te vinden in de tabellen in bijlage 3.

Bij de registraties van de politie is de meest voorkomende wijze van discriminatie een 'uitlating'. 6.289 incidenten, 65 procent van het totaal, vallen binnen deze categorie. Bij 10 procent van de incidenten is sprake van een bedreiging, in eveneens 10 procent gaat het om geweld in combinatie met een uitlating.

Bij ADV's is omstreden behandeling de meest gemelde wijze van discriminatie. 8.750 meldingen, 59 procent van het totaal, vallen hieronder. Bij 42 procent van de meldingen (6.266 meldingen) gaat het om vijandige bejegening. 6 procent van de meldingen betreft een bedreiging, 3 procent geweld.

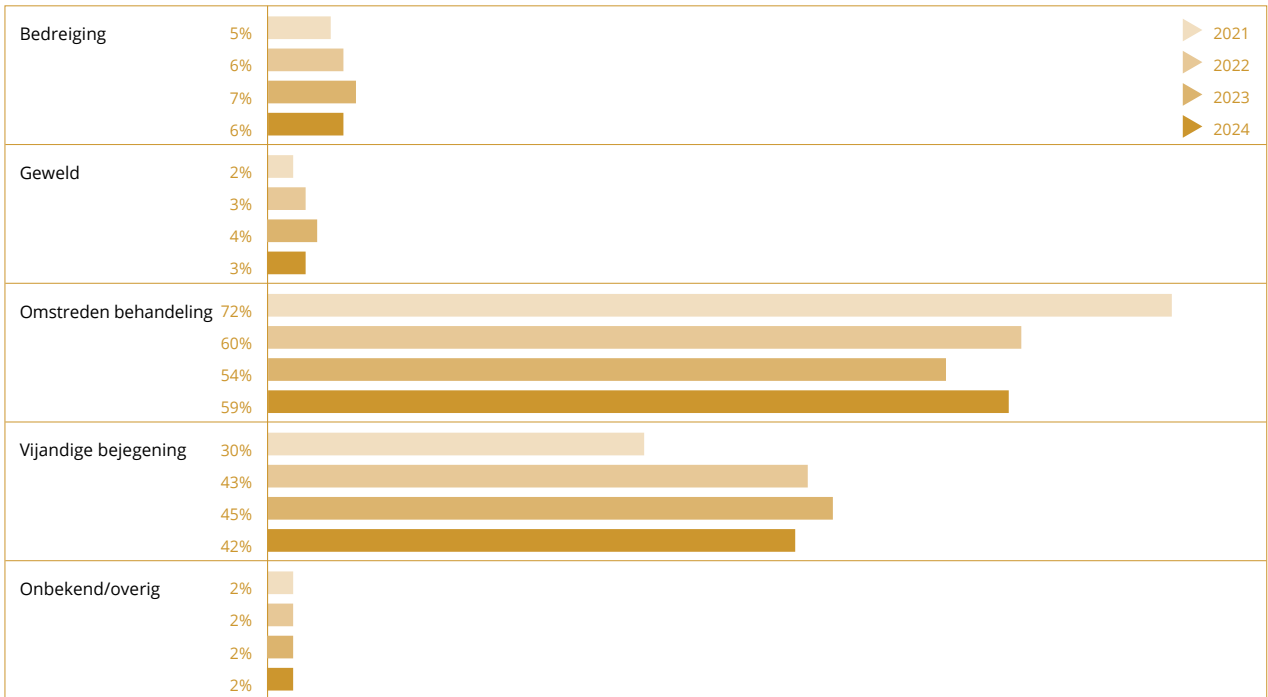
Figuur 4 Discriminatie-incidenten politie naar wijze van discriminatie (selectie) in 2021-2024⁹

5.2 De wijze van discriminatie bij overige instanties

Het College voor de Rechten van Mens is bevoegd om situaties te toetsen aan de gelijkebehandelingswetgeving. De verzoeken om een oordeel en meldingen bij het College die in deze rapportage worden behandeld, gaan dan ook om ervaren ongelijke behandeling. Dat wil zeggen dat het gaat om situaties waarbij een persoon anders wordt behandeld dan anderen behandeld (zouden) worden, op grond van een bepaald kenmerk. Denk bijvoorbeeld aan een (onterechte) afwijzing bij een sollicitatie of een weigering om bepaalde diensten te leveren.

109 van de 311 meldingen (35 procent) bij de Nationale ombudsman gaan over (on)gelijke behandeling. Nog eens 89 meldingen gaan over weigeringen, wat bij andere instanties ook onder ongelijke behandeling geregistreerd zou worden. Bij de ongelijke behandeling gaat het vaak over onderscheid tussen mensen met en zonder migratieachtergrond en tussen verschillende migratieachtergronden, bijvoorbeeld in het toekennen van huurwoningen of het geven van werkvergunningen. Daarnaast gaan 49 meldingen over etnisch profileren en 45 meldingen over een uitlating.

Bij de Kinderombudsman gaan 10 van de 19 meldingen over pesterijen, 3 over weigeringen en ook 3 over (on)gelijke behandeling. De pesterijen spelen zich vaak af over een lange periode met verschillende uitlatingen en incidenten. Zo gaat het bijvoorbeeld over een kind dat al vier jaar lang gepest wordt op basis van zijn herkomst of een kind dat al enkele maanden thuis zit omdat hij zich door de pesterijen op school onveilig voelt.

Figuur 5 ADV-meldingen ingedeeld op wijze van discriminatie in 2021-2024¹⁰

5.3 Opvallende ontwikkelingen in de cijfers

Als we kijken naar de manieren van discrimineren door de jaren heen, zien we bij de politie een langer lopende trend en bij de ADV's een wisselvalliger beeld. Hieronder lichten we twee ontwikkelingen uit.

5.3.1 Politie registreert steeds meer discriminerende uitlatingen, relatief minder bedreiging en geweld

Het percentage uitlatingen binnen de door de politie geregistreerde incidenten neemt de afgelopen jaren gestaag toe, van 62 procent in 2021 naar 65 procent in 2024. Deze relatieve toename houdt stand terwijl het totaal aantal registraties ook toeneemt. Terwijl er in absolute termen ook steeds meer bedreigingen en geweldsincidenten in de registratie voorkomen, neemt de relatieve omvang van deze discriminatiewijzen in de afgelopen jaren licht af.

Melding dat bekende overlastgever de buurt weer eens onrustig maakt. Zou ook racistische dingen roepen zoals dat alle buitenlanders het land uit moeten en dood moeten.

Politierregistratie

5.3.2 ADV's ontvangen meer meldingen over omstreden behandeling

Bij de ADV-meldingen zien we in het afgelopen jaar weer een sterke toename van het percentage meldingen van omstreden behandeling die (in relatieve zin) ten koste gaat van de discriminatiewijzen vijandige bejegening, bedreiging en geweld. Deze verschuiving kunnen we verklaren: het grootste deel van de clustermeldingen (zie paragraaf 3.3) heeft betrekking op omstreden behandeling.

5.4 De meest geregistreerde wijzen van discriminatie

5.4.1 Uitlatingen en vijandige bejegening

Als uitlatingen registreert de politie incidenten waarbij een discriminerende belediging of uitspraak wordt gedaan, bijvoorbeeld in een ruzie op straat of op sociale media.

Bij ADV's worden meldingen over dit soort incidenten als vijandige bejegening geregistreerd. Bij de politie zijn uitlatingen bij alle discriminatiegronden de veruit vaakst geregistreerde wijze van discriminatie (zie figuur 6). Het gaat veelal om scheldpartijen op straat of tussen burens, hoogoplopende ruzies tussen leerlingen op school, beledigingen van politiemedewerkers en overlast in het openbaar vervoer. In vergelijking met de ADV's zijn er bij de politie bovendien meer meldingen van agressie op straat of in de openbare ruimte tussen onbekenden.

Bij de ADV-meldingen zien we een duidelijker verband tussen de wijze van discriminatie en de discriminatiegronden (zie figuur 7). Vijandige bejegening wordt het vaakst gemeld bij de discriminatiegronden herkomst, seksuele gerichtheid en godsdienst, en minder vaak bij de gronden handicap, geslacht en niet-wettelijk beschermde gronden. Binnen de grond herkomst is bijvoorbeeld de clustermelding over de uitspraken over Kamerlid De Hoop (zie paragraaf 3.3) geregistreerd als vijandige bejegening. Verder gaan veel van de meldingen over vervelende opmerkingen, discriminerende 'grappen' of uitsluiting door bekenden: collega's of leidinggevenden, leerlingen en leraren, vrienden of burens.

5.4.2 Omstreden behandeling

De meeste ADV-meldingen gaan over omstreden behandeling (59 procent). Deze wijze van discriminatie is al jaren de grootste categorie bij de ADV's. Hieronder vallen bijvoorbeeld de vele meldingen over de coronamaatregelen van de overheid (zie paragraaf 3.3). Verder spelen veel ervaringen van omstreden behandeling zich af op de arbeidsmarkt: het gaat dan bijvoorbeeld om (vermoedens van) onterechte afwijzingen bij sollicitaties en discriminerende beslissingen

Ik ben 60 jaar en heb gesolliciteerd op een vacature waarvoor ik ongetwijfeld de juiste, zeer goede competenties heb. Ik ben via de mail afgewezen, zonder gesprek en met onduidelijke argumenten. Ik heb leeftijdsdiscriminatie kenbaar gemaakt bij deze instantie en het blijft stil, wat mijn vermoeden enkel maar versterkt.
ADV-melding

omtrent contractverlenging en ontslag. Andere meldingen gaan over mensen die worden afgewezen door zorgverleners of verzekeraars, die vanwege een beperking niet welkom zijn in een horecagelegenheid of winkel of die vanwege hun huidskleur niet bij een nachtclub naar binnen mogen.

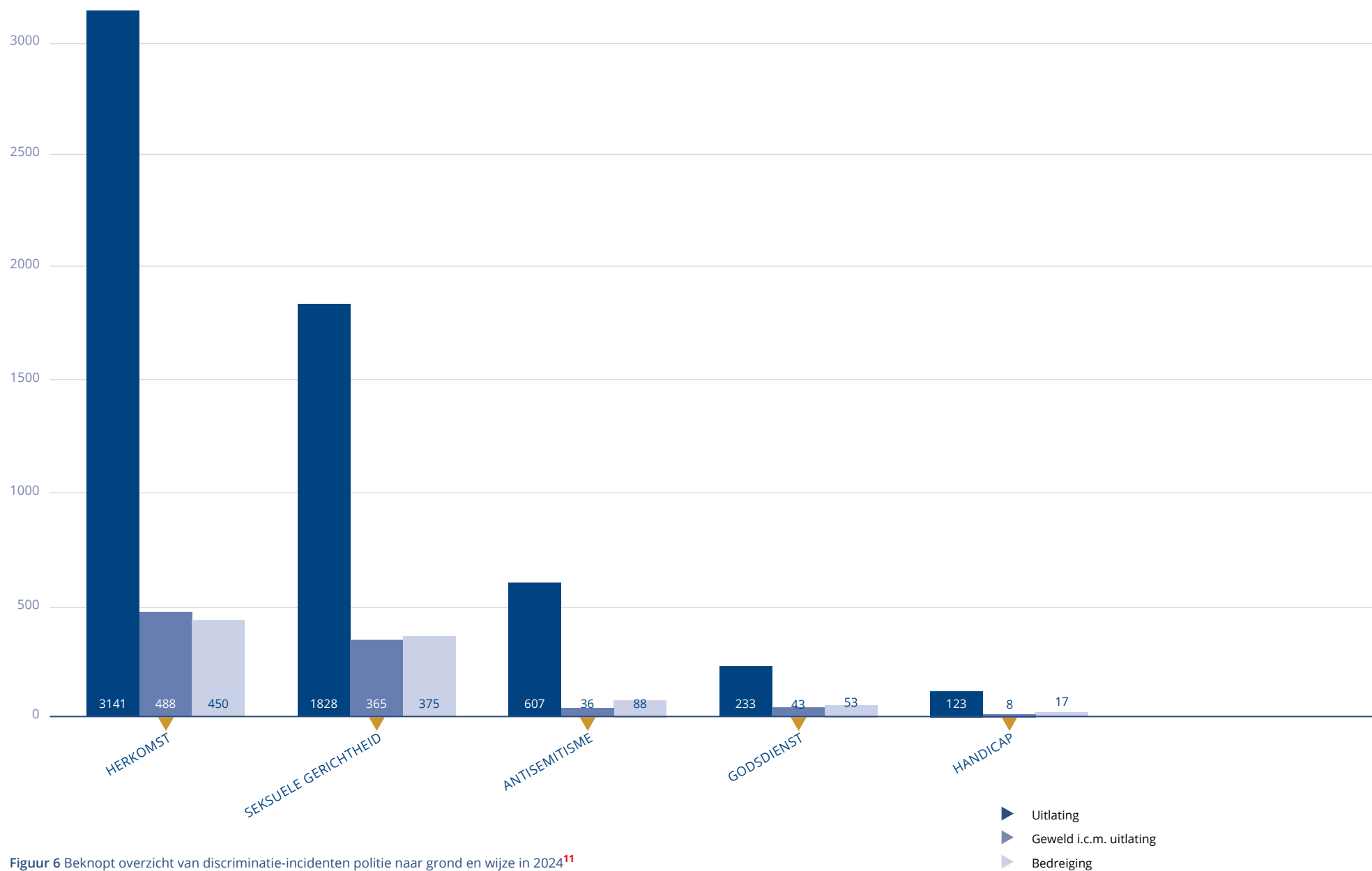
5.4.3 Geweld en bedreiging

Bij 10 procent van de politieregistraties en 6 procent van de ADV-meldingen is sprake van een bedreiging. 11 procent van de door de politie geregistreerde incidenten gaat om geweld (zowel de categorie 'geweld' als 'geweld in combinatie met uitlating'). Dit geldt voor 3 procent van de ADV-meldingen. Geweld en bedreiging komen verhoudingsgewijs vaker voor bij de politieregistraties met betrekking tot de grond seksuele gerichtheid. Het betreft bijvoorbeeld homoseksuele mannen die in de buurt van een uitgaansgelegenheid worden bedreigd vanwege hun seksuele gerichtheid, of die door onbekenden op straat worden mishandeld. Ook bij de ADV-meldingen hebben veel meldingen van geweld betrekking op seksuele gerichtheid. In diverse gevallen gaan de meldingen over regenboogvlaggen die worden vernield of ramen die worden ingegoooid bij gebouwen of woningen met regenboogvlaggen.

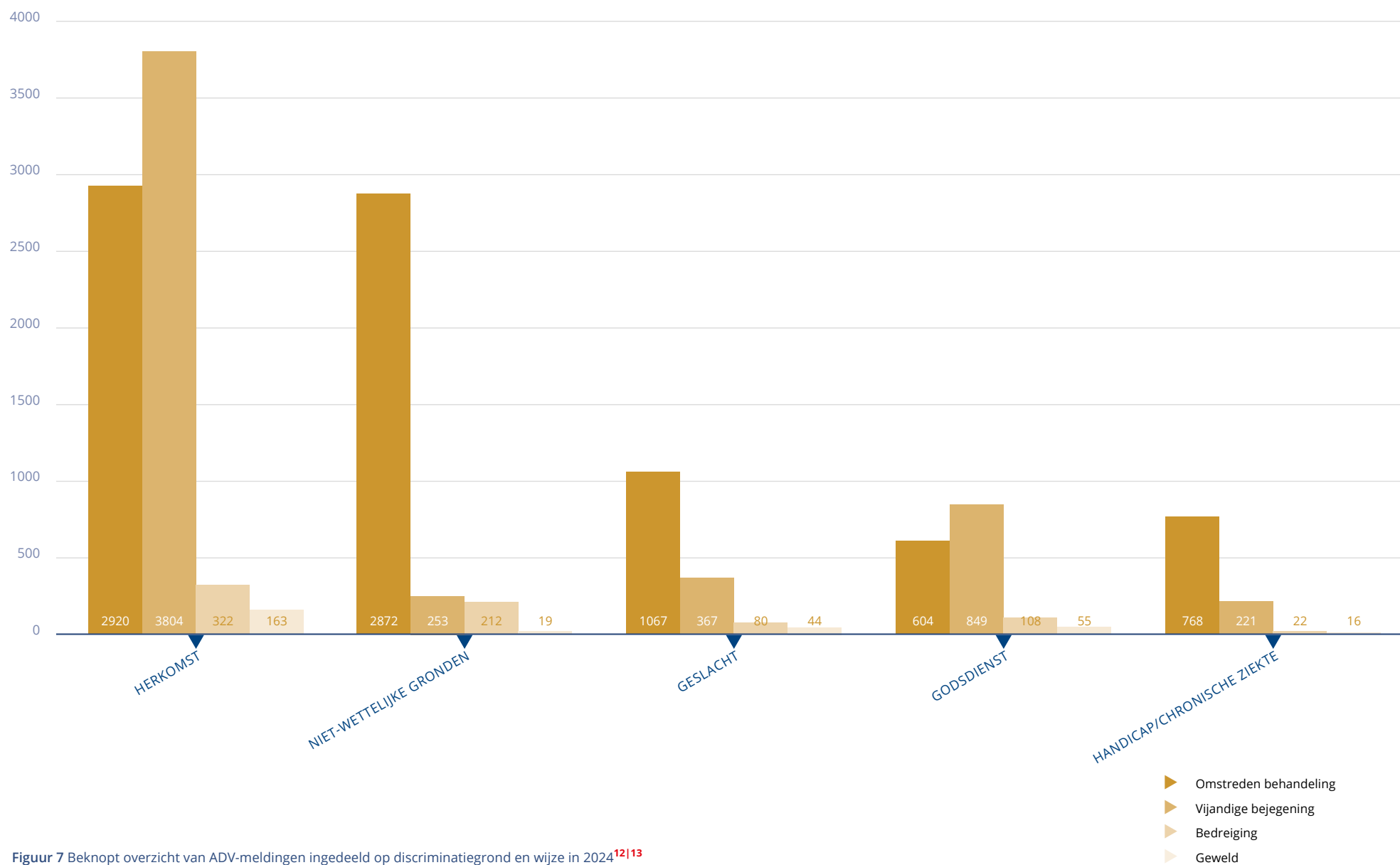

Op een mannenontmoetingsplaats is een man in elkaar geslagen door jongeren. De man heeft een gebroken kaak en is ook uitgemaakt voor 'k*homo'.

Politieregistratie

Figuur 6 Beknopt overzicht van discriminatie-incidenten politie naar grond en wijze in 2024¹¹

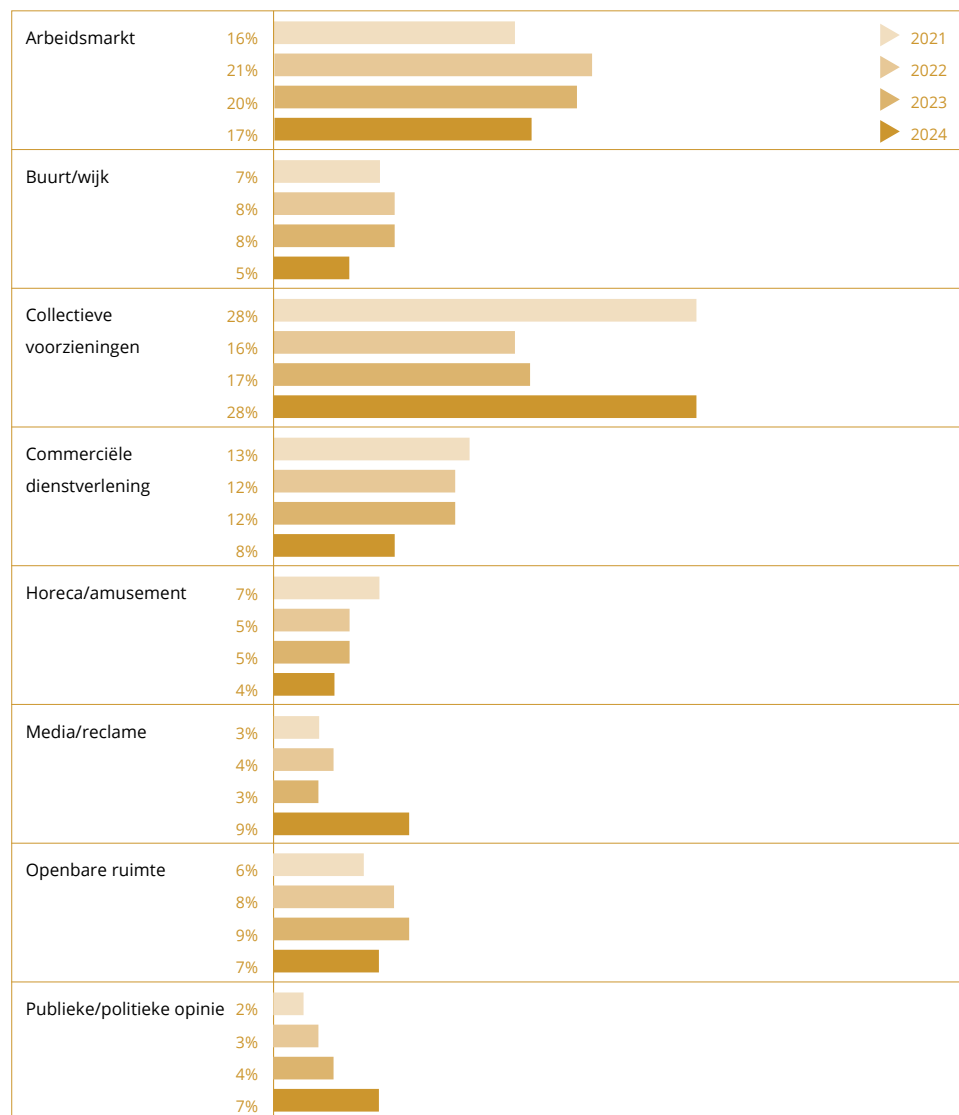
Figuur 7 Beknopt overzicht van ADV-meldingen ingedeeld op discriminatiegrond en wijze in 2024^{12|13}

Discriminatie vindt plaats in verschillende contexten: bijvoorbeeld in de buurt, op school, bij een sollicitatie, op internet of in contact met de gemeente. Dit noemen we maatschappelijke terreinen.

ADV's registreren het maatschappelijke terrein waarop de incidenten zich afspelen. Andere organisaties richten zich specifiek op één terrein, zoals Meld.Online Discriminatie (internet) en de Nationale ombudsman (overheid). In de politieregistraties wordt de locatie van incidenten niet meegenomen. Daarom richten we ons in dit hoofdstuk alleen op de ADV-meldingen en de cijfers van overige instanties.

6.1 Maatschappelijk terrein bij ADV's

Figuur 8 laat zien op welke maatschappelijke terreinen de ADV-meldingen zich afspelen. De absolute aantallen zijn te vinden in de tabellen in bijlage 3. 28 procent van de ADV-meldingen gaat in 2024 over collectieve voorzieningen. Hieronder vallen ook de vele meldingen over de coronamaatregelen in de jaren 2020 tot 2022 en de toenmalige minister van Volksgezondheid (zie paragraaf 3.3). De arbeidsmarkt is met 17 procent van de meldingen het tweede terrein, met meldingen die bijvoorbeeld gaan over sollicitaties of discriminatie op de werkvloer. 9 procent van de meldingen heeft betrekking op media en reclame, 8 procent op commerciële dienstverlening (bijvoorbeeld winkels en diensten), 7 procent op de openbare ruimte en 7 procent op publieke en politieke opinie.

Figuur 8 ADV-meldingen naar maatschappelijk terrein in 2021-2024¹⁴

6.2 Maatschappelijk terrein bij overige instanties

Bij het College voor de Rechten van de Mens is de arbeidsmarkt het terrein waarop de meeste verzoeken tot een oordeel zijn ingediend, met 45 procent van de verzoeken. Dit wordt gevolgd door goederen en diensten, met 20 procent van de verzoeken, en sociale bescherming met 6 procent van de verzoeken. Er zijn meer verzoeken ontvangen op het terrein van goederen en diensten dan in 2023 en minder op het terrein van sociale bescherming. Dat laatste heeft waarschijnlijk te maken met het grote aantal verzoeken als gevolg van het kinderopvangtoeslagenschandaal dat het College in 2023 ontving.

Bij de Kinderombudsman gaan, net als in eerdere jaren, de meeste meldingen over ervaren discriminatie over het terrein 'onderwijs' (14 van de 19 meldingen). Het gaat hierbij veelal om discriminerend pestgedrag op school, maar ook om zaken waarin een kind op grond van zijn huidskleur bijvoorbeeld zwaarder gestraft wordt door de school. Verder gaan 2 meldingen over de jeugdzorg en is er steeds 1 melding in de categorieën mobiliteit, politie en sport.

De Nationale ombudsman ontvangt 311 meldingen over discriminatie die zich afspelen op het terrein 'overheid'. Deze meldingen worden hieronder in paragraaf 6.5 verder toegelicht. De meldingen bij Meld.Online Discriminatie spelen zich af op het internet. In 2024 ontvangt Meld.Online Discriminatie 718 meldingen, aanzienlijk meer dan in 2023. Deze meldingen worden in paragraaf 6.6 verder toegelicht.

6.3 Opvallende ontwikkelingen in de cijfers

Hieronder lichten we de meest opvallende ontwikkelingen in de cijfers toe.

6.3.1 Veel meer meldingen over collectieve voorzieningen, media en publieke opinie

Het percentage meldingen op het terrein van collectieve voorzieningen is gestegen van 17 naar 28 procent en is daarmee weer net zo hoog als in 2021 tijdens de coronapandemie. Het terrein 'media en reclame' stijgt van 3 naar 9 procent en 'politieke en publieke opinie' stijgt van 4 naar 7 procent. Al deze veranderingen zijn veroorzaakt door clustermeldingen (zie paragraaf 3.3): de meldingen over de coronamaatregelen en de toenmalige minister, over de motie-Becker (collectieve voorzieningen), over de uitspraken over Kamerlid De Hoop (media) en over de uitspraken van de minister van Volkshuisvesting (politieke opinie) zorgen voor een verhoudingsgewijs grote stijging op deze terreinen.

6.3.2 Relatief minder meldingen over arbeidsmarkt, commerciële dienstverlening en openbare ruimte

Terreinen zonder clustermeldingen zijn in relatieve zin kleiner geworden, ook al neemt het absoluut aantal meldingen in alle categorieën toe. Ondanks de vele meldingen over de vacature van Ongehoord Nederland, is het percentage meldingen op de arbeidsmarkt afgenomen van 20 naar 17 procent. Commerciële dienstverlening daalt van 12 procent naar 8 procent, de openbare ruimte van 9 naar 7 procent en het percentage meldingen over de buurt of wijk neemt af van 8 naar 5 procent van het totaal.

6.3.3 Wederom duidelijk meer meldingen van internetdiscriminatie

In 2024 ontvangt Meld.Online Discriminatie 235 meer meldingen dan in 2023, een toename van 49 procent. In het jaar daarvoor was het aantal meldingen al bijna verdubbeld. Nadat het aantal meldingen van internetdiscriminatie in de jaren 2021 en 2022 sterk was teruggelopen, zit het totaal aantal meldingen nu weer in de buurt van het niveau van 2020. Het aantal 'unieke meldingen' (waarin identieke meldingen over dezelfde uiting of incident niet worden meegeteld), is in 2024 met 654 het hoogste aantal van de afgelopen 4 jaar.

6.4 Meest geregistreerde terreinen

In deze paragraaf gaan we dieper in op een aantal terreinen die het vaakst in de ADV-meldingen terugkomen. In figuur 9 is voor de meest voorkomende terreinen weergegeven wat daarbij de vaakst voorkomende gronden van discriminatie waren.

6.4.1 Collectieve voorzieningen

Meer dan de helft van de ADV-meldingen op het terrein van collectieve voorzieningen heeft betrekking op de coronamaatregelen uit de jaren 2020 tot 2022. Daarnaast gaan nog eens meer dan duizend meldingen over de motie-Becker (zie paragraaf 3.3). De overige meldingen in deze categorie gaan over diverse publieke instellingen en instituties: bijvoorbeeld over het parkeerbeleid van een gemeente, de behandeling binnen de jeugdzorg, regels in de rechtbank, doelgroepenbeleid in de gezondheidszorg of discriminerende bejegening door medewerkers van de gemeente.

Door de meldingen over de coronamaatregelen is de categorie 'niet-wettelijk beschermd' de grootste discriminatiegrond op dit terrein. Verder gaan veel meldingen over herkomst, handicap of chronische ziekte en godsdienst. Terwijl de meldingen op grond van herkomst en godsdienst vaak betrekking hebben op (vermoedens van) een ongelijke toepassing van regels of discriminerende bejegening door professionals, gaan de meldingen op grond van handicap en chronische ziekte vaak over het gebrek aan toegankelijkheid en inclusie in de openbare ruimte en bij publieke voorzieningen.

6.4.2 Arbeidsmarkt

Ruim een derde van de meldingen op de arbeidsmarkt heeft betrekking op de discriminatiegrond geslacht. Dat heeft voor een groot deel te maken met de 500 meldingen over de vacature van omroep Ongehoord Nederland (zie paragraaf 3.3). Daarnaast gaan de meeste meldingen op dit terrein over discriminatie op grond van herkomst. Daarbij gaat het vaak over mensen die op hun werk door collega's gepest of beledigd worden en door hun werkgever onvoldoende in bescherming worden genomen, soms met langdurige ziekte tot gevolg.

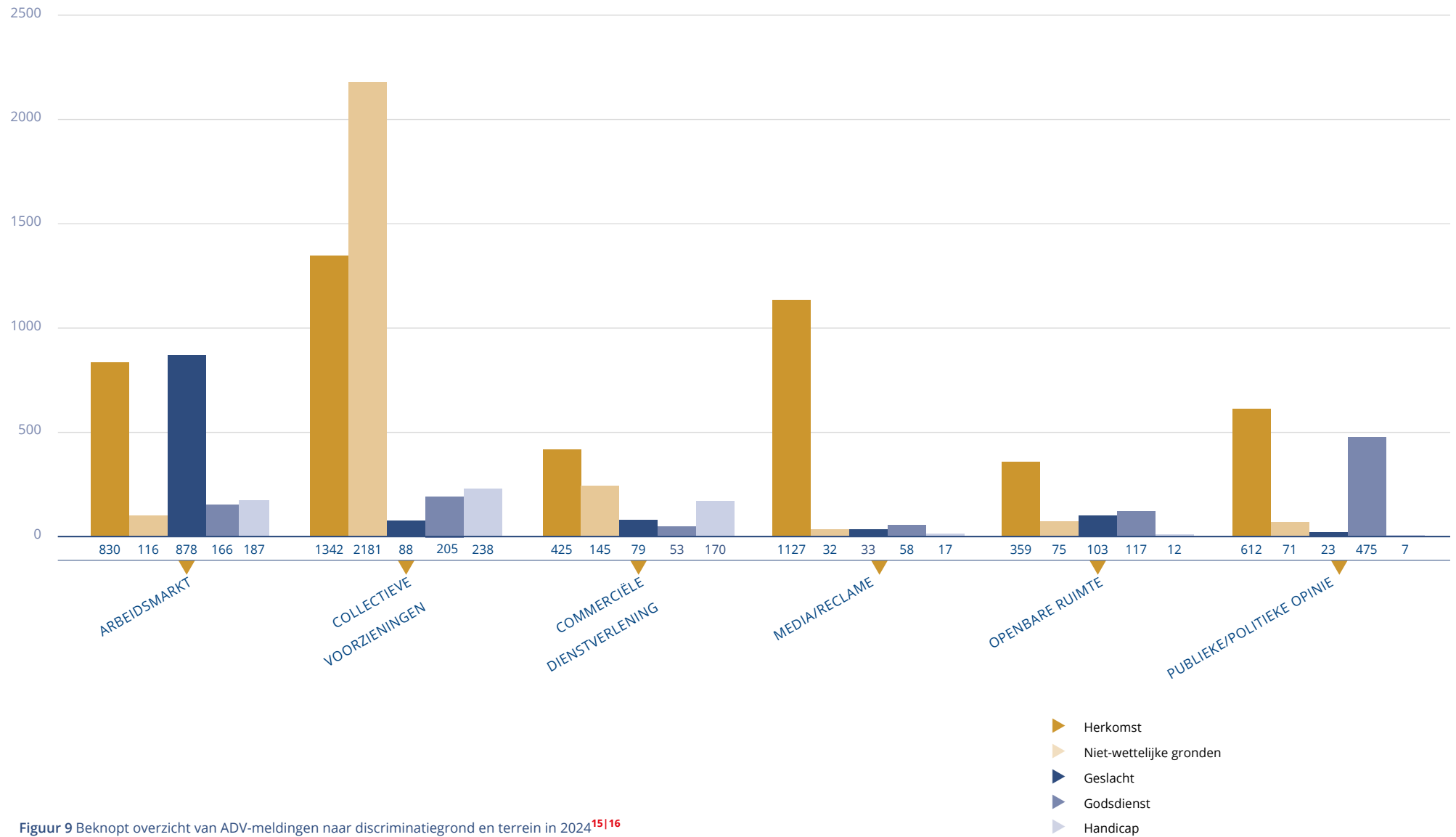
188 meldingen gaan over leeftijdsdiscriminatie op de arbeidsmarkt. De meeste van deze meldingen gaan over sollicitaties waarbij melders het vermoeden hebben dat hun (hogere) leeftijd de reden was voor een afwijzing. Sommige melders geven aan dat zij herhaaldelijk discriminatie op grond van hun leeftijd meemaken, waardoor zij de motivatie verliezen om te solliciteren.

► De melder is doof en wordt uitgesloten van psychologische hulp omdat de psychologenpraktijk aangeeft de kwaliteit niet te kunnen borgen in verband met de aanwezigheid van de gebarentolk die zij nodig heeft.

ADV-melding

► De melder wordt racistisch bejegend door een collega en fysiek aangevallen. De melder heeft geklaagd over het voorval, maar kreeg geen steun en de actie van de collega werd niet veroordeeld. Hij heeft zich ziekgemeld, vervolgens is zijn contract beëindigd.

ADV-melding

Figuur 9 Beknopt overzicht van ADV-meldingen naar discriminatiegrond en terrein in 2024^{15|16}

6.4.3 Media en reclame

Naast de clustermeldingen over de uitspraken over Kamerlid De Hoop, gaan de ADV-meldingen op het terrein van media en reclame over uiteenlopende beelden, uitspraken of nieuwsberichten op tv, radio en internet. Verreweg de meeste meldingen hebben betrekking op herkomst: het gaat voornamelijk om uitingen gericht tegen mensen met een migratieachtergrond of mensen met een donkere huidskleur. Daarnaast zijn er ook meldingen over discriminatie op grond van godsdienst, zoals uitingen gericht tegen moslims of joden.

6.5 Meldingen van discriminatie door overheidsinstanties

De Nationale ombudsman behandelt meldingen over overheidsinstanties. Deze meldingen gaan niet alleen over discriminatie, maar over alle handelingen van de overheid. Voor dit rapport heeft de Nationale ombudsman uitgezocht hoeveel meldingen gaan over discriminatie door overheidsinstanties. In 2024 gaat het om 311 zaken waarin burgers discriminatie ervaren, 58 meer dan in 2023. De reden voor deze toename is niet duidelijk. Wel zijn er meer dan in voorgaande jaren meldingen over maatschappelijke en politieke ontwikkelingen en bijvoorbeeld uitspraken van politici.

Het grootste deel van de meldingen gaat over discriminatie op grond van herkomst, soms in combinatie met huidskleur of geloof (181 meldingen). De meldingen hebben het vaakst betrekking op ongelijke behandeling (109 meldingen), weigeringen (89 meldingen) en etnisch profileren (49 meldingen). 77 van de discriminatiemeldingen gaan over de gemeente, bijvoorbeeld over de wijze van bejegening door gemeenteambtenaren. Over de politie zijn 68

meldingen geregistreerd, waarbij het veelal meldingen betreft over (mogelijk) onterecht staande gehouden worden of meldingen dat de politie te weinig zou doen aan een bepaald probleem (zoals handelen bij burenruzies). 28 meldingen zijn geregistreerd onder het domein 'migratie' waar het COA en de IND onder vallen, dit is de derde grootste categorie.

Naast de meldingen bij de Nationale ombudsman gaat een deel van de ADV-meldingen, met name op het terrein van collectieve voorzieningen, over discriminatie door de overheid. Deze meldingen zijn in paragraaf 6.4.1 nader omschreven. Het College ontvangt 38 meldingen op het terrein van 'sociale bescherming'. Dit gaat vaak om overheidsinstanties. Van deze verzoeken hebben 13 te maken met belemmeringen die worden opgeworpen om in een woonwageningen te wonen.

6.6 Discriminatie op het internet

Meld.Online Discriminatie (MOD, voorheen MiND) registreert meldingen van discriminatie die zich op het internet afspelen. Internetgebruikers kunnen bij MOD discriminatie melden. Het meldpunt beoordeelt vervolgens of die uitingen strafbaar zijn. Als dit zo is, neemt het meldpunt contact op met de beheerders van de websites en platforms om de uitingen te laten verwijderen. Discriminatie op het internet kan gaan over openbare uitingen en over privéberichten tussen internetgebruikers. MOD behandelt alleen meldingen over openbare uitingen. Privéberichten worden inhoudelijk niet door MOD beoordeeld, omdat daarvoor aangifte nodig is. Meldingen over uitingen in privéberichten worden wel geregistreerd en melders worden doorverwezen naar de politie, een ADV of het College voor de Rechten van de Mens.

MOD ontvangt 718 meldingen van online discriminatie in 2024. Dit betreft 654 'unieke meldingen' (waarbij meervoudige meldingen over dezelfde uiting niet worden meegeteld). 64 procent van de meldingen gaat over sociale media, 23 procent over overige of autonome websites en 8 procent over fora, blogs of opiniesites. Van de sociale media voert X de boventoon met 59 procent, gevolgd door Facebook met 20 procent en Instagram met 6 procent.

Net als in 2023 gaat ook in 2024 weer ongeveer een derde (33 procent) van de meldingen over herkomst. Het percentage meldingen over discriminatie op grond van godsdienst stijgt van 11 procent naar 21 procent en het aandeel antisemitisme daalt van 24 procent naar 19 procent. Meldingen over gender zijn goed voor 8 procent van de meldingen bij MOD, en 5 procent van de meldingen heeft betrekking op seksuele gerichtheid. MOD registreert subgronden bij de gronden 'herkomst' en 'geloof'. Van de meldingen van online discriminatie over herkomst gaat 24 procent over mensen met een donkere huidskleur, eveneens 24 procent over migranten in het algemeen, 12 procent over autochtone Nederlanders en 12 procent over vluchtelingen. Van de meldingen over geloofsovertuiging gaat 95 procent over de islam en 3 procent over het christendom.

Discriminatie van kinderen en jongeren is een onderbelicht fenomeen. In grootschalige discriminatie-onderzoeken is er zelden specifieke aandacht voor kinderen en jongeren. Dat geldt ook voor (de vorige versies van) dit rapport. Tegelijkertijd laten enkele recente onderzoeken zien dat kinderen en jongeren discriminatie en racisme ervaren en dat dit grote gevolgen heeft voor hun welzijn en ontwikkeling.

In dit hoofdstuk staat de vraag centraal in hoeverre de registratiecijfers aanvullende informatie kunnen leveren over discriminatie van kinderen en jongeren. Hiervoor bespreken we eerst het beschikbare onderzoek dat iets kan vertellen over discriminatie van minderjarigen. Vervolgens schetsen we aan de hand van een kwalitatieve analyse een beeld van het soort meldingen en incidenten die bij de Kinderombudsman, politie en ADV's geregistreerd worden. Tot slot trekken we conclusies over het beeld uit deze kwalitatieve analyse in relatie tot het bestaande onderzoek naar discriminatie van kinderen en jongeren.

7.1 Wat weten we al over discriminatie van kinderen?

7.1.1 Hoeveel kinderen ervaren discriminatie?

Er zijn weinig kwantitatieve onderzoeksgegevens beschikbaar waaruit we kunnen afleiden hoe vaak kinderen discriminatie meemaken. De brede monitoronderzoeken over de situatie en het welzijn van kinderen, zoals de Landelijke Jeugdmonitor van het CBS¹⁷ of de ScholierenMonitor van het Trimbos Instituut¹⁸ bevatten geen expliciete informatie over discriminatie-ervaringen. Ook bij gegevens over ervaringen met pesten op school, die bijvoorbeeld het Nationaal

Jeugdinstituut bij elkaar brengt, wordt geen verband gelegd met discriminatie.¹⁹

Tegelijkertijd is er in de bredere discriminatie-onderzoeken weinig informatie over de ervaringen van kinderen te vinden. Terugkerende enquêtes over discriminatie-ervaringen van het SCP²⁰ en CBS²¹, die de prevalentie van discriminatie in de samenleving meten, geven weliswaar informatie over verschillende leeftijdsgroepen, maar de jongste groep in deze onderzoeken bestaat uit 15- tot 24-jarigen. Hierdoor kunnen we op basis van deze onderzoeken geen volledig beeld schetsen van de ervaringen van kinderen.

Toch zijn de gegevens over deze leeftijdsgroep een interessant beginpunt. Zowel uit de Veiligheidsmonitor van het CBS als uit de eerdere onderzoeken van het SCP blijkt dat de leeftijdsgroep van 15- tot 24-jarigen meer discriminatie ervaart dan gemiddeld. Zo geeft in 2023 14 procent van de 15- tot 24-jarigen aan discriminatie te hebben ervaren, vergeleken met een gemiddelde van 11 procent.²² De SCP-monitor van 2020 constateert dat jongeren op alle terreinen behalve werk meer discriminatie ervaren dan oudere leeftijdsgroepen. Het vaakst gaat het daarbij om discriminatie op grond van geslacht en herkomst.²³

Een peiling onder 1.021 jongeren van 10 tot 18 jaar, in 2023 uitgevoerd door UNICEF, is een van de weinige voorbeelden van gericht cijfermatig onderzoek naar discriminatie onder kinderen en jongeren. Hieruit blijkt dat bijna de helft van alle kinderen en jongeren zelf heeft gezien dat andere leeftijdsgenoten gediscrimineerd werden op grond van herkomst, vooral op school maar ook op straat. Het is daarbij niet duidelijk in hoeverre de kinderen zelf slachtoffer waren

TERMINOLOGIE

Met kinderen en jongeren bedoelen we in dit hoofdstuk in principe minderjarigen. Terwijl kinderen of jongeren ook zelf plegers van discriminatie kunnen zijn, zijn wij in dit hoofdstuk geïnteresseerd in kinderen en jongeren die slachtoffer zijn van discriminatie. Daarbij kijken we naar alle vormen van discriminatie: het gaat dus niet om discriminatie om het 'kind zijn' in de zin van leeftijdsdiscriminatie, maar om discriminatie van kinderen bijvoorbeeld vanwege hun herkomst, gender, beperking of welke grond dan ook.

van discriminatie. Slechts 13 procent van de kinderen maakt 'formeel' melding van discriminatie op school, de meesten bespreken het met hun ouders.

Tot slot heeft de Kinderombudsman in 2021 met een enquête aan kinderen die gepest worden gevraagd in hoeverre zij (ook) gediscrimineerd worden. Uit de antwoorden op de vragenlijst die door 439 kinderen met pestervaringen is ingevuld, blijkt dat 29 procent van deze groep gepest wordt op basis van discriminatiegronden zoals huidskleur of seksuele gerichtheid, vaak in combinatie met uiterlijke of gedragskenmerken zoals lengte of verlegenheid.²⁴ Seksuele voorkeur en een ziekte of beperking worden hierbij het vaakst genoemd als aanleiding voor het pesten. 84 procent van de kinderen met een pestervaring geeft aan dat het pesten op school plaatsvindt, daarnaast wordt 27 procent (ook) gepest in de eigen buurt en 21 procent online. Deze enquête was een vervolg op een eerdere analyse van meldingen over pesten bij de Kinderombudsman tussen 2019 en 2021.²⁵ Daaruit bleek dat 65 procent van de meldingen van pestervaringen betrekking hadden op discriminatiegronden zoals huidskleur, geslacht of een beperking.

Op basis van deze onderzoeken kunnen we niet zeggen hoeveel kinderen precies discriminatie ervaren. Wel is duidelijk dat discriminatie veelvuldig voorkomt onder kinderen en jongeren en dat er een verband is tussen pesten en discriminatie.

7.1.2 Wat voor soort discriminatie ervaren kinderen?

Terwijl de informatie over de omvang van discriminatie-ervaringen van kinderen beperkt is, is er wel recent

onderzoek beschikbaar over de aard van de discriminatie die kinderen meemaken. Zo publiceerde de Kinderombudsman Amsterdam in 2024 een onderzoek naar de ervaringen van Amsterdamse kinderen met discriminatie op grond van herkomst.²⁶ Voor dit onderzoek zijn 78 Amsterdamse kinderen in de leeftijd van 8 tot 18 jaar geraadpleegd in focusgroepen en 2 kinderen in individuele diepte-interviews. Het onderzoek constateert dat Amsterdamse kinderen structureel discriminatie en racisme meemaken. De ervaringen vallen uiteen in 5 categorieën.

- Ten eerste gaat het om ervaringen van pesten door leeftijdsgenoten waarbij discriminatie of racisme de onderliggende reden is. Dit kan gaan om uitschelden, buitensluiten en bedreigen, en soms zelfs fysiek geweld.
- Ten tweede worden kinderen soms uitgescholden door volwassenen, op school, maar ook op straat, bij de sportclub, in winkels en op sociale media.
- Ten derde vertellen de kinderen over verschillende vormen van oneerlijke behandeling door autoriteitsfiguren, zoals leraren, politie of ambtenaren. Ze worden bijvoorbeeld vaker aangesproken op negatief gedrag of weggestuurd, zelfs als ze niets verkeerd doen. Ook voelen kinderen met een migratieachtergrond zich wantrouwend behandeld in de openbare ruimte of in winkels.
- Ten vierde maken kinderen en jongeren mee dat zij onterecht worden beschuldigd van diefstal of vernieling op basis van hun uiterlijk. Dit gebeurt in winkels of op straat, maar ook op school.
- Ten vijfde benadrukken de kinderen de invloed van (sociale) media en vertellen zij over discriminerende of racistische uitingen en racistische opmerkingen online.

► Een vader belt omdat zijn zoon van bijna 12 jaar al ongeveer 4 jaar te maken heeft met discriminatie. Zo wordt zijn zoon bijvoorbeeld uitgemaakt voor 'k*-Bosniër'. De ouders hebben samen meerdere gesprekken hierover gehad op school, zowel met de docenten als met het schoolbestuur. Het advies van school is om hun zoon op een andere school te zetten, zodat hij een frisse nieuwe start kan maken. Ouders zijn het hier niet mee eens en willen weten wat ze kunnen doen. Melding Kinderombudsman
Melding Kinderombudsman

Het onderzoek laat zien dat kinderen op veel verschillende leefgebieden discriminatie kunnen ervaren. Het bevestigt daarmee het beeld dat de (nationale) Kinderombudsman eerder schetste.

7.1.3 Wat zijn de gevolgen van discriminatie van kinderen?

Discriminatie-ervaringen hebben een grote impact op het welzijn van kinderen en jongeren. Uit het vragenlijstonderzoek van de Kinderombudsman onder kinderen met pestervaring blijkt dat kinderen die zowel pest- als discriminatie-ervaringen hebben het laagste rapportcijfer geven aan hun leven. Daarnaast laat het onderzoek zien dat deze ervaringen leiden tot gevoelens van onveiligheid (op school en ook op andere terreinen) en dat kinderen die gepest en gediscrimineerd worden minder vertrouwen hebben in de toekomst.

Uit de focusgroepen van de Kinderombudsman Amsterdam blijkt dat kinderen op verschillende manieren omgaan met de discriminatie-ervaringen. Zo reageren jongere kinderen vaak met woede, frustratie en verdriet, vanuit een sterk gevoel van onrechtvaardigheid. Oudere kinderen zijn eerder geneigd hun ervaringen te bagatelliseren, te negeren, te ontkennen of te vermijden. Ook kunnen oudere kinderen hun ervaringen in een bredere context plaatsen, doordat zij hebben geleerd om met hun gevoelens (van verdriet of woede) om te gaan.

7.2 Wat zien we in de registraties en meldingen?

7.2.1 Hoe wordt discriminatie van kinderen en jongeren geregistreerd?

In deze paragraaf beschrijven we de incidenten en meldingen van discriminatie van kinderen en jongeren

die we in de verschillende registratiebestanden kunnen vinden. Deze registraties zijn niet automatisch uit de registratiebestanden van de verschillende instanties te filteren, omdat discriminatie van kinderen en jongeren niet apart wordt geregistreerd.

Er zijn twee uitzonderingen op deze regel. Ten eerste registreert de Kinderombudsman per definitie meldingen die betrekking hebben op kinderen. Ten tweede is er sinds kort bij ADV's de mogelijkheid om te registreren of een slachtoffer minderjarig is. Over 2024 geeft deze optie nog geen volledig beeld, maar in toekomstige jaren kan hier waarschijnlijk beter mee gewerkt worden.

Voor dit hoofdstuk hebben we daarom in de politie-registraties en de ADV-meldingen extra analyses uitgevoerd om registraties te vinden waarin kinderen voorkwamen. Daarbij hebben we de zoektermen 'kind, zoon, dochter, school' gebruikt om relevante incidenten en meldingen te vinden. Dit levert geen betrouwbare informatie op over de aantallen geregistreerde incidenten en meldingen, maar wel over de inhoud hiervan. Onderstaande beschrijving is dan ook kwalitatief van aard.

De soorten ervaringen van kinderen met discriminatie die in de registraties te vinden zijn, beschrijven we hieronder langs de lijn van de vier terreinen die uit de analyse naar boven komen: discriminatie op school, discriminatie in de vrije tijd en de buurt, discriminatie door dienstverleners en discriminatie in de thuisomgeving.

De melder maakt een melding voor haar zoontje. Zijn klasgenoten maken discriminerende opmerkingen tegen de jongen vanwege zijn donkere huidskleur. Zij noemen hem het n-woord. Volgens hen hebben zij toestemming gekregen van de juf en meester om dat te doen. Het speelt zich af op een basisschool.

ADV-melding

7.2.2 Discriminatie op school

Scholen vormen een belangrijke omgeving waar kinderen discriminatie ervaren. Het grootste deel van de meldingen bij de Kinderombudsman in 2024 gaat over discriminatie op school, vaak in de vorm van pestgedrag. De meldingen worden over het algemeen door ouders van de kinderen gedaan. Het gaat om kinderen van diverse leeftijden, van 8 tot en met 17, die op hun school vooral vanwege hun huidskleur of herkomst worden uitgesloten, vernederd en in sommige gevallen geslagen of geschopt. In enkele gevallen geven ouders aan dat hun kind vanwege de situatie niet meer naar school gaat. De ouders zijn niet tevreden over de aanpak van de school en zoeken daarom naar hulp bij de Kinderombudsman.

Ouders bellen omdat één van hun kinderen gediagnosticeerd is met ernstige dyscalculie. Zij zijn van mening dat er geen rekening wordt gehouden, bijvoorbeeld bij toetsen, met deze groep kinderen. Zij vinden dit discriminatie op grond van beperking. Zij zouden graag zien dat voor deze groep kinderen rekenen helemaal weggelaten wordt als toets.

Melding Kinderombudsman

Ook bij de ADV's komen soortgelijke meldingen binnen waarbij kinderen op school door andere kinderen worden gediscrimineerd. Meestal gaan deze meldingen over discriminatie op grond van herkomst. Kinderen worden bijvoorbeeld uitgemaakt voor 'zwarte Piet' of er worden racistische scheldwoorden gebruikt. Sommige meldingen van discriminerende pesterijen betreffen kinderen die vanwege hun seksuele gerichtheid of (in enkele gevallen)

hun genderidentiteit worden beledigd of buitengesloten. In de meldingen, meestal afkomstig van ouders, worden vaak verschillende stappen omschreven die de ouders en school hebben ondernomen om het pestgedrag te laten stoppen. Dit levert meestal onvoldoende resultaat op, waardoor de ouders alsnog naar een ADV stappen.

De politie registreert naast pesterijen met een racistische strekking ook diverse incidenten van discriminatie op grond van seksuele gerichtheid op school. Deze incidenten volgen geregeld op het moment dat leerlingen op school uitkomen voor hun seksuele gerichtheid. In diverse gevallen bestaat er ook een online dimensie: de leerlingen worden in groepschats of op sociale media beledigd of belachelijk gemaakt. De politie registreert ook enkele incidenten van (ernstige) geweldpleging door kinderen op school. Ook in deze gevallen wordt erbij vermeld dat de school onvoldoende in staat is om de situatie op te lossen en de kinderen te beschermen.

Tot slot ontvangen zowel de Kinderombudsman als de ADV's meldingen van discriminatie door leraren of discriminatie door de school van de kinderen. Discriminatie door leraren gaat in principe om hetzelfde soort pestgedrag als bij discriminatie door andere leerlingen. Bij de meldingen die zich op de school als organisatie richten, gaat het vaker om situaties waarin de school te weinig rekening houdt met specifieke behoeften van het kind, bijvoorbeeld als gevolg van een fysieke of verstandelijke beperking. Kinderen kunnen hierdoor bijvoorbeeld niet deelnemen aan buitenschoolse activiteiten of zij krijgen niet de ondersteuning die zij nodig hebben.

De zoon van de melder was bij de kelderboxen aan het spelen toen de buurman eraan kwam en zei: "Ik ga je slaan, opzouten met je zwarte bek." De wijkagent heeft contact opgenomen met de melder. Dit zou niet de eerste keer zijn dat de buurman zoiets zegt tegen haar zoon. Hij zou hem ook 'zwarte piet' hebben genoemd en gedreigd hebben te slaan met een stok.

Politieregistratie

7.2.3 Discriminatie in de vrije tijd en in de buurt

Ook buiten school kunnen kinderen geconfronteerd worden met discriminatie, bijvoorbeeld op straat of bij sportverenigingen. Deze incidenten en ervaringen zien we met name bij de politie-registraties en ADV-meldingen.

Verdeling voetbalteams op basis van kleur en afkomst na fusie voetbalclubs. Alle kinderen met migratie-achtergrond werden in het derde team geplaatst en de kinderen zonder migratie-achtergrond in het eerste en tweede team.

ADV-melding

Sport is een context waarbinnen discriminatie-ervaringen kunnen plaatsvinden. Zo komen bij ADV's regelmatig meldingen binnen over discriminatie bij voetbalverenigingen. In de meeste meldingen gaat het om racistische beledigingen door spelers of supporters van een andere vereniging tijdens een wedstrijd. Ook zijn er meldingen over discriminatie binnen de eigen club, door trainers of andere betrokkenen die bijvoorbeeld bij de teamopstelling discriminerend handelen. Daarnaast zijn er verschillende meldingen over discriminatie tijdens zwemlessen. Ook hier gaat het met name om discriminatie op grond van herkomst, waarbij kinderen door hun zweminstructeur worden gepest, ongelijk behandeld of extra in de gaten gehouden. De politie registreert weinig soortgelijke incidenten in een sportcontext.

Ook in de minder georganiseerde context van buitenspelen, op straat of in de speeltuin, maken kinderen discriminatie mee. De politie registreert diverse gevallen waarin kinderen in de speeltuin door andere kinderen worden uitgescholden of bedreigd. Vaak gaat het om kinderen die elkaar niet

kennen, maar elkaar buiten tegenkomen. Ook ADV's ontvangen meldingen over kinderen die kwetsende grappen of opmerkingen maken over andere kinderen vanwege hun huidskleur of herkomst.

In sommige gevallen worden kinderen in hun woonomgeving racistisch bejegend door volwassenen, vaak in het verlengde van een conflict tussen hun ouders en andere volwassenen in de buurt. Met name de politie registreert dit soort incidenten, vooral in relatie tot de discriminatiegrond herkomst. Het gaat bijvoorbeeld om een buurman die een kind in het voorbijgaan uitscheldt met 'k*turk' of kinderen die getuige zijn van racistische scheldpartijen tegen hun ouders. In enkele gevallen ontvangen ouders bedreigingen dat hun kind iets aangedaan zou worden.

7.2.4 Discriminatie door dienstverleners

Met name (ouders van) kinderen met een beperking melden ervaringen van uitsluiting door instellingen en dienstverleners. Het gaat bijvoorbeeld om meldingen over (jongeren)reisorganisaties, vervoerders, sportscholen, kinderopvangorganisaties, winkels of horecagelegenheden waar de kinderen van de melders niet welkom zijn. Verder gaan verschillende meldingen over kinderen met een donkere huidskleur die bij winkels discriminatie meemaken: zij worden onterecht verdacht van winkeldiefstal, extra gecontroleerd of zonder reden om hun identiteitsbewijs gevraagd.

7.2.5 Discriminatie in de thuisomgeving

Hoewel er relatief weinig meldingen zijn van discriminatie binnen de thuissituatie, kunnen de gevolgen voor kinderen groot zijn. De politie registreert diverse incidenten waarin kinderen betrokken raken bij conflicten tussen hun ouders. In

Melder is zwart en heeft een 6-jarig zoontje. Een groepje kindjes uit de buurt laten hem niet meespelen. Op een gegeven moment had eentje een mengsel van zand en water gemaakt en tegen haar zoontje gezegd: "Als je dat drinkt, word je blank en kun je met ons spelen."

ADV-melding

deze gevallen worden kinderen door één van de (ex-)partners (soms hun eigen ouder) onder andere racistisch bejegend. Ook registreert de politie enkele incidenten waarbij één van de ouders het eigen kind beledigt vanwege diens (homo) seksuele gerichtheid. Dit vindt plaats in de context van een breder conflict tussen de ouders.

De zoon van de melder was bij de kelderboxen aan het spelen toen de buurman eraan kwam en zei: 'Ik ga je slaan, opzouten met je zwarte bek.' De wijkagent heeft contact opgenomen met de melder. Dit zou niet de eerste keer zijn dat de buurman zoiets zegt tegen haar zoon. Hij zou hem ook 'zwarte piet' hebben genoemd en gedreigd hebben te slaan met een stok.

Politieregistratie

Bij de ADV-meldingen vinden we weinig voorbeelden van kinderen die zelf in de thuisomgeving gediscrimineerd worden. Wel zijn er diverse meldingen waarbij wordt vermeld dat kinderen getuige zijn van discriminatie tussen de ouders. Het gaat in deze gevallen meestal om conflicten tussen ex-partners waarin discriminerende, meestal racistische, scheldwoorden gebruikt worden in het bijzijn van kinderen.

7.3 Welke meerwaarde hebben de registratiecijfers?

In dit hoofdstuk hebben we geconstateerd dat er maar in beperkte mate zicht is op de discriminatie-ervaringen van kinderen en jongeren. Vooral grootschalig kwantitatief onderzoek ontbreekt. Op basis van het beschikbare (kwalitatieve) onderzoek kunnen we wel afleiden dat veel kinderen discriminatie meemaken, niet alleen op school,

maar ook op andere leefgebieden. Deze ervaringen hebben grote impact op het levensgeluk en het toekomstperspectief van de kinderen.

Deze discriminatie-ervaringen komen ook terug in de geregistreerde incidenten en meldingen. Op dit moment is er geen eenduidige classificatie van de betreffende registraties, waardoor we geen precieze informatie over het aantal meldingen kunnen geven. Wel laat de kwalitatieve analyse van de registraties van de politie, ADV's en de Kinderombudsman in dit hoofdstuk zien dat de informatie uit de registraties een belangrijke aanvulling kan vormen op het bestaande onderzoek. Wellicht in tegenstelling tot de verwachting die ook in eerdere onderzoeken wordt gewekt, kunnen we concluderen dat discriminatie van kinderen regelmatig wordt gemeld of wordt waargenomen door deze instanties. Dit betekent dat de analyse van de registraties een rijk en divers beeld van discriminatie-ervaringen van kinderen en jongeren kan opleveren.

In grote lijnen komt het beeld uit de registraties overeen met de bevindingen uit recent onderzoek. Opvallend is dat de in 2024 geregistreerde incidenten vooral betrekking hebben op de discriminatiegronden herkomst, seksuele gerichtheid en handicap. Gronden als geslacht en geloofsovertuiging komen weinig voor in de registraties en meldingen. Daarnaast zien we dat online discriminatie, bijvoorbeeld via sociale media, slechts in beperkte mate een rol speelt in de geregistreerde incidenten en meldingen. Dit gaat enigszins in tegen de verwachting dat kinderen en jongeren voornamelijk in een online context gediscrimineerd zouden worden. Hier is geen voor de hand liggende verklaring voor.

De ex-partner van de aangever is agressief. De ex-partner zou zijn eigen zoon, die hij met de aangever heeft, uitschelden voor 'k*-homo'. De zoon is homoseksueel.

Politieregistratie

Daarbij is het belangrijk te constateren dat bijna alle meldingen worden gedaan door de ouders van kinderen. Er zijn heel weinig voorbeelden van kinderen die zelf naar een instantie stappen om melding te maken van discriminatie. Dit kan betekenen dat de incidenten die bij de instanties bekend zijn, niet het hele scala aan ervaringen van kinderen en jongeren weerspiegelen.

Om beter zicht te krijgen op de aard en omvang van discriminatie van kinderen en jongeren, is aanvullend onderzoek onontbeerlijk. Zo gaat de Kinderombudsman dit jaar een onderzoek doen naar discriminatie onder kinderen, als vervolg op het onderzoek 'In eenzaamheid gepest' uit 2022. Daarnaast gaat Discriminatie.nl in 2025 kindvriendelijke meldpunten opstarten, die het melden van discriminatie door kinderen en jongeren makkelijker zouden kunnen maken.

De melder ervaart discriminatie door haar ex-man. Hij scheldt haar regelmatig uit voor 'k*-allochtoon', ook in het bijzijn van hun 2-jarige zoontje.

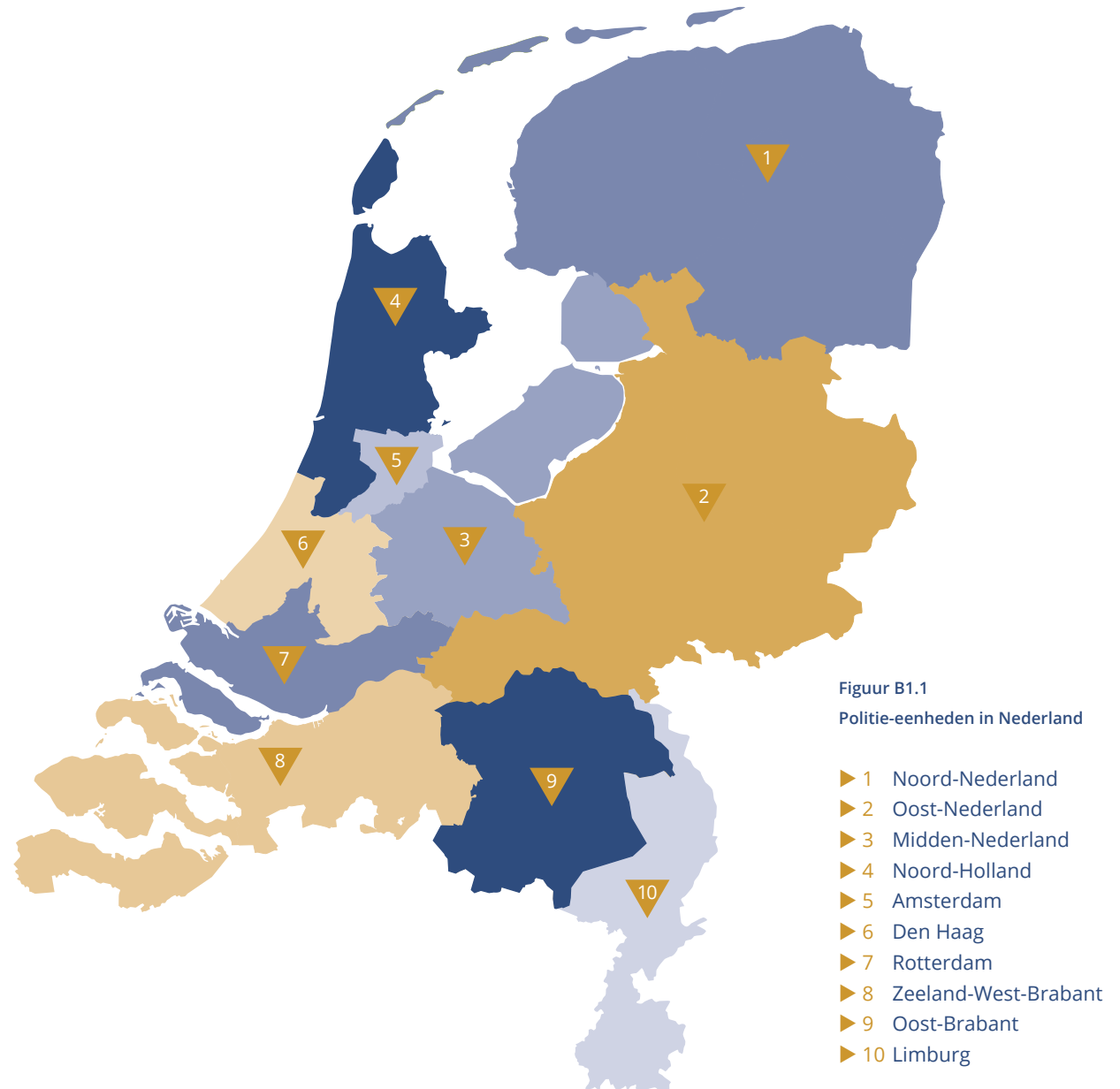
Politieregistratie

- ▶ **1** Akkermans, M., Derksen, E., Kennis, M., Kloosterman, R. & Moons, E. (2024), *Veiligheidsmonitor 2023*, Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- ▶ **2** Akkermans, M., Derksen, E., Kennis, M., Kloosterman, R. & Moons, E. (2024), *Veiligheidsmonitor 2023*, Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- ▶ **3** Andriessen, I. (2017), *Discriminatie herkennen, benoemen en melden*, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- ▶ **4** Kamerstukken II 2024/25, 36600 VI 32.
- ▶ **5** Kamerstukken II 2024/25, 36600 VI 32
- ▶ **6** De nieuwe wet is in maart 2025 door de Eerste Kamer aangenomen en treedt in de zomer van 2025 in werking.
- ▶ **7** In deze figuur zijn de zeven meest gemelde discriminatiegronden opgenomen. Daarnaast is antisemitisme weergegeven, vanwege de politieke en maatschappelijke aandacht hiervoor. Een overzicht van alle discriminatiegronden is te vinden in tabel 3 in bijlage 3.
- ▶ **8** De percentages zijn berekend over het totaal aantal meldingen. Per melding kunnen meerdere discriminatiegronden zijn geregistreerd, waardoor de optelsom van de percentages hoger dan 100% kan zijn.
- ▶ **9** In deze figuur zijn de acht meest geregistreerde wijzen van discriminatie opgenomen. Een overzicht van alle door de politie geregistreerde wijzen van discriminatie is te vinden in tabel 6 in bijlage 3.
- ▶ **10** De percentages zijn berekend over het totaal aantal meldingen. Per melding kunnen meerdere wijzen van discriminatie zijn geregistreerd, waardoor de optelsom van de percentages hoger dan 100% kan zijn.
- ▶ **11** In deze figuur zijn de vijf meest geregistreerde discriminatiegronden (exclusief onbekend/overig) en de drie meest geregistreerde wijzen van discriminatie opgenomen. Een overzicht van alle door de politie geregistreerde gronden en wijzen van discriminatie is te vinden in tabel 4 in bijlage 3.
- ▶ **12** In deze figuur zijn de vijf meest geregistreerde discriminatiegronden en de vier meest geregistreerde wijzen van discriminatie opgenomen. Een uitgebreid overzicht van door de ADV's geregistreerde gronden en wijzen van discriminatie is te vinden in tabel 5 in bijlage 3.
- ▶ **13** Deze figuur is gebaseerd op informatie uit ADV-net over 2024. ADV-net is het programma dat door vrijwel alle regionaal opererende ADV's wordt gebruikt om hun meldingen te registreren. ADV's die niet met ADV-net werken, gebruiken eigen registratieprogramma's en hebben hun meldcijfers los aangeleverd. Die informatie is echter beperkter en laat geen uitspraken toe over de verbanden tussen discriminatiegronden, -terreinen en -wijzen. In 2024 is 95% van alle meldingen in ADV-net geregistreerd.
- ▶ **14** De percentages zijn berekend over het totaal aantal meldingen. In deze figuur staan alleen de meest gemelde terreinen. In tabel 8 in bijlage 3 is de verdeling over alle maatschappelijke terreinen te vinden.
- ▶ **15** In deze figuur zijn de vijf meest geregistreerde discriminatiegronden en de zes meest geregistreerde terreinen van discriminatie opgenomen. Een uitgebreid overzicht van door de ADV's geregistreerde gronden en terreinen van discriminatie is te vinden in tabel 9 in bijlage 3.
- ▶ **16** Deze figuur is gebaseerd op informatie uit ADV-net over 2024. ADV-net is het programma dat door vrijwel alle regionaal opererende ADV's wordt gebruikt om hun meldingen te registreren. ADV's die niet met ADV-net werken, gebruiken eigen registratieprogramma's en hebben hun meldcijfers los aangeleverd. Die informatie is echter beperkter en laat geen uitspraken toe over de verbanden tussen discriminatiegronden, -terreinen en -wijzen. In 2024 is 95% van alle meldingen in ADV-net geregistreerd.
- ▶ **17** Centraal Bureau voor de Statistiek (2024), *Jaarrapport Landelijke Jeugdmonitor 2024*, Den Haag: CBS.
- ▶ **18** Trimbos Instituut (2023), *Scholierenmonitor*, Utrecht: Trimbos.
- ▶ **19** Nationaal Jeugdinstituut (2023), *Cijfers over pesten: slachtoffers*, Utrecht: NJI.
- ▶ **20** Andriessen, I. et al (2020): *Ervaren discriminatie in Nederland II*, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- ▶ **21** Akkermans, M., Derksen, E., Kennis, M., Kloosterman, R. & Moons, E. (2024), *Veiligheidsmonitor 2023*, Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek
- ▶ **22** Centraal Bureau voor de Statistiek (2024), *Statline: Veiligheidsmonitor; kerncijfers, persoonskenmerken*, Den Haag: CBS.
- ▶ **23** Andriessen, I. et al (2020): *Ervaren discriminatie in Nederland II*, Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau
- ▶ **24** Kinderombudsman (2021), *In eenzaamheid gepest*, Den Haag: Kinderombudsman.
- ▶ **25** Kinderombudsman (2021), *Buiten spel*, Den Haag: Kinderombudsman.
- ▶ **26** Kinderombudsman Amsterdam (2024), *Anders behandeld. Amsterdamse kinderen en jongeren over discriminatie en racisme*, Amsterdam: Kinderombudsman Amsterdam.

In de voorgaande hoofdstukken presenteerden we de discriminatiecijfers op landelijk niveau. In deze bijlage kijken we naar de verdeling van meldingen en incidenten over de tien politie-eenheden. De politie verzamelt en analyseert de gegevens op het niveau van de politie-eenheid. In de meeste politie-eenheden zijn meerdere ADV's actief. De meldingen van deze ADV's zijn per politie-eenheid bij elkaar opgeteld. Cijfers van het College voor de Rechten van de Mens, Meld.Online Discriminatie, Nationale ombudsman en Kinderombudsman zijn in dit rapport niet uitgesplitst naar de politie-eenheden.

De politie-eenheden verschillen in een aantal opzichten van elkaar, bijvoorbeeld in bevolkingssamenstelling, omvang, infrastructuur (stedelijk of landelijk) en aanwezige voorzieningen. Dat heeft vanzelfsprekend invloed op de geregistreerde meldingen en incidenten. Het verklaart op zijn minst deels de verschillen die we zien in de cijfers per politie-eenheid. In deze bijlage vergelijken we het beeld in de verschillende politie-eenheden slechts op het niveau van het totaal aan meldingen en registraties. De volledige cijfers per politie-eenheid zijn te zien in bijlage 3. Voor de geïnteresseerde lezer die meer wil weten over meldingen en registraties per politie-eenheid en gemeente, verwijzen we naar de Monitors Discriminatie die, tegelijk met dit rapport, over elk van de politie-eenheden verschijnen.¹

¹ Op de website [Discriminatie.nl](https://discriminatie.nl) zijn alle rapporten te vinden.

B1.1 Registraties en meldingen naar politie-eenheid

In deze paragraaf bespreken we het aantal politieregistraties en ADV-meldingen per politie-eenheid. Omdat er grote verschillen zijn tussen politie-eenheden als het gaat om grootte en inwoneraantal, hebben we de aantallen registraties en meldingen per 1.000 inwoners berekend. In figuur B1.2 zijn deze cijfers (promillages) per eenheid weergegeven.

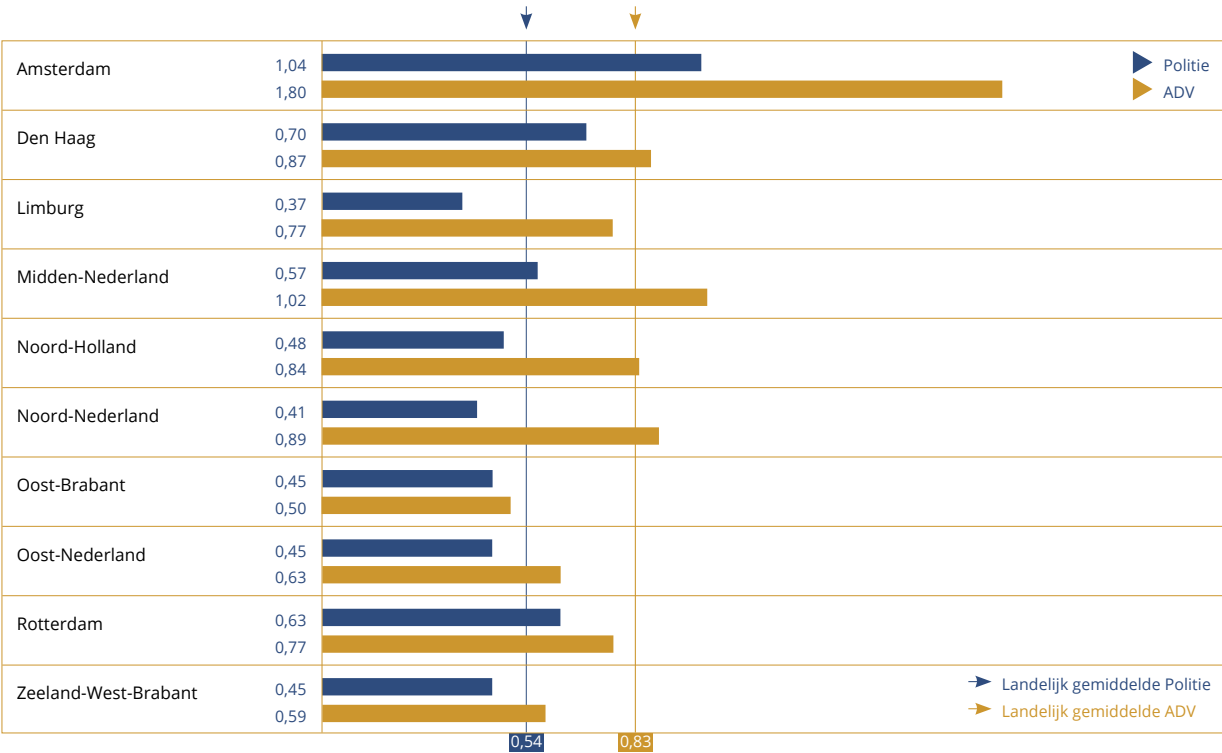
Landelijk gezien registreert de politie 0,54 discriminatie-incidenten per 1.000 inwoners in 2024. Dit is een lichte stijging ten opzichte van het gemiddelde van 0,50 in 2023. Bij de ADV's is er een ruime verdubbeling: van 0,36 meldingen per 1000 inwoners in 2023, naar 0,83 in 2024.

Amsterdam heeft het hoogste aantal incidenten en meldingen per 1.000 inwoners, dit geldt voor politieregistraties en ADV-meldingen. Verder registreert de politie in de eenheden Den Haag, Rotterdam en Midden-Nederland bovengemiddeld veel incidenten. De ADV's ontvangen in de eenheden Midden-Nederland, Noord-Nederland, Den Haag en Noord-Holland meer meldingen dan gemiddeld.

De politie registreert in Limburg in verhouding tot het aantal inwoners de minste incidenten. ADV's in Oost-Brabant, Zeeland-West-Brabant en Oost-Nederland ontvangen relatief weinig meldingen.

B1.2 Veranderingen in de registraties en meldingen

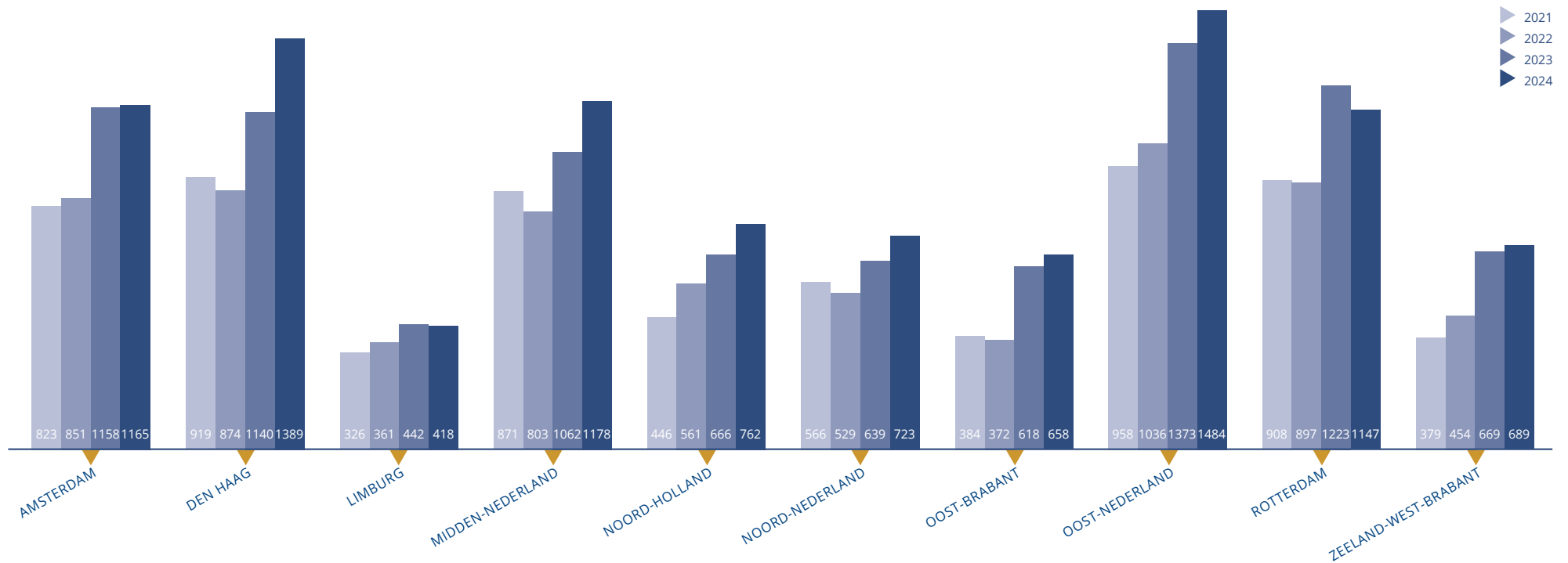
In figuur B1.3 en B1.4 staan de absolute aantallen registraties en meldingen per politie-eenheid. Het absolute aantal meldingen per eenheid zegt niet veel, door de verschillen in omvang van de bevolking. De figuren laten wel de

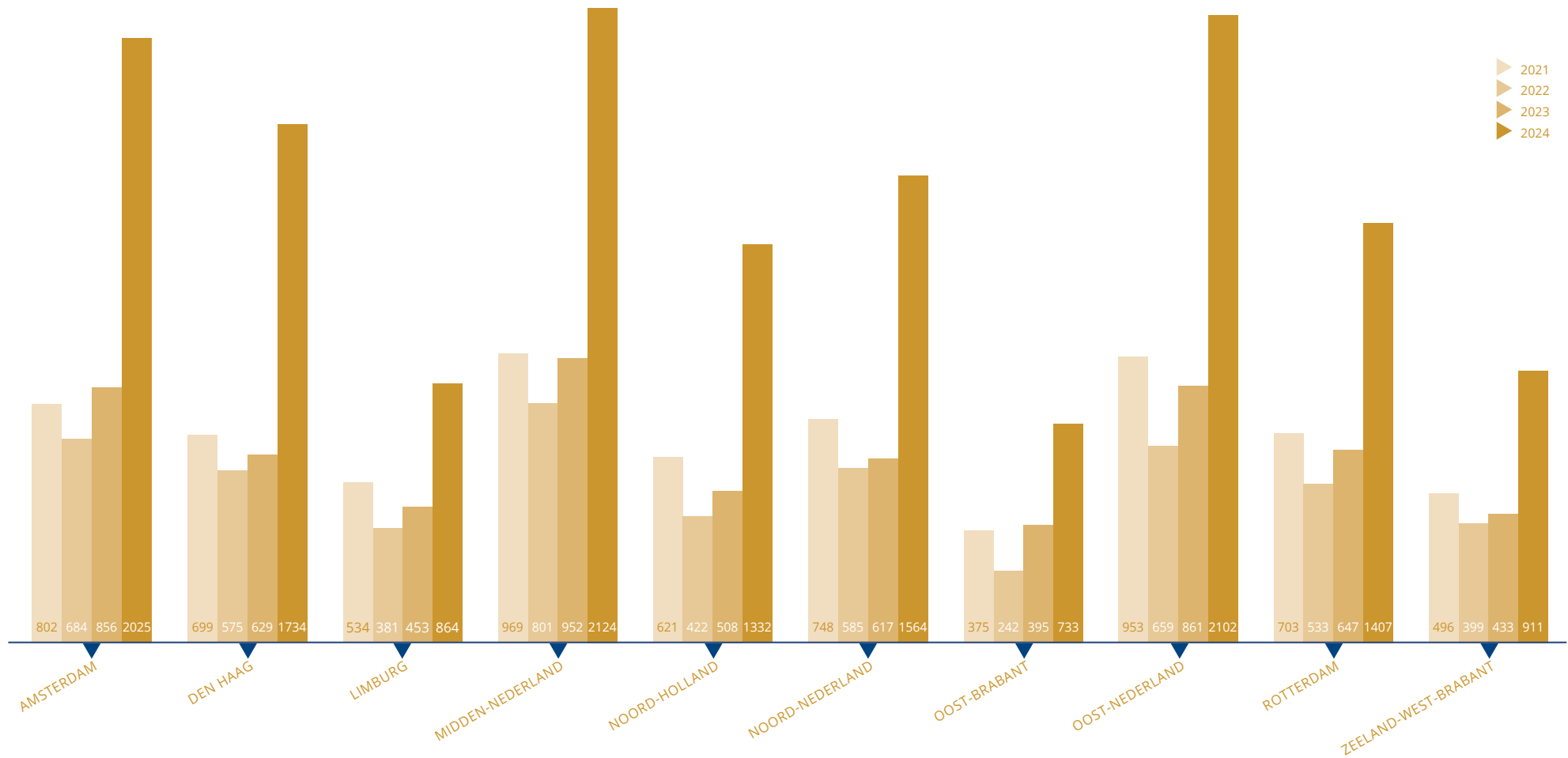
Figuur B1.2 Discriminatie-incidenten politie en ADV-meldingen per politie-eenheid naar aantal per 1.000 inwoners in 2024

verschuivingen door de jaren heen zien. De sterke landelijke stijging in het aantal ADV-meldingen is in iedere eenheid te zien. Iedere eenheid ontving in 2024 namelijk meer ADV-meldingen dan in 2023.

Met uitzondering van de eenheden Rotterdam en Limburg zijn ook bij de politie de aantallen meldingen in alle eenheden gestegen, zoals te zien in figuur B1.3.

Figuur B1.3 Discriminatie-incidenten politie per politie-eenheid in 2021-2024

Figuur B1.4 ADV-meldingen per politie-eenheid in 2021-2024²

² In 2021 zijn 22 meldingen direct door Discriminatie.nl behandeld en niet doorgestuurd naar een ADV. Daardoor zijn deze meldingen niet op regionaal niveau terecht gekomen.

In deze bijlage gaan we per organisatie kort in op de (wettelijke) taken die deze heeft in de bestrijding van discriminatie. Vervolgens leggen we uit welke data van de organisaties we gebruiken. Dit wordt ook uitgelegd in hoofdstuk 1.

B2.1 Vergelijkbaarheid van registraties

De gegevens van instanties die meldings- en incident-registraties over discriminatie bijhouden, zijn niet gelijksoortig en kunnen daarom niet bij elkaar worden opgeteld. Instanties hebben verschillende verantwoordelijkheden, taken en procedures en hun registraties zijn hierop ingericht. Dit betekent dat zij andere typen situaties registreren en andere categorieën hanteren. Daarnaast zijn er verschillen tussen de gebruikte definities van bepaalde termen en tussen registratieprotocollen. Ten slotte is er enige overlap tussen de cijfers van verschillende organisaties. Het komt namelijk voor dat gedupeerden zich zowel bij een ADV als bij de politie melden, of zich zowel bij een ADV melden als een verzoek om een oordeel indienen bij het College voor de Rechten van de Mens. En ook tussen de cijfers van ADV's en Nationale ombudsman of tussen College en Nationale ombudsman kan overlap zijn. Als we de cijfers zouden optellen, zouden er daarom een onbekend (vermoedelijk klein) aantal dubbeltellingen zijn. Daarom presenteren we de informatie uit de verschillende bronnen apart; deze informatie vult elkaar aan.

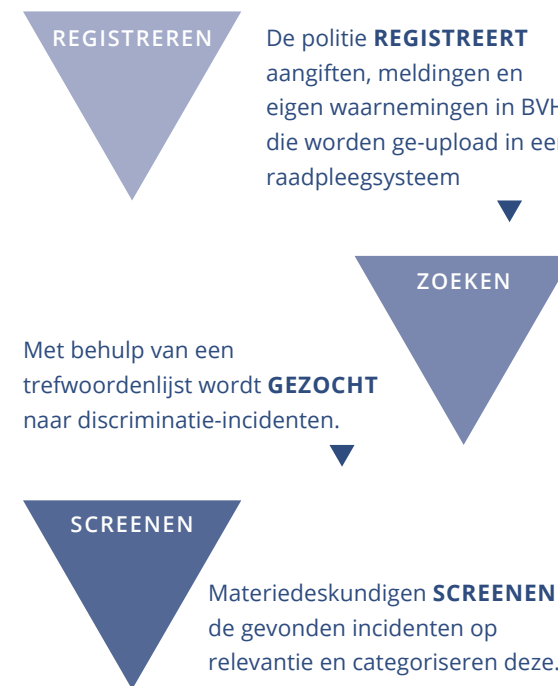
B2.2 Politie

Het maken van onderscheid kan strafbaar zijn. Burgers of organisaties kunnen daarom aangifte doen van discriminatie of een incident melden bij de politie. In het Wetboek van

Strafrecht is discriminatie op zes discriminatiegronden strafbaar gesteld, dat zijn: ras (in dit rapport 'herkomst' genoemd), geslacht, godsdienst, levensovertuiging, seksuele gerichtheid en handicap. Naast de specifieke discriminatiefeiten kent het strafrecht commune delicten (delicten die door iedereen kunnen worden gepleegd, zoals mishandeling, belediging of vernieling) met een discriminatie-aspect. Dit noemen we codis-feiten. Iets is een codis-feit als het discriminatie-aspect een rol speelt bij het motief, de aanleiding is tot het plegen van het feit of als het is gebruikt om het delict indringender te plegen.³ Bij zo'n delict moet de officier van justitie volgens de Richtlijn Discriminatie van het OM in de strafeis een strafverzwaring opnemen vanwege een discriminatie-aspect. De data over discriminatie worden verkregen met behulp van een landelijke trefwoordenlijst, samengesteld op basis van de hiervoor genoemde discriminatiegronden. Deze lijst wordt uitgezet in de Basis Voorziening Integrale Bevraging (BVI-IB); het raadpleegsysteem van de politie waarin dagelijks een aantal standaardformulieren (tekst) uit de Basis Voorziening Handhaving (BVH) wordt geupload (zie figuur B2.1). Materiedeskundigen en discriminatie-rechercheurs binnen de politie bekijken of er in de resultaten van deze zoekopdracht discriminerende aspecten aanwezig zijn. Alle gescreende resultaten bij elkaar vormen de eindlijst voor deze jaarcijfers. De eindlijst is ingelezen in Excel. Dit databestand is verder bewerkt, waarbij dubbel geregistreeerde incidenten zoveel mogelijk zijn verwijderd, en vormt uiteindelijk de basis voor de analyse in dit rapport.

Meldingen discriminatie via politie.nl

Op www.politie.nl kunnen burgers digitaal en laagdrempelig melding maken van discriminatie met het Meldformulier

Figuur B2.1 Totstandkoming politiecijfers discriminatie

³ Er wordt alleen van een discriminatie-aspect gesproken als dit te herleiden is tot een van de discriminatiegronden, genoemd in art. 137c Sr. Het gaat dan om de gronden ras, godsdienst, levensovertuiging, hetero- of homoseksuele gerichtheid of lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap. Uitingen die betrekking hebben op een genderidentiteit die niet correspondeert met het geslacht dat bij de geboorte is toegewezen, wordt ook als discriminatieaspect gezien.

Discriminatie. Deze meldingen zijn in principe geen onderdeel van de registratiecijfers die in dit rapport worden gepresenteerd. Blijkt uit de omschrijving van het incident op het meldformulier dat discriminatie inderdaad mogelijk een rol speelt en dat het gaat om een van de gronden zoals genoemd in het wetboek van strafrecht? Dan adviseert de politie de melder altijd om aangifte te doen. Als een melder besluit om aangifte te doen, komt dit terecht in de BVH en daarmee ook in de cijfers in dit rapport. In andere gevallen verwijst de politie melders bijvoorbeeld door naar een ADV, Het Juridisch Loket en/of andere instanties.

Instroom van discriminatiefeiten bij het OM

Jaarlijks rapporteert het OM over de feiten die bij hen terecht zijn gekomen, omdat deze mogelijk strafbaar zijn op grond van een van de discriminatieartikelen in het Wetboek van Strafrecht, of die om een ander strafbaar feit gaan waarbij mogelijk een discriminatieaspect heeft gespeeld.⁴ Het gaat hierbij om aanzienlijk lagere aantallen feiten dan er discriminatie-incidenten geregistreerd worden door de politie. Hiervoor zijn verschillende redenen. In de eerste plaats bevatten de door de politie geregistreerde discriminatie-incidenten naast aangiften ook meldingen, waarmee burgers de politie op de hoogte stellen van een situatie. In veel gevallen heeft een melding geen verdere actie van de politie nodig. Daarom zal zo'n melding niet bij het OM terechtkomen. Daarnaast is het na een melding of aangifte mogelijk dat er geen verdachte wordt gevonden of dat er onvoldoende bewijs is. Verder kan het zijn dat een incident bij de politie staat geregistreerd als specifiek discriminatiefeit, maar dat bij onderzoek of beoordeling door het OM blijkt dat niet is voldaan aan één of meerdere onderdelen van het strafrechtelijke discriminatiefeit. Bij commune feiten

(die door iedereen kunnen worden gepleegd) met een mogelijk discriminatieaspect, die in de politiesystemen als discriminatie-incident staan, kan na opsporing blijken dat het discriminatieaspect niet aannemelijk kan worden gemaakt. Tot slot is een belangrijk uitgangspunt voor de afhandeling van discriminatiezaken dat strafrechtelijke middelen niet altijd de meest betekenisvolle oplossing bieden voor een slachtoffer.⁵ Daarom kan, na goedkeuring van de officier van justitie en in overleg met het slachtoffer, ook een niet-strafrechtelijke opvolging gegeven worden aan een discriminatie-incident. Denk aan een interventie door de wijkagent of de inzet van mediation.

B2.3 Antidiscriminatievoorzieningen

Mensen die discriminatie hebben ervaren of waargenomen kunnen hiervan melding maken of een klacht indienen bij een antidiscriminatievoorziening (ADV). Sinds de introductie van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) in 2009 moet elke gemeente zijn burgers toegang bieden tot een ADV. Over de ontvangen meldingen moeten gemeenten jaarlijks rapporteren aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Voor de rapportage over 2024 konden gemeenten volstaan door gegevens over de meldingen aan te leveren voor dit landelijke rapport.

Meldingen en klachten bij ADV's gaan over allerlei discriminatiegronden. Daarbij kan het zowel om gronden gaan die wettelijk zijn vastgelegd in het Wetboek van Strafrecht of de gelijkebehandelingswetgeving (bijvoorbeeld 'ras' of seksuele gerichtheid), als om gronden die niet in de wet zijn opgenomen (zoals uiterlijk). Meldingen kunnen gaan over een incident of situatie die tegen een persoon is gericht (de melder of iemand anders), maar ook over een

⁴ Openbaar Ministerie (2025), *Strafbare Discriminatie in Beeld 2024*. Amsterdam: Openbaar Ministerie (OM).

⁵ Openbaar Ministerie (2019), *Aanwijzing Discriminatie*, 1 januari 2019.

gebeurtenis die niet tegen specifieke personen is gericht, zoals een artikel in de media of een regeling die voor een bepaalde groep nadelig is. Bij de registratie van meldingen en klachten bij ADV's staat het perspectief van de melder centraal. Van de geregistreerde meldingen en klachten bij een ADV is vaak niet juridisch of objectief aangetoond dat het ging om discriminatie.

De meeste ADV's registreren meldingen en klachten met een speciaal daarvoor ontwikkeld registratieprogramma. Alle klachten en meldingen worden geregistreerd, behalve als onvoldoende gegevens beschikbaar zijn of de melding niet gaat over (ervaren) discriminatie. De meeste ADV's hebben een regionale functie, waarbij het werkgebied overlapt met een voormalige politieregio. Daarnaast is er een aantal lokale ADV's.

Een melding doen van discriminatie kan via de website Discriminatie.nl, met de app Discriminatie Melder of door contact op te nemen met de ADV in de gemeente waar iemand woont (telefonisch via 0800-0880 of persoonlijk). Bij een melding via Discriminatie.nl of Discriminatie Melder wordt de melder automatisch doorverwezen naar de ADV in de regio. Een klachtbehandelaar neemt contact op als de melder dat wil, bespreekt de situatie met de melder en adviseert de melder over de mogelijkheden en wat de ADV voor de melder kan doen. De ADV doet onderzoek naar wat er is gebeurd en kan de melder ondersteunen en begeleiden of bemiddelen tussen partijen.

B2.4 College voor de Rechten van de Mens

Mensen die discriminatie hebben ervaren kunnen contact opnemen met het College. Juridisch medewerkers van

het College beantwoorden alle vragen en meldingen over discriminatie telefonisch of via e-mail. Afhankelijk van de situatie verwijzen ze een melder door naar de klachtenprocedure bij het College of naar een andere organisatie, zoals de Nationale ombudsman, een gemeentelijke ombudsman, de Inspectie Belastingdienst, Toeslagen en Douane, Het Juridisch Loket of antidiscriminatievoorzieningen. Het College registreert alle vragen en meldingen, ook als de melder geen vervolgstappen wil zetten.

Bij het College kan iedereen met een discriminatieklacht een verzoek om een oordeel indienen. Binnen deze procedure toetst het College of een situatie of gedraging die iemand is overkomen, in strijd is met de bepalingen van de gelijkebehandelingswetgeving. Als het College de klacht mag behandelen, wordt een onderzoek gestart. Daarna is er een zitting en doet het College uitspraak waarbij het bepaalt of het gaat om discriminatie. Soms komt er geen zitting, bijvoorbeeld omdat een verzoeker het verzoek intrekt. Zo'n verzoek kan uiteindelijk leiden tot een juridisch oordeel, waarin het College vaststelt of daadwerkelijk sprake is geweest van discriminatie. De procedure bij het College is gratis en de klager (de verzoeker) is niet verplicht om juridische ondersteuning in te schakelen. Dat geldt ook voor de partij tegen wie de klacht is gericht (de verweerder). ADV's kunnen melders helpen bij de procedure bij het College.

Alle verzoeken die het College ontvangt, worden geregistreerd. In dit rapport zijn deze cijfers van het College opgenomen. Daarnaast hebben we gekeken naar de vragen en meldingen die het College ontving. Voor meer informatie over de oordelen die door het College zijn uitgesproken, verwijzen we

de lezer naar het jaarverslag en de Monitor Discriminatiezaken van het College. Mensen die discriminatie hebben ervaren, kunnen met vragen of een klacht terecht bij het College via www.mensenrechten.nl/contact.

B2.5 Meld.Online Discriminatie

Discriminerende uitingen op internet kunnen gemeld worden bij Meld.Online Discriminatie (voorheen MiND). Dat kan via een digitaal meldformulier. Meld.Online Discriminatie onderzoekt vervolgens of de uiting (nog) online staat en of deze strafbaar zou kunnen zijn op basis van artikel 137c t/m 137e van het Wetboek van Strafrecht en de bijbehorende jurisprudentie. Is een uiting mogelijk strafbaar? Dan probeert het meldpunt de uiting offline te krijgen door een verzoek in te dienen bij de beheerder of moderator van de website of het socialemediabedrijf. Als dat – ook na herhaald verzoek – niet gebeurt, kan de organisatie overwegen een aangifte te doen bij het OM. Het OM kan hierop besluiten een strafrechtelijk onderzoek te starten. Alle meldingen die het meldpunt ontvangt, worden geregistreerd. In dit rapport verwijzen we op verschillende plaatsen naar deze cijfers. In het jaarverslag van de organisatie is ook informatie beschikbaar over de uitingen die door het meldpunt als mogelijk strafbaar zijn ingeschat, de acties die zijn ondernomen naar aanleiding van zulke uitingen en de resultaten daarvan. Discriminerende uitingen kunnen gemeld worden bij Meld.Online Discriminatie via de website www.meldonlinediscriminatie.nl.

B2.6 Nationale ombudsman

Mensen met klachten over overheidsinstanties kunnen bij de Nationale ombudsman terecht. Dat geldt ook voor inwoners van het Caribisch deel van Nederland. De ombudsman

behandelt klachten over gedragingen van zowel rijksoverheid als aangesloten decentrale overheden. Een deel van de klachten die de Nationale ombudsman ontvangt, gaat over discriminatie.

De Nationale ombudsman verwijst burgers die nog niet bij de overheidsinstantie zelf hebben geklaagd eerst naar de klachtprocedure van de instantie zelf. In het klachtrecht (hoofdstuk 9 van de Awb) is namelijk geregeld dat burgers eerst bij de overheidsinstantie zelf moeten klagen. Alleen in bijzondere situaties, waarin dit niet van de burger gevraagd kan worden, kan de ombudsman de klacht direct in behandeling nemen. De ombudsman kan bij klachten bemiddelen, een praktische oplossing geven door een interventie in te zetten, of een onderzoek doen naar en oordeel geven over de klacht. Oordelen van de Nationale ombudsman zijn te vinden op de website www.nationaleombudsman.nl.

De Nationale ombudsman registreert een klacht als een klacht over discriminatie wanneer een burger aangeeft dit zo te hebben ervaren. Het gaat dus om discriminatie-ervaringen.

Burgers met klachten over discriminatie door de overheid kunnen contact opnemen met de Nationale ombudsman via 0800 33 555 55, het webformulier op www.nationaleombudsman.nl en de socialemediakanalen (Whatsapp, X, Facebook).

B2.7 Kinderombudsman

De Kinderombudsman zorgt voor verbeterde naleving van kinderrechten in Nederland, ook in het Caribisch deel van het land. Iedereen – kinderen, ouders, professionals

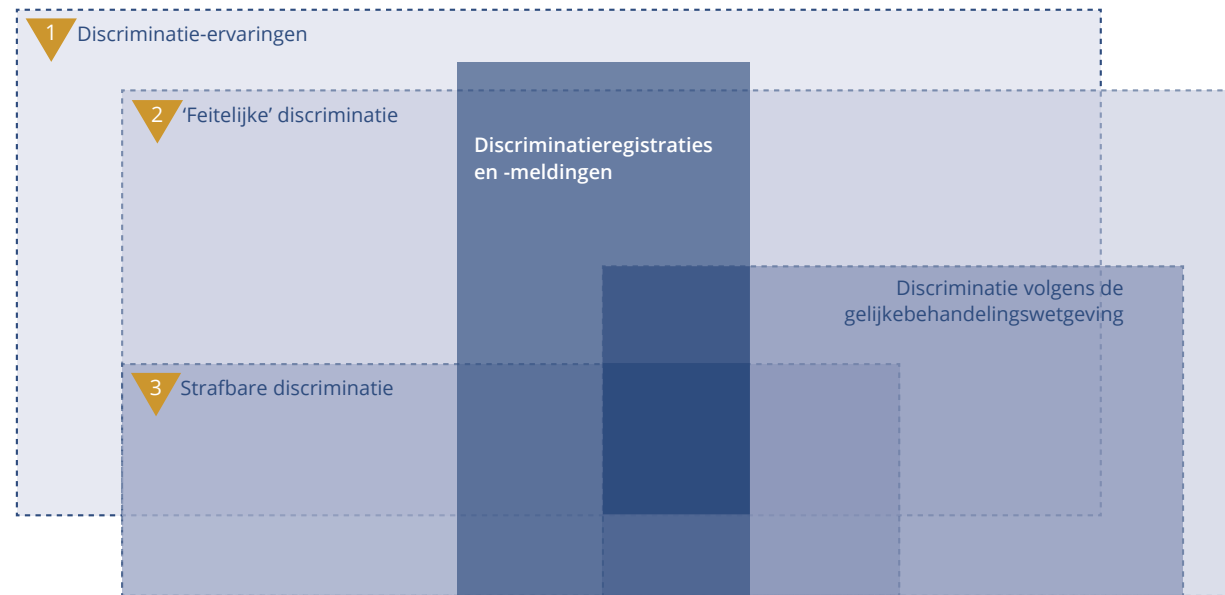
en hulpverleners – kan zelf een klacht voorleggen aan de Kinderombudsman of om hulp en advies vragen bij situaties waarvan ze vermoeden dat kinderrechten niet worden nageleefd. Een deel van de klachten die de Kinderombudsman ontvangt, gaat over discriminatie.

Als een officiële klacht niet naar tevredenheid is afgehandeld, dan kan de Kinderombudsman die klacht in behandeling nemen. Net als de Nationale ombudsman kan de Kinderombudsman in klachten bemiddelen, een praktische oplossing geven door een interventie in te zetten of een onderzoek doen naar (en oordeel geven over) de klacht.

De Kinderombudsman registreert een klacht als een klacht over discriminatie wanneer een ouder, professional of kind zelf aangeeft dit zo te hebben ervaren. Hierbij gaat het dus om discriminatie-ervaringen; niet om vastgestelde discriminatie.

In dit verslag zijn de klachtcijfers op het terrein van discriminatie opgenomen. Daarnaast hebben we de klachtcijfers verder geanalyseerd. Het komt voor dat een klacht wel geregistreerd is als een klacht over pesten, maar niet als een klacht over discriminatie. In de analyse is daarom ook gekeken naar de klachten over pesten.

Mensen met een klacht over de schending van kinderrechten (in de vorm van discriminatie of op een andere manier) kunnen contact opnemen met de Kinderombudsman via 0800 876 54 32 of ombudswerk@kinderombudsman.nl.

Figuur B2.2 Onderdelen van discriminatie

B2.8 Definities van discriminatie

Discriminatie is geen eenvoudig begrip. Het kent verschillende definities. Figuur B2.2 geeft weer hoe de registraties in dit rapport zich verhouden tot verschillende onderdelen van het fenomeen discriminatie:

- ▶ Discriminatie-ervaringen
- ▶ 'Feitelijke' discriminatie
- ▶ Strafbare discriminatie
- ▶ Discriminatie volgens de gelijkebehandelingswetgeving
- ▶ Discriminatie-ervaringen

► Discriminatie-ervaringen

Hieronder vallen alle gevallen waarin een persoon zelf het gevoel heeft door een ander gediscrimineerd te zijn. Het hoeft hierbij niet te gaan om feitelijke en/of strafbare discriminatie.

► 'Feitelijke' discriminatie

Hieronder vallen alle gevallen waarin onderscheid wordt gemaakt tussen personen op basis van een (verondersteld) persoonskenmerk dat er in die situatie niet toe doet. Dit kan wel of niet als discriminatie herkend en/of geïnterpreteerd worden door de persoon om wie het gaat.

► Strafbare discriminatie

Hieronder vallen alleen incidenten die binnen het strafrecht aangemerkt zijn als discriminatie. Bij deze gevallen gaat het altijd om feitelijke discriminatie, maar niet altijd om discriminatie-ervaringen, omdat de herkenning en de betekenisgeving van het slachtoffer hierin niet van essentieel belang zijn.

► Discriminatie volgens de gelijkebehandelingswetgeving

Hieronder vallen incidenten die op grond van deze wetgeving als verboden onderscheid zijn aangemerkt. Ook hier gaat het om feitelijke discriminatie en niet altijd om discriminatie-ervaringen. Er bestaat een gedeeltelijke overlap tussen strafbare discriminatie en discriminatie volgens de gelijkebehandelingswetgeving.

Figuur B2.2 laat zien dat discriminatieregistraties en -meldingen, die centraal staan in dit rapport, gedeeltelijk overlappen met de andere onderdelen van het fenomeen discriminatie. Incidenten die niet gemeld of geregistreerd worden, komen niet voor in de registratiesystemen en vallen buiten dit rapport. De figuur is schematisch en geen realistische weergave van de omvang van de onderdelen.

DISCRIMINATIeregistraties	TOTAAL 2021	TOTAAL 2022	TOTAAL 2023	TOTAAL 2024
Politie				
Discriminatie-incidenten	6.580	6.738	8.990	9.613
ADV's				
Meldingen	6.922	5.281	6.351	14.796
Meld.Online Discriminatie				
Meldingen	339	247	483	718
College voor de Rechten van de Mens				
Verzoeken om een oordeel	739	670	581	621
Nationale ombudsman				
Meldingen	321	284	253	311
Kinderombudsman				
Meldingen	10	26	19	19

Tabel 1 Overzicht van discriminatie-incidenten bij politie, meldingen bij ADV's, Meld. Online Discriminatie, de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman en de verzoeken om een oordeel bij het College voor de Rechten van de Mens, 2021-2024

NOTA BENE

► De cijfers in dit rapport zijn afkomstig uit verschillende databronnen. Voor de politieregistraties is gebruikgemaakt van de daartoe opgestelde databestanden (zie bijlage 1 voor de toelichting). De ADV-cijfers zijn voor dit rapport aangeleverd door de ADV's. Door data beschikbaar te stellen voor deze rapportage, voldoen gemeenten en ADV's in 2024 aan de rapportageverplichting in het kader van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen. Het College voor de Rechten van de Mens, de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman hebben hun cijfers aangeleverd voor dit rapport. De cijfers van MOD zijn overgenomen uit de jaarverslagen van deze organisatie. De cijfers van 2021-2023 zijn overgenomen uit de voorgangers van dit rapport.

DISCRIMINATIEGROND - POLITIE	TOTAAL 2021	%	TOTAAL 2022	%	TOTAAL 2023	%	TOTAAL 2024	%
Antisemitisme ¹	627	10%	549	8%	880	10%	880	9%
Geslacht	53	1%	61	1%	102	1%	121	1%
Godsdienst	183	3%	173	3%	272	3%	386	4%
Handicap	153	2%	149	2%	154	2%	170	2%
Herkomst	2.789	42%	2.890	43%	4.186	47%	4.421	46%
Levensovertuiging	6	0%	2	0%	3	0%	2	0%
Seksuele gerichtheid	2.114	32%	2.152	32%	2.545	28%	2.745	29%
Onbekend/Overig	655	10%	762	11%	848	9%	888	9%

Tabel 2 Discriminatie-incidenten politie naar discriminatiegrond in 2021-2024

DISCRIMINATIEGROND - ADV	TOTAAL 2021	%	TOTAAL 2022	%	TOTAAL 2023	%	TOTAAL 2024	%
Antisemitisme ²	75	1%	69	1%	154	2%	269	2%
Arbeidscontract	37	1%	46	1%	32	1%	26	0%
Arbeidsduur	4	0%	6	0%	3	0%	8	0%
Burgerlijke staat	28	0%	27	1%	32	1%	40	0%
Geslacht	395	6%	564	11%	649	10%	1.502	10%
<i>Waarvan tegen transgender personen</i>	78	1%	149	3%	183	3%	771	5%
Godsdienst	253	4%	299	6%	399	6%	1.325	9%
<i>Waarvan tegen moslims³</i>	165	2%	230	4%	285	4%	811	5%
Handicap/chronische ziekte	1.017	15%	659	12%	768	12%	969	7%
Herkomst	2.352	34%	2.576	49%	3.124	49%	6.614	45%
Leeftijd	357	5%	225	4%	232	4%	399	3%
Levensovertuiging	36	1%	17	0%	35	1%	35	0%
Nationaliteit	137	2%	181	3%	173	3%	267	2%
Politieke gezindheid	36	1%	37	1%	51	1%	91	1%
Seksuele gerichtheid	279	4%	353	7%	529	8%	951	6%
Niet-wettelijke gronden	2.162	31%	538	10%	522	8%	3.201	22%
Onbekend	107	2%	120	2%	172	3%	243	2%

Tabel 3 ADV-meldingen naar discriminatiegrond in 2021-2024⁴

Noten

1|2 Antisemitische incidenten vallen juridisch gezien onder discriminatie op grond van herkomst en/of onder discriminatie op grond van godsdienst. Omdat dit onderscheid bij de registratie lastig is te maken, is ervoor gekozen om antisemitisme apart weer te geven.

3 Omdat een groot deel van de incidenten met de discriminatiegrond godsdienst betrekking heeft op het islamitische geloof is dit deel van de incidenten apart inzichtelijk gemaakt.

4 De percentages zijn berekend over het totaal aantal meldingen. Per melding kunnen meerdere discriminatiegronden zijn geregistreerd, waardoor de optelsom van de percentages hoger dan 100% kan zijn.

DISCRIMINATIEGROND EN -WIJZE POLITIE	BEDREIGING	BEKLADDING	BESPUGEN	GEWELD	GEWELD ICM UITLATING	PESTERIJ	UITLATING	VERNIELING	WEIGERING	ONBEKEND/OVERIG
Antisemitisme	88	78	7	6	36	8	607	37	2	11
Geslacht	14	0	3	3	16	9	58	3	12	3
Godsdienst	53	15	2	3	43	13	233	5	8	11
Handicap	17	0	1	1	8	5	123	0	13	2
Herkomst	450	57	20	27	488	76	3.141	58	33	71
Levensovertuiging	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0
Seksuele gerichtheid	375	15	28	12	365	48	1.828	57	6	11
Onbekend/overig	5	317	0	1	1	6	298	226	2	32

Tabel 4 Discriminatie-incidenten politie naar grond en wijze in 2024

DISCRIMINATIEGROND EN -WIJZE ADV	BEDREIGING	GEWELD	OMSTREDEN BEHANDELING	VIJANDIGE BEJEGENING	ONBEKEND/OVERIG
Antisemitisme	43	15	46	196	3
Geslacht	80	44	1.067	367	14
Waarvan tegen transgender personen	26	24	609	157	1
Godsdienst	108	55	604	849	14
Waarvan tegen moslims	91	45	219	569	3
Handicap/chronische ziekte	22	16	768	221	16
Herkomst	322	163	2.920	3.804	70
Leeftijd	10	4	357	45	4
Nationaliteit	5	0	179	63	1
Niet-wettelijke gronden	212	19	2.872	253	55
Seksuele gerichtheid	150	98	141	679	22

Tabel 5 ADV-meldingen naar discriminatiegrond en -wijze in 2024⁵

Noot
5 Deze tabel is gebaseerd op informatie uit ADV-net over 2024. ADV-net is het programma dat door vrijwel alle regionaal opererende ADV's wordt gebruikt om hun meldingen te registreren. ADV's die niet met ADV-net werken, gebruiken eigen registratieprogramma's en hebben hun meldcijfers los aangeleverd. Die informatie is echter beperkter en laat geen uitspraken toe over de verbanden tussen discriminatiegronden, -terreinen en -wijzen. In 2024 is 95% van alle meldingen in ADV-net geregistreerd.

WIJZE VAN DISCRIMINATIE - POLITIE	TOTAAL 2021		TOTAAL 2022		TOTAAL 2023		TOTAAL 2024	
		%		%		%		%
Bedreiging	718	11%	711	11%	961	11%	1.002	10%
Bekladding	350	5%	369	5%	494	5%	482	5%
Bespugen	49	1%	41	1%	61	1%	61	1%
Geweld	27	0%	23	0%	41	0%	53	1%
Geweld i.c.m. uitlating	726	11%	776	12%	1.043	12%	957	10%
Pesterij	94	1%	113	2%	127	1%	166	2%
Uitlating	4.069	62%	4.149	62%	5.694	63%	6.289	65%
Vernieling	343	5%	329	5%	345	4%	386	4%
Weigering	79	1%	104	2%	89	1%	76	1%
Onbekend/overig	125	2%	123	2%	135	2%	141	1%

Tabel 6 Discriminatie-incidenten politie naar wijze van discriminatie in 2021-2024

WIJZE VAN DISCRIMINATIE - ADV	TOTAAL 2021		TOTAAL 2022		TOTAAL 2023		TOTAAL 2024	
		%		%		%		%
Bedreiging	313	5%	306	6%	443	7%	905	6%
Geweld	127	2%	159	3%	242	4%	389	3%
Omstreden behandeling	4.959	72%	3.153	60%	3.435	54%	8.750	59%
Vijandige bejegening	2.082	30%	2.265	43%	2.856	45%	6.266	42%
Overig	43	1%	48	1%	92	1%	136	1%
Onbekend	41	1%	75	1%	77	1%	152	1%

Tabel 7 ADV-meldingen naar wijze van discriminatie in 2021-2024⁶

Noot
6 Percentages zijn berekend over het totaal aantal meldingen. Per melding kunnen meerdere wijzen van discriminatie zijn geregistreerd. De optelsom van de percentages kan daardoor hoger dan 100% zijn.

MAATSCHAPPELIJK TERREIN - ADV	TOTAAL 2021		%	TOTAAL 2022		%	TOTAAL 2023		%	TOTAAL 2024		%
Arbeidsmarkt	1.106	16%		1.132	21%		1.266	20%		2.470	17%	
Buurt/wijk	457	7%		430	8%		492	8%		689	5%	
Collectieve voorzieningen	1.905	28%		859	16%		1.109	17%		4.173	28%	
Commerciële dienstverlening	899	13%		637	12%		759	12%		1.121	8%	
Horeca/amusement	461	7%		258	5%		287	5%		529	4%	
Huisvesting	257	4%		256	5%		339	5%		386	3%	
Media en reclame	230	3%		192	4%		208	3%		1.400	9%	
Onderwijs	318	5%		298	6%		414	7%		515	3%	
Openbare ruimte	390	6%		404	8%		596	9%		1.054	7%	
Politie/OM	178	3%		185	4%		176	3%		240	2%	
Privésfeer	83	1%		92	2%		83	1%		155	1%	
Publieke/politieke opinie	173	2%		167	3%		258	4%		1.055	7%	
Sport/recreatie	345	5%		259	5%		257	4%		469	3%	
Overig	63	1%		60	1%		63	1%		212	1%	
Onbekend	57	1%		61	1%		59	1%		324	2%	

Tabel 8 ADV-meldingen naar maatschappelijk terrein in 2021-2024⁷**Noot**

⁷ De percentages zijn berekend over het totaal aantal meldingen. Per melding kunnen meerdere terreinen zijn geregistreerd. De optelsom van de percentages kan daardoor hoger zijn dan 100%.

DISCRIMINATIEGROND EN -TERREIN ADV	ANTISEMITISME	GESLACHT	WAARVAN TEGEN TRANSGENDER PERSONEN	GODSDIENST	WAARVAN TEGEN MOSLIMS	HANDICAP/CHRONISCHE ZIEKTE	HERKOMST	LEEFTIJD	NATIONALITEIT	NIET-WETTELIJKE GRONDEN	SEKSUELE GERICHTHEID
Arbeidsmarkt	8	878	564	166	115	187	830	188	34	116	87
Buurt/wijk	24	29	15	44	32	33	404	5	4	24	103
Collectieve voorzieningen	15	88	38	205	89	238	1.342	47	74	2.181	42
Commerciële dienstverlening	15	79	23	53	42	170	425	64	33	145	79
Horeca/amusement	6	50	10	11	6	69	178	11	8	115	56
Huisvesting	2	17	3	10	4	49	176	22	20	70	9
Media/reclame	30	33	13	58	47	17	1.127	7	5	32	34
Onderwijs	8	41	16	51	32	56	296	15	6	32	22
Openbare ruimte/publiek domein	76	103	48	117	97	12	359	4	8	75	338
Politie/OM	5	11	4	13	13	22	144	5	5	26	5
Privésfeer	4	8	3	9	4	13	63	0	1	20	25
Publieke/politieke opinie	49	23	11	475	273	7	612	2	3	71	30
Sport/recreatie	8	35	13	26	20	31	272	8	5	46	25

Tabel 9 ADV-meldingen naar discriminatiegrond en terrein in 2024⁸

Noot
8 Deze tabel is gebaseerd op informatie uit ADV-net over 2024. ADV-net is het programma dat door vrijwel alle regionaal opererende ADV's wordt gebruikt om hun meldingen te registreren. ADV's die niet met ADV-net werken, gebruiken eigen registratieprogramma's en hebben hun meldcijfers los aangeleverd. Die informatie is echter beperkter en laat geen uitspraken toe over de verbanden tussen discriminatiegronden, -terreinen en -wijzen. In 2024 is 95% van alle meldingen in ADV-net geregistreerd.

POLITIE-EENHEID - POLITIE	AANTAL 2021	PER 1000 ⁹	AANTAL 2022	PER 1000 ¹⁰	AANTAL 2023	PER 1000	AANTAL 2024	PER 1000
Amsterdam	823	0,77	851	0,79	1.158	1,03	1.165	1,04
Den Haag	919	0,47	874	0,45	1.140	0,57	1.389	0,70
Limburg	326	0,29	361	0,32	442	0,39	418	0,37
Midden-Nederland	871	0,43	803	0,39	1.062	0,51	1.178	0,57
Noord-Holland	446	0,29	561	0,36	666	0,42	762	0,48
Noord-Nederland	566	0,33	529	0,31	639	0,36	723	0,41
Oost-Brabant	384	0,27	372	0,26	618	0,42	658	0,45
Oost-Nederland	958	0,29	1.036	0,32	1.373	0,41	1.484	0,45
Rotterdam	908	0,51	897	0,50	1.223	0,67	1.147	0,63
Zeeland-West-Brabant	379	0,25	454	0,30	669	0,43	689	0,45
Landelijk totaal	6.580	0,38	6.738	0,39	8.990	0,50	9.613	0,54

Tabel 10 Discriminatie-incidenten politie per politie-eenheid en naar aantal per 1.000 inwoners in 2021-2024

POLITIE-EENHEID	AANTAL INWONERS ¹¹
Amsterdam	1.124.101
Den Haag	1.983.660
Limburg	1.128.367
Midden-Nederland	2.076.143
Noord-Holland	1.584.722
Noord-Nederland	1.757.677
Oost-Brabant	1.475.694
Oost-Nederland	3.318.041
Rotterdam	1.821.246
Zeeland-West-Brabant	1.541.640
Landelijk totaal	17.811.291

Noten
9 Bij de berekening van de promillages van 2021 is gebruikgemaakt van de inwoneraantallen per 1 januari 2021.
10 Bij de berekening van de promillages van 2022 is gebruikgemaakt van de inwoneraantallen per 1 januari 2021.
11 Inwoneraantallen per 1 januari 2023 (bron: CBS)

POLITIE-EENHEID - ADV	AANTAL 2021	PER 1000 ¹²	AANTAL 2022	PER 1000 ¹³	AANTAL 2023	PER 1000	AANTAL 2024	PER 1000
Amsterdam	802	0,75	684	0,64	856	0,76	2.025	1,80
Den Haag	699	0,36	575	0,30	629	0,32	1.734	0,87
Limburg	534	0,48	381	0,34	453	0,40	864	0,77
Midden-Nederland	969	0,47	801	0,39	952	0,46	2.124	1,02
Noord-Holland	621	0,40	422	0,27	508	0,32	1.332	0,84
Noord-Nederland	748	0,43	585	0,34	617	0,35	1.564	0,89
Oost-Brabant0	375	0,26	242	0,17	395	0,27	733	0,50
Oost-Nederland	953	0,29	659	0,20	861	0,26	2.102	0,63
Rotterdam	703	0,39	533	0,30	647	0,36	1.407	0,77
Zeeland-West-Brabant	496	0,33	399	0,26	433	0,28	911	0,59
Landelijk totaal	6.922 ¹⁴	0,40	5.281	0,30	6.351	0,36	14.796	0,83

Tabel 11 ADV-meldingen per politie-eenheid en naar aantal per 1.000 inwoners in 2021-2024

Noten

¹² Bij de berekening van de promillages van 2021 is gebruik gemaakt van de inwoneraantallen per 1 januari 2021.

¹³ Bij de berekening van de promillages van 2022 is gebruik gemaakt van de inwoneraantallen per 1 januari 2021.

¹⁴ In 2021 zijn 22 meldingen direct door Discriminatie.nl behandeld en niet doorgestuurd naar een ADV. Daardoor zijn deze meldingen niet op regionaal niveau terecht gekomen.

DISCRIMINATIEGROND - POLITIE	AMSTERDAM	DEN HAAG	LIMBURG	MIDDEN-NEDERLAND	NOORD-HOLLAND	NOORD-NEDERLAND	OOST-BRABANT	OOST-NEDERLAND	ROTTERDAM	ZEELAND-WEST-BRABANT
Antisemitisme	171	225	17	87	55	46	26	92	126	35
Geslacht	9	17	9	20	6	8	11	19	14	8
Godsdienst	46	69	19	41	27	21	24	64	41	34
Handicap	19	9	8	17	17	10	10	35	31	14
Herkomst	497	608	183	554	402	297	320	683	556	321
Levensovertuiging	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
Seksuele gerichtheid	367	335	132	347	175	221	209	435	317	207
Onbekend	56	126	50	110	80	120	58	156	62	70

Tabel 12

Discriminatie-incidenten politie per politie-eenheid
naar discriminatiegrond in 2024

DISCRIMINATIEGROND - ADV	AMSTERDAM	DEN HAAG	LIMBURG	MIDDEN-NEDERLAND	NOORD-HOLLAND	NOORD-NEDERLAND	OOST-BRABANT	OOST-NEDERLAND	ROTTERDAM	ZEELAND-WEST-BRABANT
Antisemitisme	88	23	15	38	17	18	8	28	26	8
Arbeidscontract	3	5	5	2	1	1	0	6	2	1
Arbeidsduur	2	1	1	0	1	1	0	1	1	0
Burgerlijke staat	7	4	3	5	0	9	3	3	5	1
Geslacht	251	183	80	258	127	98	86	195	129	95
<i>Waarvan tegen transgender personen</i>	110	69	50	164	54	48	44	111	75	46
Godsdienst	385	132	53	241	115	58	52	127	107	55
<i>Waarvan tegen moslims</i>	169	85	36	157	87	45	41	72	82	37
Handicap/chronische ziekte	84	107	95	138	87	94	50	171	74	69
Herkomst	928	739	359	981	563	791	341	847	662	403
Leeftijd	46	32	27	42	40	38	34	62	41	37
Levensovertuiging	2	1	3	2	2	11	1	7	4	2
Nationaliteit	19	68	34	34	15	24	5	27	14	27
Politieke gezindheid	30	11	2	12	8	6	4	10	6	2
Seksuele gerichtheid	342	77	46	158	69	58	34	78	57	32
Niet-wettelijke gronden	148	380	226	348	392	400	145	598	336	228
Onbekend	58	45	4	18	16	9	11	51	17	14

Tabel 13

ADV-meldingen per politie-eenheid
naar discriminatiegrond in 2024¹⁵

Noot

¹⁵ Per melding kunnen meerdere discriminatiegronden zijn geregistreerd.

WIJZE VAN DISCRIMINATIE - POLITIE	AMSTERDAM	DEN HAAG	LIMBURG	MIDDEN-NEDERLAND	NOORD-HOLLAND	NOORD-NEDERLAND	OOST-BRABANT	OOST-NEDERLAND	ROTTERDAM	ZEELAND-WEST-BRABANT
Bedreiging	148	132	55	110	87	76	91	130	86	87
Bekladding	32	59	15	81	45	71	18	88	54	19
Bespugen	17	15	3	3	2	1	6	12	0	2
Geweld	7	7	0	4	8	2	4	14	6	1
Geweld in combinatie met uitlating	117	155	42	111	64	52	85	136	105	90
Pesterij	15	26	4	26	11	6	13	47	12	6
Uitlating	778	894	262	774	497	466	393	960	841	424
Vernieling	27	59	26	38	33	38	40	63	23	39
Weigering	11	11	5	11	9	6	0	9	6	8
Onbekend/overig	13	31	6	20	6	5	8	25	14	13

Tabel 14 Discriminatie-incidenten politie per politie-eenheid naar wijze van discriminatie in 2024

WIJZE VAN DISCRIMINATIE - ADV	AMSTERDAM	DEN HAAG	LIMBURG	MIDDEN-NEDERLAND	NOORD-HOLLAND	NOORD-NEDERLAND	OOST-BRABANT	OOST-NEDERLAND	ROTTERDAM	ZEELAND-WEST-BRABANT
Bedreiging	208	122	119	88	112	65	23	63	63	42
Geweld	103	51	32	45	38	31	14	32	19	24
Omstreden behandeling	978	996	555	1.265	845	831	459	1.340	857	624
Vijandige bejegening	1.281	731	453	818	505	736	282	678	491	291
Overig	17	2	9	2	17	10	1	32	38	8
Onbekend	18	30	1	8	9	17	9	36	16	8

Tabel 15 ADV-meldingen per politie-eenheid naar wijze van discriminatie in 2024¹⁶

Noot
16 Per melding kunnen meerdere wijzen van discriminatie zijn geregistreerd.

MAATSCHAPPELIJK TERREIN - ADV	AMSTERDAM	DEN HAAG	LIMBURG	MIDDEN-NEDERLAND	NOORD-HOLLAND	NOORD-NEDERLAND	OOST-BRABANT	OOST-NEDERLAND	ROTTERDAM	ZEELAND-WEST-BRABANT
Arbeidsmarkt	421	279	117	425	180	183	128	307	270	160
Buurt/wijk	66	92	66	86	65	66	23	98	67	60
Collectieve voorzieningen	198	479	337	583	503	452	205	683	438	295
Commerciële dienstverlening	158	138	70	178	98	81	59	170	105	64
Horeca/amusement	102	80	24	72	44	31	30	74	29	43
Huisvesting	40	37	21	56	32	42	20	65	46	27
Media en reclame	92	146	39	170	109	421	80	148	115	80
Onderwijs	54	64	37	76	34	51	25	80	58	36
Openbare ruimte	304	82	50	183	72	62	52	143	86	20
Politie/OM	40	37	14	39	18	17	7	25	23	20
Privésfeer	20	34	11	29	16	8	10	16	2	9
Publieke/politieke opinie	391	108	33	142	76	35	36	133	65	36
Sport/recreatie	41	71	32	63	46	28	38	57	60	33
Overig	8	2	5	10	20	63	7	60	18	19
Onbekend	90	85	6	12	18	25	13	41	25	9

Tabel 16 ADV-meldingen per politie-eenheid naar maatschappelijk terrein in 2023¹⁷

Noot

¹⁷ Per melding kunnen meerdere maatschappelijke terreinen zijn geregistreerd.

MET DANK AAN

Dit rapport is tot stand gekomen met dank aan: de anti-discriminatievoorzieningen, Discriminatie.nl (de landelijke vereniging van antidiscriminatievoorzieningen), Meld.Online Discriminatie, het College voor de Rechten van de Mens, de Nationale ombudsman, de Kinderombudsman en de Nationale Politie.

De begeleidingscommissie: Marcel Coenders (Verwey-Jonker Instituut), Jim Gouwen, Mathilde Paarlberg, Winnie van Blanken (Nationale Politie), Rosa van der Linden (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), Marjolein Franken (Ministerie van Justitie en Veiligheid), Tim Peute (College voor de Rechten van de Mens), Frederique Janss (Discriminatie.nl), Mitchell van de Velde (Meld.Online Discriminatie), Marit Hopman (Nationale ombudsman en Kinderombudsman).

COLOFON

Rotterdam, april 2025

Dit rapport is geschreven door Art.1 in opdracht van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

Tekst

Gregor Walz (Verwonderzoek)
Bauke Fiere (Art.1)

Uitgave

Art.1